Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Repetitio super capitulo Perpendimus de sententia excommunicationis

https://hdl.handle.net/1874/456963

In repetitiõe · c · ꝑpendimus · de ſen · ex dominꝰ franc · de zamba
rellis iuris vtriuſq₃ doc · h̃ intercetera̋ diſcutiunt plura̋ · tñ alia
notanda · ⁊ ſingula interſerunt ·

Priuilegiu₃ immunitatꝭ clericoꝝ quo ad foꝝ eſt de iurꝭ · diuino · Sed pm
ꝑuilegiũ immunitatꝭ quo ad pſona̋ · i · quo ad canonẽ · Si quis ſuadẽte
eſt de iurꝭ poſitiuo ⁊ rõ quare ·

Si ſtatutũ ꝑmittit quẽ impune occidi mutilans vel eum verberans eſt 2m
impunis ·

Papa etiam p̃t ſine cauſa auferre ꝑuilegiũ immunitatꝭ pſone clerici 3m
quo ad canonẽ ſi q̃s ſuadeñ · ſed ꝑuilegiũ immunitatꝭ · vt clerici ꝯuenia̋
tur cora̋ eccᵒ iudice tm̃ et non cora̋ ſeculari non ·

An ⁊ qñ poſſit tolli ſeu reuocari ꝑuilegiũ alicui ꝯceſſu₃ · 4m

Limitatio eius qd dicit adiectiuũ ſigre ſcdm tpũs vbi cui adicit · 5m

De intellcũ · c · ꝯtingit · ij · de ſen · ex · c · i · de apoſta · et · c · ex parte · ſi · de 6m
ꝑuil · et · c · ſi iudex laicus de ſen · ex · li · vi · in viij · et · p · ꝯtrarijs

De intellcũ huius · c · ꝑpendimus · in xiiᵒ · ꝯtrario · 7m

An ⁊ qñ clericus poſſit a laico iudicari ita q̄ iudicans non dicatur · vi 8m
olare libertatẽ eccl'aſtica₃ ·

An ⁊ qñ clericus gaudeat priuilegio · cañ · ſi quis ſuadente · et ibi poni 9m
tur intellcũs plimoꝝ iuriu₃ maxime · c · cũ non ab homine · § · i · de ſen ·
ex · et · c · ꝯtingit · ij · e · ti ·

Quid ſit immunitas eccl'aſtica ⁊ vñ dicat et q̃liter ſuãt in ꝑma · q · 10m

In quibꝰ ꝯſiſtit immunitas eccl'aſtica · ij · q · 11m

Quando dicat immunitas eccl'aſtica violari · q · iij · 12m

Si coitas ſtatuit ne reddatur ius epo ꝯtra ſuos debitores an tale ſta 13m
tutũ eſt ꝯtra libertatẽ eccl'e · q · iiij ·

Si ab vna pticulari eccl'a exiguntur collecte p laicos an per hoc viole 14m
tur libertas eccl'e · q · 5 ·

Quõ facti coitas terre prati fecit ſtatutũ q̄ nullus p̃ſumeret allegare 15m
q̄ ꝑpoſitꝰ eccl'e p̃tenꝭ non habeat iuriſdcõ₃ quaſi epale₃ in loco nunq̃d
eſt ꝯtra libertatẽ eccl'e · q · 6 ·

Si eccl'e pticulari · vel alicui ſpetiali ordini ꝯpetit aliqd ꝑuilegiũ pticu 16m
lare · et illud violet pone in ꝑuilegio Ciſtertienꝭ de quo de ĩp · cũ ordi
nem an p hoc fiat ꝯtra libertatẽ eccl'e · q · 7 ·

Quando ꝓpe dicat violari libertas eccl'e · e · q · in fi · 17m

Si ꝯſtitutio laicoꝝ diſponit non auctorizabiliter et p̃ceptiue · ſed ꝑui 18m
legiatiue ⁊ ꝑmiſſiue vt q₂ diſponit q̄ frater defuncti excludat filiam
an frater qui eſt clericus vel monachus gaudebit tali ſtatuto et qõ fcĩ

in pſonam domini lapi abbatis. q. viij.

19 Si ſtatutum diſponit auctorizabiliter. et preceptiue tamen non directe concernit eccl'as puta qȝ diſponit de aliquibus bonis q non poſſint vendi non ſubdito cōis ⁊ ānullat ↄtractum. nunquid ſi laicus vendit eccleſie erit ↄtractus nullus. q. ix.

20 Queſtio facti diſponit ſtatutum piſtorij q donatio ſit ipſo iure nulla niſi ſit denūtiata ptāti. iij. mēſes an facta eccleſie non denūtiata modo predicto ſit nulla.

21 Intellectus. c. eos de immuni. eccl. li. vi.

22 Diſpoſitio noua quando ſtatuta dicant̄ ꝯgere ↄtra libertatem eccl'e.

23 Si diſponat ſtatutum q non teneat venditio niſi prius fiat ꝓclamatio in palatio. Si quis velit in aliquo contradicere an facta eccl'e non ſeruata tali forma teneant.

24 Si diſponit ſtatutum q non poſſit fieri tranſlatio immobiliū et non ſubeuntem onera cōitatis. niſi de licentia cōis.

25 Quid eſt excomunicatio. q. xi.

26 An excomunicatio ſit ſententia. q. xij.

27 An excomunicatio ſit inflictiua pene capitalis. q. xiij.

28 An excomunicatio ſit imperij an iuriſdictionis ⁊ ſi eſt imperij an meri an mixti. q. xiiij.

29 An excōicatio ſit ſententia diffinitiua. an interlocutoria. q. xv.

30 Quis poſſit excomunicare. q. xvi.

31 An ex ꝓrogatione poſſit ↄpetere poteſtas excomunicandi. q. xvij.

32 Quis poſſit excomunicari. q. xviij.

33 An ſtatutum epi per qd excomunicantur certum quid facientes ligat ſubditum ↄtra facientem in alieno territorio. q. xix.

34 An ſubditus epi delinquens in loco exempto ligatur. epi ſtatuto delictum illud puniente. q. xx.

35 Si eccleſiaſticus iudex per ſententiā ſpetialem excomunicat eum qui non eſt eius ſubditus aliqua rōne. q. xxi.

36 Si excōicatur al's non ſubditus qui tamen factus erat ſubditus. quoad quid. vt rōe delicti. vel ↄtractus. vel rei de qua agitur. q. xxij.

37 Si per ſtatutum lata fuit ſententia general'. an ligatur ſtatuens. vel eius ſuperior ſi ↄtraueniant. q. xxiij.

38 Si ſententia excōis fuit lata gnāliter non tamen per ſtatutū. ſed voce viua. an tunc ligat̄ ſtatuens vel eius ſuperior ſi ↄtraueniāt. q. xxiiij.

39 De rōne diuerſitatis inter ſnīaȝ latam p ſtatutū. et latam voce. q. xxv.

40 Ex qua cauſa poſſit excomunicatio ferri. q. xxvi.

An ex qualibet contumatia poſſit ferri excomunicatio queſtioē·27· 41
An excomunicatio lata ex falſa cauſa teneat·q·28· 42
Intellectus nouus ·c·quia circa de conſan·et·affi·q·28· 43
An excomunicatio lata ex iniuſta cauſa teneat·q·29· 44
Sub qua forma ferri debeat excomunicatio·q·30· 45
De duplici forma ſcilicet ſubſtantiali et accidentali·q·30· 46
De effectu excomunicationis·q·31· 47
An geſta ab excōicato extra iuditiū circa tꝑalia in rebus eccl'ie valeant ·q·32· 48
An excōicatus ſit ꝑuatus vel ſaltem ꝑuiādus benefitio·q·33· 49
Intelleetus·c·rurſus et·c·quidamq₃·11·q·3· ·q·33 50
Intellectus·c·ſi q̄s p̄ſbiter·11·q·3·et·c·cū·bone·de·eta·et quali·q·33· 51
Si excōicatus eligit cū non excōicato an electio tota vitiatur·q·34 52
Iutellectus·c·cum·ſuper·abbatia·de·offi·dele·q·34· 53
Intellectus·l·i·§·ſi pomponius·ff·q̄ cum fal·tu·q·34· 54
An geſta ab excoicato circa tempalia in rebus non eccleſiaſticiſ rōe priuati offitij valeant ·q·35· 55
An geſta ab excōicato in rebꝫ nō eccleſiaſticis rōne publici officii valeant ·q·36· 56
An excōicatus poſſit eſſe teſtis ·q·37· 57
An valeat teſtamentum excomunicati ·q·38· 58
Qui actus dicantur legittimi ·q·38· 59
Teſtamentum eſt de iure naturali·q·38· 60
An valeat inſtrumentum cōfectum ab excomunicato ·q·39· 61
An excomunicatus poſſit doctor fieri ·q·40· 62
De geſtis ab excomunicato in ſpiritualibus·q·41· 63
De geſtis ab excomunicato in iuditio ·q·42· 64
De geſtis cōtra excomunicatum in iuditio·q·43· 65
An ad ꝓbādum quem eſſe excomunicatum ſuffiat ꝓbaē q̄ petiit ab excomunicatione abſolui ·q·44· 66
Quomodo tollitur excomunicatio·q·45· 67

Expendim⁹ ¶ Difficilis in tex·quo ad caſus poſi
tionem difficilima et intricatiſſima in materia
quo ad iurium·que ↄtradicere huic·c·videntur
extricationem ⁊ ſolutiones veras ponēdas hac
tenus leuiter diſcuſſas·Sed deo fautore pateſi
ent·⁊ vt·ī·patet multa obſcura·et nondum p
ſcribentes tacta reſeruanẗ que tamen in vſu co
tidiano ↄſiſtūt·¶ Ordo autem dicendoꝝ facile
patet ex ſerie ſoliti ſtili·infra tamē in queſtionib⁹ ſpetialē ordinē po
ſui·Diuido in partes duas·qꝛ primo factū deciſe narratur exquo qō
toll'r·Scdo ſol'o quam in fine moderatur·ibi ſcda fraternitati Et illa
ſubdiuidiẗ·qꝛ primo ſoluit·2°·moderando ſol'oꝫ iudici ꝑcipit ibi·tu vo
¶ Pro itellcū tex·p̄mitto ꝙ fcm̄ vaīo mō narratū fuit ꝑꝑe bm Inno·
¶ Quidam dicebant ꝙ ſacerdos de quo in tex·fuerat ſuſpenſus pati
bulo de mandato comitis·Alij ꝙ in bello interfectus·⁊ de interfectori
bus papa reſpondet·¶ Premitto 2°·ꝙ percutiens clericum·et forti⁹
interfitiens regulariter incurrit excomunicationem per·c·xvij·q·iiij·
ſi quis ſuadente·qd loquiẗ de excomuicatione maiori·per v̄b⁹·Anathe
matis·qd eſt ibi·iteꝫ·qꝛ nomen excois generaliter ꝓlatum intelligiẗ
de maiori·ī·e·ſi quem·⁊ a tali excoicatione ſolus papa regulariter ab
ſoluit dcō·c·ſi quis ſuadente·¶ Premitto 3°·ꝙ hec decre·legiẗ·p̄nci
paliter duobus modis·Primo ꝙ interfectores de quibus in tex·fue
runt excoicati·ſed non mittendi ꝓ abſol'one ad ſedem ap̄licam·¶ Se p̄m⁹ ſuarius
cundo modo ꝙ non fuerūt excoicati expediendo primam lec·ſumma ſe
cundum eam ſic·percutiens clericum qui habitu clericali dimiſſo ſecus
ſe inmiſcuit ꝓ abſolutione ab excoicatione quam incurrit ad ap̄licaꝫ
ſedem mittendus non eſt·¶ Poni poteſt caſus intermiſſis·Sed qꝛ de
modo ponendi caſūꝫ ſcdm hanc lec·facile ↄſtat ex caſū queꝫ ſtatim ponaꝫ
ſcdm ſcdaꝫ lec·ideo dimitto·¶ No·ſcdm hanc lec·ꝙ excoicatus ꝓpter
violentam iniectionem manuum in clericum non ſemꝑ mittiẗ pro ab
ſolutione ad ſedem ap̄licam ſimilis caſus·ſ̄·e·ſi no·§·offitialis·⁊·c·p
uenit·hic enim ab ep̄o abſoluunẗ qd probat v̄bum fraternitati·hic
in tex·ad hoc·de crimi·fal·ꝙ graui·¶ Oppo·ſcdm hanc lec·ad tex·in p̄nia op⁹·ſ⁹ hāc lc̄uram
eo ꝙ mandat imponi p̄niaꝫ ⁊ non mandat abſolui nam p p̄niaꝫ quan
tacumqꝫ ſit·non toll'r excoio·ſed requiriẗ abſolutio·ſ̄·e·cū deſideres·§
ſi·ī·e·a nobis·ij·So·lꝫ hanc lec·tenueit hic io·an·Ego tamen puto
ꝙ non ſit de mente·ideo non expedit ſoluere ↄtrarium·Si tamen vis
ſaluare·dic ꝙ cū p̄nia ſolet imponi poſt abſolutionem vt ſatiſfatiat

p̄ro exceſſu·ĩ·eo·a nobis·ij·in fi·in eo ꝙ dicit de penitētia ſubīfert
ꝙ abſolutio preceſſit· qꝛ poſito ↄſequēti infert̄ antecedens p̄ceſſiſſe
tanꝙ per qꝺ puenitur ad cōſequens·et hoc ex natura cōnexionis·de
cōſti·tranſlato·qꝛ vō nō cōſonat hec lect·multū menti huiꝰ·c·nec p
eam·c·noſtrū foret·magne vtilitatis·ideo trāſeo ad ſecūdam lectu
ram que habet ꝙ percutientes hic non ſint excōicati ſed in aſſignatio

2ꝰ ſūmarius

ne cāe variatur hec·lec·ut·ĩ·dicam in p̄mo cōtrario·inherendo autē
huic lecture et eius cauſe quaꝫ puto veram in ſuā·dicit percutiens·vel
etiam int̄ficiens clericum ſe dimiſſo clericali hītu ſecuis īmiſcentē ex
cōicatus non eſt·h·d·notabilit̄ ꝛ ſingularit̄ multū·¶ Pono caſū in

Caſus in t̄minis

t̄minis ſecūduꝫ hanc·lec·Queſiuit q̄dam eps per ſuas lrās a papa
de facti qōne tali·Quidā ſacēdos falſo ſe noīauit filiū r̄gis et armis
acceptis ſedicōem fecit et guerrā in qua guerra inferēdo alijs iniu
riam fuit int̄emptꝰ vl̄ ꝑut alij dicūt de mādato·B·ↄitatꝭ patibulo
ſuſpenſus an int̄fectores ſūt ꝑ abſolutiōe ab excōicatione ad ſedem
ap̄licam mittēdi qꝺ īplicat etiā an ſint excōicati·papa r̄ndet ꝙ non

Notabilia

et p ↄn̄s ꝙ excōicati non ſūt ꝛc̄·¶ Colligo notabilia·et p̄mo nota ex
ꝟ·perpendimꝰ·ꝙ ex litteris alicuiꝰ ppendit̄ de eius mēte ſic ꝛ al's
ex ꝟbis perpēditur mens loquētis·26·ꝺ hoc habꝫ et ibi glo·Itē no
ta ſtari litteris epi ꝙ eſt iō quia de nullius p̄iudicio agebat̄ quādo

falſitas
pena falſi

autē ſtetur ꝛ quādo nō plene dixi de ꝓbati·poſt ceſſionē·¶ Nota ꝙ
falſitas eſt ſi quis ſe fingit aliā pſonaꝫ ibi·filiū r̄gis falſo noīare ꝛc̄
pena falſi qn̄ in fraudē hoc fit·ff·de·fal·in p̄n·et ibi glo·et dixi·s̄·in

ſeditio

ꝓhemio·¶ Nota ꝙ ſeditio et guerra hic accipiūt̄ ꝓ diſtinctis ꝓpt
copulam et que cadit int̄ diuerſa vt no·glo·ff·de·uit̄ et·fac·igno·
ſup v̄bica et ꝓbat̄ in·l·ſi·duo·C·per·quas pſo·nob acq̄rit̄·dicit̄ aūt
ſeditio q̄ ſi ſeorſū itio qꝛ ſeditioſi in diuerſū vadūt alioſqꝫ trahūt vt
dicit·glo·C·de ſeditioſ·ſ̄ v̄bica·dr̄ ꝓpe ciuium diſſētio ſ̄m yſido·li·

guerra

xviij ethimo·Guerra autē ē ipm̄ preliū ſeu pugna de·re·iudi·ad a
poſtolice in·prin·li·vi·¶·Nota hic ꝙ·c·ſi quis ſuadente·habet
locum in int̄ficiente ymo fortius q̄ꝫ in percutiente quia interficiens
manus violentas inicit ꝛ cum hoc vltra facit ꝙ occidit per hoc tex·
quia interfectores excuſantur ab excomunicatione ſolum ꝓpt inha
bitatem ſacerdotis int̄empti·¶·Nota·vi·caſum in quo clericus p
dit p̄uilegium clericale ipſo iure et ſine vlla monitione et hūc quo
ad immunitatem pſone·¶·Nota ꝙ penitentia que pro ſatiſfactio
ne excōicationis imponitur eſt arbitraria quia hoc committit arbi
trio eius cui ſcribit ſic et generaliter q̄libet penitētia eſt arbitraria

in foro pñiali·ſ·de pe·ꝛ re·deus vel etiam in ciuili quãdo non eſt in iuꝛ
certa·ſ·de of·dele·de cãis ꝫ autem expreſſe nõ appareat cui hec fiat cõ
miſſio tamen colli ꝗ fuit eps·vt·ſ·dixi in notabili ad primam lect·
¶ Uenio ad oppoſitiones ꝛ pmo oppo·ꝗ interfectores pbri fuerũt ex op°·pma
coicati ꝛ tamq̃ excoĩtati debuerũt ad ſedem aplicam ꝑ abſolutione de
ſtinari·xvij·q·iiij·ſi quis ſuadente·ſ·e·non dubiũ· ¶ So·ꝓpter eui c·ſi qs ſuadente
tare hec et ſimilia ꝯtraria hec ſcda lec·variatur in aſſignanda rõe qua Solutio·
re non fuerũt excoĩcati Quidam namq3 dicũt ꝗ non fuerũt excoĩcati
qꝛ hic ſacerdos erat incorrigibilis quo caũ traditur iuditio ſeculari·ſ·
de iudi·cũ non ab homine·ꝭ·ti·i·nouimus·de penis·c·ij·li·vi·hec lec·
ꝓcedit pſupponendo ꝗ comes mandauit tamq̃ iudex ſacerdotez inter
fici·et hanc lec·ſentit glo·ſi·ꝛ ſentit oſti·ſed diuinat inſup·et ex alijs
rationibus que dicuntur in tribus ſeq̃tibus oppoſitionib9 non eſt vera
¶ Sed ea pſuppoſita oppo·ad tex·ſcdm eam qꝛ pſupponendo ꝗ fuiſſet op°·ſcda
traditus iuditio ſeculari ſtatim fuiſſet de iuditio laici iudicꝭ etiam da
to ꝗ non immiſceat ſe ſeuis dcõ·c·nouimus·ꝛ dcõ·c·ij·de pe·li·vi·fruſ
tra ergo diceretur in tex·qꝛ fuit interemptus in guerra· ¶ So·illa fu Solutio·
it cã vt traderetur non enim tradendus eſt ſtatim cũ delinquid etiam
ꝓpter quodcumq3 delictũ·vt ꝓbatꝭ in dcis·ac ſi clerici in ſi·c·ꝛ de he·
ad abolendam niſi in caſib9 no·ibi in glo· ¶ Op·ad idem qꝛ non debu op°·tertia
iſſet papa mandare pñia3 imponi interfectoribus qui potius eſſent p
miandi ſi ex auctꝛe coicantis tamq̃ ex mandato iudicis interfeciſſent
cum miniſter dei eſt qui malos auctꝛe iudicis interficit·xxiij·q·v·qui
malos· ¶ So·vt in glo·vlt ꝗ ad cautelam hic fit quod dic vt in ea·
¶ Op·ad idem quia clericus non eſt exutus priuilegio clericali niſi op°·q̃rta
cum actualiter eſt traditus iudici ſeculari etiam ſi ſit incorrigibilis·ni
ſi prius foret depoſitus dcõ·c·cum non ab homine·vel niſi fuiſſet tertio c·cũ non ab hoĩe
monitus·ꝭ·e·ꝯtingit·n· ¶ So·ꝯtraria ſunt vera et tenendo hanc lec· Solutio·
dici oporteret ꝗ alterum de predictis interuenit·vel ſuppleri ꝗ inter
uenit traditio actualis que foret magna diuinatio·q̃obrem modus
iſte non placet·Alij vero aliud ſaluant dicentes ꝗ hic loquitur de cle
rico qui ꝯtra deum ꝛ equitatem non ex vanitate vel neglia·ſed ex mali
tia dimittit habitum·et ꝯtra deum ꝛ equitatem ſe immiſcet tyrannidi
et enormitati ſcelerum ꝛ ibi interficitur·Iſte enim ipſo facto perdit p
uilegium canonis ſi quis ſuadente hanc lec·ponit glo·in·c·cum non
ab homine·§·i·ſ·e·Et ꝓbatur optime per illum tex·qui hoc probat intellcũs ſinglis
etiam ſi interfitiẽtes ꝛ pcutientes ſciant illum clericũ eſſe·nam de ig q̃ no·
norantibus non eſt dubium·cũ tex·canonis ſi quis ſuadente requirit

dolum ſeu temeritatē. vel violentiaʒ. et qđ in. c. cū non ab homine. §. i.
loquat᷑. de ſcientibꝫ. patet qꝛ al' non imponeret᷑ maior pena. q̄ ſi percuſ
ſiſſet laicum que tamen ibi imponit᷑. Et ſcđm hanc lec. hic eſt caſ⁹ nota
bilis ⁊ ſingularis. in quo ſtatim clericus ipſo iure perdit priuilegiū cleri
cale. Et eſt rō in odium tam grauiter delinquentiuʒ ⁊ vt alij terreant᷑ et

con. hanc lecturā oppo.
de. c. contigit. ij. ⁊. c.
in audientia

arceant᷑ a talibus. ¶ Op. ad hanc lec. de. c. in audientia. et. c. contigit
ij. ij. e. vbi ad hoc vt clericus dimittens habitū perdat priuilegium cleri
cale requirit᷑ trina precedens monitio. ¶ So. ſcđm glo. in decō. §. i. contra

Solutio

ria procedunt quando licet portet arma non tamē ſe immiſcet enormitatibꝫ

opp°. ſcđa
c. ſi iudex laicus.

¶ Op. ad eandem lec. fortiſſime de. c. ſi iudex laicus. de ſen. ex. li. vi.
vbi clericus ſine habitu deprehenſus in enormitatibꝫ non iudicat᷑ a ſe
culari iudice ſi ſe clericum allegat. ſed de hoc an ſit clericus cognoſcit᷑
ab eccl'co et ſi fuerit inuentus clericus iudex laicus non ſe intromittit
quod autē illud. c. loquat᷑. de deprehenſo in enormitatibꝫ probat in princi
pium in verbo. malefactorem captum. nam adiectiuuʒ ſignificat ſcđm tempꝰ

Solutio

verbi cui adicitur. ff. de noxali in delictis. §. ſi extraneus. So. dico quod
aliud eſt priuilegium. de quo loquit᷑. c. ſi iudex qꝛ ibi de priuilegio fori de
quo. xi. q. i. in olita et. c. placuit ⁊ de fo. compe. ſi diligenti. Aliud eſt priui
legium de quo h. ſ. immunitatis perſone qđ facilius perditur. vt in caſu noſ
tro. et hoc inueſtigare eſt ſubtile. ⁊ aſſignando dr̄iaʒ propterea qꝛ cū hoc
qđ eſt ſubtile. eſt valde vtile. et multa decidunt᷑ ex⁹ plene videamus.

de quibꝫ intelligit᷑ priui
legium. clerici nō

¶ Et primo ſcias quod noīe priuilegij claricalis intelligit᷑ de vtroqꝫ taʒ fori
quam perſone. de offi. ordi. clem. i. iūcta glo. in verbo priuilegij. vbi ſingl'r ponitur.
et hic videt᷑ quod cenſere eiuſdē rōis. ſed tn̄ quod etiaʒ inter ipſa ſit dr̄ia probo
p. c. ſi verbo in pn. ⁊. §. offitial'. ſ. e. ti. miſi plus excuſat᷑ q̄ vt priuat⁹ percuſ
ſit clericū. quam ſi vt iudex laicus. rōʒ autē duplicē dr̄ie dico. primo qꝛ odio
ſus eſt quod clericus iudicet᷑ a laico quam ſi ab eo tamquam priuato percutit᷑ ſic᷑ et

ſepi⁹ contingit

al'. vʒ iuram⁹ cleici in contractibꝫ perſtituʒ laico ſiñ licētia epi. ⁊ nō vʒ perſtituʒ
iudici ſecl'ari. ſ. de iure. ca. c. i. ⁊ quod ibi no. Inno. propterea notāter pōdero
tex. h in verbo. interfcōres. ⁊ in. c. cū. non ab homine. §. i. in verbo. occiſores. quia

notabil' noua rō
ad iſtā dec.

duo verba denotāt fcm. ¶ Eſt et ſcđa rō noua que eſt fortior ⁊ notabili
or. qꝛ priuilegiū immunitatis quo ad perſonā clericorum vt quo ad canonē ſi quis
ſuadente eſt de iure poſitiuo. fuit enī illud. c. conditum ab Inno. ij. vt ibi
patet ex ſuperſcriptiōe. et ita Inno. ij. e. nouerint enuāt illud priuilegiū
inter priuil'ia clericis a papa conceſſa. qđ. ij. dico in. ij. q. principali. ¶ Sʒ priuil⁹

nōbil' quod priuil⁹. im
muitatis clicorum e
manauit a deo

imuītatis quo ad exemptiōʒ vt cleici ſint de iudi° iudicis eccl'aſtici ē de iurē
diuino. et a deo emanauit vt no. xcvi. di. ſi impator ibi enī dr̄ quod de⁹ vo
luit ad ſacerdotes pertinere q̄ de eccl'a diſponēda ſūt nō ad ſecl'i poteſtates.

et quod impator volens iudicare de clericis vendicat alienum ius ⁊ cō
tendit ↄtra deum et ſequitur ibi ꝙ a pontificibus ⁊ a ſacerdotib9 om
nipotens deus xpriſtiane religionis clericos ⁊ ſacerdotes voluit ordina
ti ⁊ diſcuti i iudicari ¶ Ex quo infert in glo ꝙ anteꝙ̃ emanarent ali
que ↄſtōnes clerici non erant de iuriſdictione ſeculari ⁊ ꝙ ↄſtōnes diſ
ponentes ꝙ non iudicent clerici niſi ab epis non ſunt niſi iur declara
tio que glo eſt notabilis et ſingular ⁊ hoc tenet Inno ⁊ oſti et oīs
de ma ⁊ obe c ij Sed lau tenuit ꝙ papa eximit per c ↄtinua xi q i
et p tex in auc de ſciſ epis § ſi q̃s ↄtra coll ix ⁊ vt clerici apd ꝓpri
os epos § ſi vero eccleſiaſticū coll vi Sed hec iura ꝓbant potius ꝙ
ab impatoribus proceſſit clericorum exemptio ſed ſufficit ꝙ conclu
dunt ꝙ non immediate a deo pro hoc etiam ꝙ exemptio talis depende
at a papa ⁊ ſic a iure poſitiuo Inno in dcō c ij de ma et obe inducit
c i de iure cal qd non multum vrget ¶ Sed ego induco auc ſtatui
mus C de epi ⁊ cle que probat ꝙ a iure poſitiuo ciuili et tam a ꝑpā
ꝙ̃ ab imperatore proceſſit qz ibi prohibetur clericum iudicari a laico
iudice ↄtra ↄſtōnes canonicas ⁊ ciuiles Ego tamen verius ꝙ origo ex
emptionis fuit de iure diuino per dictum c ſi impator Sed etiaʒ pre
ſuppoſito ꝙ de iure diuino exempti non fuiſſent tamen ꝙ clerici potue
runt eximi a papa etiam ſine ↄſenſu impatoris tenet Inno in dcō c
ij per roʒ qz cum ſint res ſpirituales et ex toto corpus ⁊ animam dede
rint in ſeruitium ⁊ ſortem xpi xij q i cui portio ad hoc s de plen cum
ſcdm pōnſ ſubſunt pape in iuditio et ↄſtōnibus x di imperium ⁊ c
ſuſcipit ⁊ c ſi in adiutorium d ma ⁊ obe ſolite qd eſt nota dignum
Et procedit hec rō ſine dubio preſupponendo maioritatem pontifica
tus et ſubordinationem dignitatis imperialis ad pontificaleʒ vt ſ apd
papam ſit vterqʒ gladius ſpiritualis ⁊ materialis ſed imperatori exer
citium gladij materialis ↄmiſit de quo plene nota ⁊ ſcripſi de iudi no
uit ⁊ qui fil ſint le per venerabilem Si autem ponimus iuriſdictioʒ
pape ⁊ imperatoris eſſe diſtinctas quid iur j ſtatim ſubitiam Sed
quando ſunt ſubordinate rō precedet dicti eſt qz ſcdm hoc ex cauſa po
teſt papa auferre imperatori iuriſdictionē omneʒ deponendo eum de re
iudi ad apoſtolice li vi ergo fortius iuriſdictiōis parteʒ eximendo ab
eo clericos per ſimile argu9 probat Inno de reſ ſpo olim ij ⁊ de iu
cū deputati ꝙ ſi pncipalis adminiſtrator et inferior immediatus amo
uibilis ad ſuperioris ſeu pricipalis nutum ↄcurrunt in agendo pro ad
miniſtratione preferendus eſt ſuperior et eſt rō qz qui poteſt aliquid
radicitus eneruare fortius qualitatem reſtrictiuam ſeu taxationem

glo notabil ⁊ ſin
glar ſʒ Inno

ratio notabil In
noc

ꝙ apd papaʒ ſit
vtrqʒ glaoi9 nō

poteſt adicere. ff. de in litem iurā. l. videamus. §. iurare. Sicut etiam qui
poteſt adulterum interficere fortius pt eum afficere contumelijs. ff. de adul.
l. nec in ea. §. ius occidendi ad hoc. ff. de re. iur. plus. et regla. cui licet li. vi.
que regle. intelliguntur. vt cui licet plus liceat. et minus qd eſt ſub pli tamen
quam ps quantitatiua. quod no. dy. in dcā regla. plus. Hic autē eſt in propoſito
quia ſi tota ptās eſt in ppa. et ptās impatoris eſt dependēs. ſequitur quod eſt
ps quantitatiua ptātis pape. et ſub illa eſt tamquam ſpecies ſub gnē. vel
inferius ſub ſupiori. et ſic rō concludit. ¶ Faciunt hec ad. q. de ſtatuto

sta. qd pmittit aliquē ipuē. occidi pmittit eū etiam mutilari

qd pmittit aliquem impune occidi. quod ſi aliquis mutilet vel verberibus
affitiat ſit impunis. Et ſi dicatur contra quia verba ſtatutorum ſunt intelligen
da in proprio ſignificato et non ſcdm interptationem. ff. de neg. g. l. iij.
§. hec verba. ē. de iniur. in ntā vbi verbum dampnorum poſitum in ſtatuto
non comprehēdit expenſas. et tamen alias cōphendit. ff. de dam. infec. l. inter
quos. §. ſi. v. ſit mentio de impenſis de quibus debet haberi rō in cautiōe
dampni infecti. qd plene no. archid. ij. q. i. in pmis. Reſpondeo quod plus contine
re id qd eſt minus non eſt interptatio pmo verū ſignū. nam et cāum eiuſ

nō quod caſum eiuſdem rōis vel fortiorum ſtatuta cōphendūt

dem rōis vel fortioris ſtatuta cōphendunt. ff. ſo. ma. ſi no. §. de viro de
elec. ſi poſtquam. §. i. li. vi. qd dixi de conſuetu. dilectus in mā ſtatutorum ad hoc
qd no. in regla. pro poſteriore in qōe li. vi. et. ff. de ſiccar. l. iij. §. tranſfu
gas et ſpetialiter. C. de maleſi. et mathe. l. ſi. ff. de adult. l. capite. et no.
bal. C. de epi. et cle. l. ſi quis non dicam in pn. Sed ſi ponimus quod iuriſ
dictiones pape et imperatoris ſint diſtincte. adhuc probo quod papa poſ
ſit eximere laicum etiam ſubditum impatori cum vult fieri clericus.
Nam duplex eſt lex publica et priuata. publica cōis priuata ſpetialis
quam vnuſquiſque habet in corde. xix. q. ij. due ſunt quam quilibet tenetur
ſequi. et preferre publice qui non eſt ſub publica vt dicitur in dcō. c.
due. Unde quando quis ducitur ſpiritu dei non conſtringitur. l. publica quo
minus etiam ſuo inuito ſupiore cui de lege publica parere tenetur. ad religio
nem arciorē tranſire poſſit. ē. de reglar. l. ij. Sic ergo laicus qui vult fieri
clericus. cū in hoc ducatur ſpū dei non eſt ſub impatore nec ab eo phiberi
pt quin ad legem dei tranſeat. nec poſtquam trāſiuit pōt impator talem regu
lare. ſed ſolus deus vel eius vicarius per ſuas correctiōes que ſūt diuine tamen
quam dependentes a nouo et veteri teſtamēto. ē. de iur. iur. nimis de accu.
qualiter. ij. in pn. ¶ Ex premiſſis infero vnam concluſionē multum notabi

9 pma notabilis

lem et nouam que eſt quod papa pt etiam ſine cā auferre piuilegiū immunitatis
pſone clerici. Sed piuilegium immunitatis pſone vt clerici conueniantur corā ecc
tm et nō corā ſeclari nō. ¶ Primā concluſioēs ptem probo quia piuilegium immuni
tatis pſone clerici. p. c. ſi quis ſuadente ſurgit a iure poſitiuo vt dixi.

papa poteſt ius poſitiuum tollere·ſ̃·de ꝯceſſ·p̃ben·propoſuit de ꝯſi·
c·i·li·vi quo reuocato tollitur priuilegium·ex eo dependens ⁊ hoc intel
ligo verū quo ad vnum vel plures clericos in ꝑticulari·ſed quo ad om
nes clericos ſecus dico·qꝛ illud eſſet immutare ſtatum vniuerſalem ec
cleſie quod non p̃t·ſic ⁊ alibi dicit glo·ſingularis ꝙ ſine cauſa poteſt
papa deponere vnum ep̃m·ſed omnes non·ita no·ix·q·iij·per princi
palem·et rō eſt quam dixi qꝛ non poteſt immutare vniuerſalem ſtatū
eccleſie cum debeat potius ꝯſeruare·xxiiij·q·i·memoꝛ·puto tamen ꝙ
priuilegium dicti·c·ſi quis ſuadente ex cauſa·etiā quo ad omnes tol
lere poſſit papa cum ſit de iure poſitiuo·Sed cum ſit quid arduum de
bet hoc facere cum ꝯſilio ſuoꝝ fratrum cardinalium per id quod nota
biliter dicit Jo·mo·de hereti·ſuper eo·li·vi·vbi dicit ꝙ cetus cardinali
um eſt ī poſſeſſiōe·vt papa non faciat ardua ſine eius ꝯſilio·decet em̄
vt qd precipit inferioꝛibus p̃latis de ꝯſilio capl̃i habēdo·ſ̃·de hijs q̄ fi·a
p̃la·nouit ⁊·c·q̃to·ipſe in ſe obſeruet·C·de legi·l·digna·ad hoc·xij·q·
ij·non liceat pape·qꝛ indecens quo ad moꝛes reputat̃ impoſſibile·in p̃n
cipe ſicut etiam theologi debent omne indecens deo eſſe impoſſibile
et ſi dicas ꝙ etiam cum ꝯſenſu cardinalium non poſſit·cū canon ſi q̄s
ſuadente habeat vim quaſi ꝯtractus ſicut etiam dicit Inno·de temp·
oꝛ·dilectus in additione ꝙ ep̃s non poteſt diſpenſare ꝯtra ſua ſtatuta·
per que ius eſt alteri queſitū·licet poſſit ea tollere·⁊ idem ymo·de iud·
nouit·Dic ꝙ licet impatoꝛ reuocet legem per quam ꝯceſſum eſt eccl̃e
priuilegium·non ꝓpterea reuocatur priuilegium·Ideo ꝙ quandoqꝫ pri
uilegium ꝯfertur in ſubditum ex diſpoſitione legis·vel ſtatuti·et tunc
poteſt tolli ſicut ipſa lex vel ſtatutum per hoc glo·Inno·de re·iu·in noſ
tra·quam ſic intelligo dicit enim Inno·ibi ꝙ ſtatutum factum per cōe
per qd ſe obligauit ſingl̃is de cōi poteſt tolli ab hijs qui regunt ciuita
tem per regulam·j·de re·iur·qd eſt ſingl̃are·et ꝓbatur in dicto·c·in
noſtra ſcd̃m vnam lec·Alij ꝯfertur priuilegium in non ſubditum·
⁊ tunc dico ꝙ non poteſt tolli·nec tollitur reuocata lege·vel ſtatuto·ſic
loquitur glo·in·c·nouit·Et eſt rō qꝛ in non ſubditum non poteſt trā
ſire tanq̃ lex·ff·de iur·omnium iudi·l·ſi·de ꝯſti·c·ij·li·vi·tranſit er
go tanq̃ quaſi ꝯtractus ex quo non ſubditus acceptauit·et habet in
ſtar donationis·ſed ꝯtractus non poteſt diſſolui ſine ꝯſenſu vtriuſqꝫ cō
trahentis·ff·de pac·l·ab emptione·ſ̃·de ſpon·c·ij·Ad glo·autem
Inno·c·dilectus·de temp·oꝛ·dico ꝙ debet intelligi ſcd̃m premiſſa·Dꝫ
in eo ꝙ dicit ꝙ etiam anteq̃ ſit alteri ius queſitum non poteſt ep̃s cō
tra ſua ſtatuta diſpēſare nec incidat in penā ſui ſtatuti ē maius dubiū

pp̃ p̃t ius poſitiꝰ tollere

glo·ſingl̃aris ꝙ pp̃ p̃t facē i ꝑticl̃i qd nō p̃t in vl̃i·

ep̃s p̃t tollē ſtatū ꝓpꝛiū ſʒ nō diſpēſare ꝯtra

qn̄ p̃uilꝰ tolli poſſit·

ſingl̃are d̃cm ino

qꝛ ipſe idem Inno· videt̄ ꝯtradicere in· c· cū ad monaſte^m· de ſta· mo· Ꝟꝫ
dicit ꝙ in hijs que ſunt iuriſ· poſitiui ꝯditoꝛ canōis vel ſtatuti pōt etiaꝫ
ſine cā diſpenſare ⁊ ꝙ ē forti⁹ ſcdm eū ibi pōt ꝑpa immutādo ſta^m· vniū
ſalem eccl̾e qđ vlti^m expreſſe repugnat ſupradcīs· Ꝑꝫ intelligo ꝙ ꝑpa
pōt immutare ſtatū eccl̾e dum tn̄ non ꝑ omnia· ſed oporteret vt p̄dixi·
tn̄ hoc ſit arduum ꝙ cū ꝯſilio collegij cardinaliū· Glo· no· Inno· in· c·
dilcīs intelligo ꝙ etiam anteꝙ̄ ſit alteri ius queſituꝫ non pōt ꝯditoꝛ ca
nonis· vel ſtatuti diſpenſare· i· non pōt facere ſola voluntate vt ꝯtraue
niens nō incidat ſta^m ad hoc ſtante ſtatuto· ſed ſi ꝯtra ſta^m ꝯcedit ꝑui
legiū et ſta^m diſponit ſuꝑ eo qđ non eſt al̾ ꝓhibitū· bene vaꝫ· ſic loquit̄
glo· Inno· in· c· cū ad monaſte^m· et ex hijs liquēt ille glo· Inno· q̄ ſunt
notabiles ſic intelligite ⁊ alio mō intelligēdo ꝯtradicere vident̄ inuicē
et ex hoc patet p̄ma ps ꝯcluſiois p̄miſſe· ¶ Sc̄dam ꝑtem ꝯcl̾ois eius
dē que eſt ꝙ ꝑuilegiuꝫ immunitatis vt clerici non conueniant̄ niſi tātuꝫ
corā iudice ecc^o· ⁊ non corā laico· non poſſit papa reuocare· dico ꝓbatā
eſſe ex eo qđ dixi· s̄· tale ꝑuilegiū eſſe· de iure diuino qđ eſt ius diuinū
non cerimoniale ſed moꝛale ꝯtra qđ papa non diſpenſat· debet em̄ po
tius vſqꝫ ad animā et ſanguineꝫ ꝯfirmare· xxv· q· i· ſunt quidā qđ ibi
exponit laure vſqꝫ ad om̄s conatus· ꝑ hoc· e· q· que ad ꝑpetuam· et qđ
plene dixi de ꝯſue· c· fi· nam neqꝫ poteſt diſpenſaē papa in eo propter
qđ decoloꝛatur ſtatus vniuerſalis eccleſie· i· q· vi· et ſi illa qđ eſt veruꝫ
ſi ex toto velit immutare· qđ non poteſt etiam cū ꝯſilio cardinaliū nam
hoc faciendo ꝯuinceretur errare dicto· c· ſunt quidꝫ in fi· Ꝟꝫ· ꝓbatur op
time ⁊ eſt notandum ſemper ſed quo ad vnum clericum vel aliquos in
ꝑticulari bene poteſt· xxxiiij· di· lectoꝛ ⁊ qđ no· archi· in dicto· c· ſunt
quidꝫ pro hoc· c· vnicum de vi· et ho· cleri· li· vi· ¶ Ut autem concluda
mus p̄miſſa cū querit̄ generaliter an ⁊ qn̄ tolli poſſit ſeu reuocari ꝑui
legiū alicui ꝯceſſum· dic ꝙ aliqn̄ querim⁹ de ꝑuilegio qđ eſt de iure di
uino aliqn̄ de ꝑuil̾io qđ ē de iure poſitiuo· de p̄mo dic ꝙ aut is qui vult
tollere vel reuocare ē inferioꝛ papa ⁊ indiſtincte non pt̄· Solus em̄ ꝑp
eſt dei vicari⁹ in terris de trāſl· c· i· qꝛ ſolus vocatus ē in plenitudinē ptāt̄
de vſu pal̾· ad honoꝛem aut eſt papa· et dic ꝙ aut vult tollere ex toto
et non pōt aut in ꝑtem ⁊ pōt vō qꝛ qn̄ in ꝑtem· hoc eſt potius interp̄tarī
ꝙ̄ tollere qđ poteſt ſicut interp̄tat̄ illa verba in oꝛe duo· ⁊ circa de teſti
licet· i· ¶ De ſcdo· ſ· qn̄ priuilegium eſt de iure poſitiuo· Dic ꝙ aut fu
it ꝯceſſum non ſubdito aut ſubdito primo caſu aut nondum eſt ab eo
acceptatū aut ſic ſi non poteſt tolli libera voluntate ꝯcedentis· qꝛ poteſt
penitere ex quo de nullius preiuditio agit̄ regula qđ ſel̾ placuit li· vi·

an ꝑp poſſit diſpē
ſaē ꝯtra vl̾eꝫ ſta^m
eccl̾e

ꝓba^o 2e ꝑtꝭ ꝯcl̾ois

ꝑp dꝫ vſqꝫ ad aīaꝫ
⁊ ſanguīneꝫ defēdē
ius diuinū n^o pōt
ꝑp diſpēſaē ꝯ illđ
etc̄ cū cardꝫ·

an ⁊ qn̄ ꝑuil^m ali
cui ꝯceſſuꝫ poſſit ē
uocari dꝫ^o·

Si autem fuit ab eo acceptatū non poteſt tolli p glo. Inno. in. c. no uit de iudi. et per rō; quam. ſ. dixi. Si autem ɔceſſum fuit priuilegiū ſubdito. aut queris an poſſit tolli q̄ ad effcm̄ ɔſuātu; aut q̄ ad nō ɔſuātū. primo caſu aut per ɔſuātionē; ſortit naturā eorum que ſunt de iure naturali. vel gentium aut remanſit in ſua natura. primo caſu non pōt tolli etiam a principe ſine cauſa ſicut nec tollit ius gentium de conſti. que in eccleſiarum vbi per Inno. ⁊ ego plenius ibi dixi. Et pone ex. vt ſi per priuilegium ɔceditur dominiu; alicuius rei tale non poteſt re uocari ſicut nec dominiu; ſine cauſa tolli nequit. vt no. in dicto. c. que in eccleſiarum. Si autem remanſit priuilegium in ſui natura iurſ. po ſitiui. vt ſi per priuilegium fit legitimatio dic q̄ aut queritur de prin cipe. aut de inferioribus. Si de principe aut de imꝑatore aut de papa. Si de imꝑatore dici poſſet q̄ in ſpiritualibus non poteſt q̄ꝫ de talibus non habet ſe impedire. xcvi. di. bene quidem. ſ. de ɔſti. eccleſia. Sed in temporalibus ſic. dic tamen melius q̄ in hijs que cadunt ſub poteſta te imꝑatoris eadem iurſ. diſpō. habet locum in imꝑatore que in papa ¶ De papa autem dic q̄ aut vult tollere in totum aut in partē. Si in totum. aut pro hoc immutatur ex toto ſtatus eccleſie. et non poteſt etiam cum cardinalibus. aut non ex toto ⁊ poteſt cum ɔſilio cardinali um. ſi eſt quid arduum. alr̄ ſolus poteſt. Si autem in partē tunc ſolus poteſt. ſicut etiam poſſet illegitimum legitimum facere. et econuerſo. de cleri. cōiu. cum olim. Si de inferioribus dic q̄ non poſſunt per glo. Inno. ibi ⁊ ſic etiam poteſt intelligi glo. eius in. c. cu; ad monaſteriū preallſ. per hoc patet quid iurſ. de vtili mā ſit incidenter tacta. ¶ Sed redeundo ad ɔtrarium principale de. c. ſi iudex laicus. poſſet ⁊ alr̄ dici q̄ non eſt verum ſemper q̄ adiectiuum ſigt. ſcdm tempus verbi cui adicitur. ſed illud procedit. in adiectiuo qđ non habet actum ſucceſſi uum. et quando non intellendo ſcdm tempus verbi ſurgeret ſignificet abſurditas. ſic eſt in. l. in delictis. §. ſi extraneis. ff. de noxa. vt quando ſeruus ɔmittit delictū ſciente aliquo qui tunc non eſt dominus. ſed po ſtea fit. nam non propterea tenetur de delicto illius ſerui tamq̄ꝫ domi nus ſciens. cu; non eſſet dominus tēpore delicti ɔmiſſi. vnde non eſt ve rum q̄ fecerit hoc iſto domino ſciente. Item eſſet abſurdu; ſi diceremꝰ q̄ puniretur tamq̄ꝫ ſciens cum tempe delicti ɔmiſſi non potuerit pro hibere. Sed quando adiectiuum habet actum ſucceſſiuum poteſt veri ficari. etiam ſcdm aliud tempus q̄ꝫ ſit illud cui adicitur pro caſu in duco. l. qui concubina; in prin. et. l. ſi quid earu;. §. interemptu;. ff. del. iij. vbi ſi legatur vxori vel concubine q̄ eius cauſa paratu; eſt debetur

Re°. ad ꝑncipale ɔtrariu;

id quod patum fuit cauſa prioris vxoris ſed traditum fuit vtendū
ſecunde cui legatum factum fuit. per hoc dico ꝙ. c. Si iudex laicus
non probat ꝙ malefactor fuit deprehenſus in malefitio quamuis
dicat malefactorem deprehenſum nam ſemper dicitur malefactor
donec peniteuerit quia demum per penitentiam deſinit eſſe malefac
tor et redit ad id quod erat ante malefitium. l. δ. ferrū et ꝙ ibi. no
glo. et hec ſolutio etiam eſt noua et ſubtilis et tollerari poteſt tamē
oppoſicio. viij
precedens vtilior eſt in hac materia. ¶. Oppono octauo ad eandem
lecturam ꝙ non ſtatim ipſo facto ſit exutus priuilegio clericali ſed
ſolutio.
demum poſt trinam monitionem. ij. eo. contingit. ij. Solutio vt di
priuilegiū fori clerici nō ꝑditur niſi poſt t̄nam monicionē. priuilegium immunitatꝭ ſiṅ aliq̄ admonitioē ꝙ no
xi ad. c. ſi. iudex laicus in prima ſolutione quia contrarium loquit̄
de priuilegio fori ꝙ non perditur niſi poſt trinam monitionem ſed
poſt trinam ſic vt. no. in. c. ſi iudex laicus in glo. hoc ideo. que eſt
ad hoc valde notabilis et probatur in dicto. c. contingit vbi dicit
de clericis qui trahuntur ad publica iuditia et id fieri admittit poſt
trinam admonicionem ſi incedunt vt laici ⁊ delinquūt Secus eſt in
priuilegio immunitatꝭ perſone per. c. ſi quis ſuadēte ꝙ etiā ſiṅ admo
nitione ꝑdit̄ ut hic et rōnem dr̄e plene dixi in p̄cedēti ꝯtra° i p̄ma
opº ix. cōtra ſolu
ſolutiōe. ¶ Oppono ad hanc ſolᷝoeꝫ ꝙ etiā ſiṅ vlla monitioē perdat
etiā in cau. c. ꝯtingit per. c. ij. δ. ne clꝭi. vel. mo. So. illd michꝭ fatit
opº. x. ad idem
et de h̄ dic ut. no. in glo. in δ. c. ij. et. ij. eo. in audiētia. i. glo. ſi ¶ Op
pono ad idē de. c. i. de apoſ ⁊ de p̄uilegijs ex pte m. ubi. tex. vt̄ expſſe
ſolucio.
incontrariū ꝙ etiā priuileᵐ fori ſiṅ mōitione ꝑdat̄ So. debꝫ ſuppleri
ꝙ in dictis iuribꝫ interuenit monitio ita dicit. Inno. in δ. c. i. ſed hc ē
diuinatio idē ergo Inno. et. glo or. in dcō. c. i. ſoluunt aliter ꝙ quā
do cleic⁹ per oia h̄etur ut laicus ⁊ tunc nō req̄ritur monitio vt i illis
iuribus. ¶ Alij non p oia vt qr dimiſſa corona in alijs icedit ut clei
cus ⁊ tūc r̄quirit̄ trina mōitio δ. c. cōtingit. ij. Hec. ſo. p̄ciſe repug
nat textui in. c. ſi iudex laicus. ubi loquitur de eo qui ut laicus p ō
nia ſe habebat qui tamen ſi allegat ſe cleicū auditur. ab. autem et.
Alia ſolucio.
Jo. an. in. c. contingit prealleº Soluūt aliter ꝙ ſi cleicus ſine habi
tu et tonſura enormitatibus ſe immiſcet poteſt per excercentem iuſ
ticiam etiam ſcientem eum eſſe clericum puniri ſic intelligunt. c. i.
Solucio vera.
de apoſta. et dictum. c. ex parte Sed hec ſolutio reprobatur ut pre
cedens per. c. ſi iudex laicus. ¶ Solue ergo aliter ꝙ ſi clericus ince
dit p oia vt laic⁹ ⁊ dep̄hendit̄ in malefitio ṅ debꝫ defendi ab ecclia
hc ſolo ꝙ allegat ſe clꝭicū vel ꝙ reaſſuāt tōſurā et habitū clꝭicalē nᶜ
capiētes ſūt cēſendi excōicati nº iudex laic⁹ ex hc deſiſteret ꝓcedere

qꝛ cenſetur laicus dicto· c· ſi iudex ꝟſ· idem· et ꝟſ· ſi· ⁊ ſic loquitur· c· i·
de apoſta· Sed expreſſius hoc patet in· c· ex parte preall'· ſed non per
hoc infertur quin ſi velit ꝓbare ſe clericum ſit audiendus ⁊ ſiet cognitio
per iudicem eccleſiaſticū ⁊ interim detinetur a iudice laico· vt dco· c· ſi
iudex laicus· cū ibi no· niſi hoc expreſſiſſime patet qd eſt no· dignum·
¶ Oppo· ad idem ꝙ etiā priuilegiū fori perdat clericus ſine monitiōe (op^o· xi· ad idem)
per iſtum tex· quatinus facit mentionem de comite ꝙ eius mandato fuit
ſacerdos ſuſpenſus patibulo· So· ↄtrarium hoc non ꝓcedit· qꝛ vt dixi (Solutio)
in euidentialibꝫ de comite nichil reſpondetur· Sed de interfectoribus
¶ Ad qd op· qꝛ etiam comes poteſt dici interfector ſi mandauit· s· c· (op^o· xij^o·)
mulieres· § ſi· So· ꝑſupponendo factum vt p̄miſi in euidētialibꝫ adhuc (Solutio·)
non· ꝓcedit ↄtrarium papa eñ nichil reſpondet niſi de interfectoribꝫ
vere· non autē iuris ꝑſuppoſitione qualis eſt mandans· lꝫ eñ dicatur ve
re percutere· quo ad incurrendā penam excois dco· c· mulieres non tamē
per omnia· vnde ſi ad penam incurrendā requirat iuris diſpō· ꝙ ꝑſona
liter ↄmittatur delictū· tunc mandans non diceretur vere facere nec in
curret penam· caſus eſt in clemē· i· de vi· ⁊ ho· cle· iuncta glo· ſingulari
in ꝟſ· publice ⁊ ꝑſonaliter· que facit ad multa ¶ Ut tamen ſciamus (gloſa ſingularis ꝙ iuris ꝑſupponē)
quid iuris hic ſit de ipſo comite ꝑſupponendo ꝙ eius mandato fuit ſa (do ꝙ mādato coi)
cerdos interfectus dico ꝙ aut ſciuit eum clericum aut ignorauit· Si (tis fuit ſacdos in)
ſciuit aut mandauit vt priuatus aut vt iudex· p̄mo caſu puto ꝙ non (t'caus diſt· nōbil')
ſit excoīcatus ſicut nec ipſi pcutientes vel interfitientes ꝑ hoc dictum
c· mulieres· § ſi· ſicut eñ eum percutientes ſunt excoīcati· etiam man
dans excoīcatus eſt· ita ⁊ nemine non ſit excoīcatus· ita nec ipſi· qꝛ ſicut
oppoſitū in oppoſito ita ⁊ ꝓpoſitū in ꝓpoſito de oſti· c· ij· vbi dixi i additi
onibꝫ ⁊ ↄtrariorū eadē eſt diſciplina· ff· de hijs q̄ ſūt ſui vel alie· iuris· l
· i· ff· q̄ ſatiſda· co· l· ſciendū· in ſi· 32· di· hoſpicōrum· Per hoc dico nō eſſe
neccīum dicere ꝓut dixerūt quidā ꝙ hic comes mādauit ſe defendendo·
ꝙ non apparet hic· ſed nec ꝑ hoc excuſaretur ab excoicatione· ſi eſſet caūs
in quo mandans non ſe defendendo eam incurreret· nam defenſio quo
ad iniuriam perſone tunc tantū eſt licita cū quis perſonaliter impug (nota qñ defenſio)
natur ⁊ per ſe ipſum defendit nec in tali licet collectis amicis ſe defendere (eſt licita·)
eſſet eñ potius vltio· ff· ad· l· acquil'· l· ſciām· § ſed ⁊ ſi q̄cumqꝫ in p̄n· et
l· ſcientiā· § qui cum al'r ⁊· l· ſi ex plagis in p̄n· de homici· clem̄· ſi furio
ſus· Hic etiam dico non eſſe neceſſariū dicere ꝓut dicit oſti· ꝙ comes
hic non fuit excoīcatus· qꝛ ſacerdos iſte inueteratus erat in aggreſſuris
et tyrannijs· ꝑ hoc de vi· et ho· cleri· c· vnico li· vi· qd eſt diuinare nec
conuenit iſti textui· et tex· c· contingit· preall'· loquitur in alio caſu·

rō q̄re ītficiētes Dic ergo melius rationem quare interficientes non fuerunt excomu-
h̄ n̄ fuerūt excōiti cati q2 ſacerdos erat exutus priuilegio clericali ex eo q dimiſſo habitu
ſe immiſcuit enormitatibus vt dictum eſt·ſ·in ſcda lec·et pōns nec co
mes ſi precepit vt priuatus·vt predixi·Si autem mandauit vt iudex
dico q mandatum fuit nullum tamq̄ a non iudice·ſ·de iudi·ac ſi cle
rici·et·c·decreuimus·tamen non puto q ſit excomunicatus ex vi cano
an ⁊ qñ exutꝰ ig nis ſi quis ſuadente ſicut nec percutientes·cum ſit exutus ſacerdos vt
norātia pcutien predixi priuilegio canonis illius·Sed eſt excomunicatus per·c·ſi·de
tē clericū immu·ecc̄·li·vi·tamq̄ violans immunitatē fori clericoꝝ qđ eſt notabi
nō·ſingulare le·Si vero ignorauit comes hunc eſſe clericū·puta q2 nec ille allega
uit nec excepit aut non probauit ad q tenetur·q2 non preſumitur ꝑ
ipſo exquo reperitur ſine habitu ⁊ prius nō habebatur pro clerico ſm
formam·c·ſi iudex laicus in ſi·et tunc indiſtincte excuſatur comes per
dictū·c·ſi iudex laicus ⁊·c·ex parte·ij·de priuil'·nec eſt excomunica
opº·xiij· tus per canonē ſi quis ſuadente nec per·c·ſi·de immu·ecc̄·li·vi·¶ Op·
ad hoc ⁊ ad lec·comunē et veram q p̄mo non poſſit aliquo caſu clericꝰ
Solutio exui priuilegio clericali·j·e·ↄtingit·i·de fo·cōpe·ſi diligenti·Soluit
glo·tertia q manens clericus non poteſt renuntiare·vt in cōtrarijs·
ſed apoſtatando ab habitu poteſt poſt trinam ad monitionem·j·e·in
audiētia·⁊·c·ↄtingit·ij·vel immiſcendo ſe enormitatibus vt hic ⁊·ſ·e·
cum non ab homine·§·i·q2 ipſo facto ſe priuat·ſ·de vi·et ho·clei·c·ſi·
de cleri·ↄiuga·c·pe·Dic melius q hic non perdit priuilegium per re
nuntiationem·ſed ex iuris diſpoſitione ſic ⁊ al'·delinquendo vel ↄtrahen
do ſit clericus de foro non ſui iudicis eccleſiaſtici·de fo·ↄpe·dilecti·⁊·c
ſi·q tamen non poſſit per expreſſū ↄcēſū·de fo·ↄpe·ſignificaſti·¶ An
autem ⁊ quando quis poſſit renuntiare ſuo priuilegio·dixi in·c·ſi dili
opº·xiiij· genti preall'·¶ Op·in eo q ponderatur in ſacerdote iſto q dereliquit
habitum nam etiam retento habitu ex eo ſolo q immiſcet ſe enormita
tibus perderet priuilegium·q2 etiam ſi negotiationibꝰ al'·licitis ſe im
Solutio miſcet perdit·ſ·de vi·et ho·cle·c·ſi·So·ibi de priuilegio rerum vt cle
rici non teneantur·ad collectas·de quo·C·de epi·et cle·l·ij·ſ·de immu
ecc̄·aduerſus hoc em̄ perdit clericus coniugatus ipſo iure·etiam ſi de
ferat habitum·de tali cōiu·iohannes·et q ibi no·glo·⁊·c·ex parte·et
determinatū eſt per·c·vnicū de cle·ↄiu·li·vi·non ↄiugatus autē ꝑdit
hoc ꝑuilegiū poſt trinā monitiōē immiſcendo ſe negotiationibꝰ etiā ſi
deferat habitū ⁊ tonſurā·ꝓbaᶻ in·c·ſi·ꝑal'·vbi de habitu ⁊ tonſura ni
chil ponderat'·ſed de ꝑuilegio ꝑſone loᶻ·c·iſtud ⁊ tale nō ſit facile ꝑdit'
hoc em̄ etiā retinet ↄiugatus non bigamus dcō·c·vnico·de cle·ↄiuga

li·vi·ꝯ hoc clem̄·ꝑma de vi·et ho·cle·vbi ad ꝑdendum ꝑuilegiū ꝑſona
le plus requirit̄ q̄ȝ ad perdendū reale·⁊ ibi expreſſe hoc ꝓbat̄·¶ Oppo op°·xv·
q̄ȝ etiam ſine vlla monitione et q̄uis ſe non immiſceat enormitatibus
perdat clericus ꝑuilegiū clericale non ſolum in rebus ſed etiam in ꝑſo
na ⁊ tam quo ad ꝑuilegiuȝ fori de biga·c·vnico·li·vi·¶ So·ibi de cle Solutio·
rico facto in capaci ꝑ bigamiaȝ qui eſt omnino exutus ꝑuilio omni·⁊
in eo ſpetiale qd dic vt ibi·¶ Op·etiam q̄ȝ ſi incedat in habitu ⁊ ton op°·xvi·
ſura poſſit tamen clericus a laico iudicari·ſ̄·de fo·ꝯpe·extrāſmiſſa·⁊·c
veruȝ·¶ So·lȝ illa·c·poſſint intelligi tal'r q̄ȝ ibi laicus non iudicat de Solutio·
clerico de quo dic vt ibi·nota tamē ſcd̄m veruȝ intellectū·dic verius q̄ȝ
ibi iudicat laicus de clerico ex ſpetiali ꝑuilegio·et nā feudi·⁊ tam̄q̄ȝ do
minus feudi·⁊ hoc eſt ex ꝑuilegio iuriſ·nam ⁊ al' ex ꝑuilegio laicus fit laic⁹ fit capax iu
capax iuriuȝ ſpiritualiū·lxiij·di·adrianus·⁊·c·ſe·xcvi·di·c·i·vbi no· riuȝ ſp̄ualiuȝ ex ꝑ
et de elec·q̄ȝ ſicut ibi ꝑ Inno·et ibi dixi·⁊ ꝯ hoc glo·in·c·decreuim⁹ de uilegio·
iudi·et ꝑ hoc etiam·c·romana·§·debet de·appel·li·vi·Sic ⁊ al' poteſt
laicus non iuriſ ꝓprio ſed tam̄q̄ȝ delegatus ab ecc°·iudice cognoſcere
inter laicos dc̄o·c·decreuim⁹·et q̄ȝ ibi no·tunc em̄ facit auc̄te delegan
tis cuius iur̄e fungitur·xcij·di·c·ſi·xciiij·di·c·i·de offi·lega·ſtuduiſti·
ff·de iuriſdic·om·iudi·l·⁊ q̄ȝ ſic etiaȝ laicus ſup ſpiritualib⁹ poteſt eſſe laic⁹ ſ̄t ſp̄ualib⁹
arbiter auc̄te ſupioris eccl'aſtici interueniente de arbi·ꝯtingit·⁊·c·ꝑ pōt eſſe arbiter·
tuas in ſi·ibi cū auc̄te dicti archiepi·q̄ȝ intelligo etiam ſi ꝯpromittat̄
in laicum ſolum ſine admixtione clerici·lȝ glo·al'r intelligat in·c·con
tingit·ſed moueor q̄ȝ admixtio abilis cū in abili·non facit totum habi
le ſed totum vitiatur qn̄ ꝯiungunt̄ ad actum inſepabilem·qd ꝓcedit
etiam in arbitris ⁊ iudicibus·ff·de arbi·l·pedius·al' ꝑui·§·ſi no·duo
ꝯ hoc q̄ȝ no·Inno·in dc̄o·c·ꝯtingit·vbi in nullo ponderat admixtioneȝ
ꝑdictam·ſed ſolam auc̄teȝ ſupioris eccl'aſtici·¶ Vt autē ꝑmiſſoꝝ ple an ⁊ qn̄ cleic⁹ iu
nam notitiam habeamus·q̄ȝ ꝯſiſtunt in duobus articulis·Prim⁹ an dicat̄ a iudice lai
et qn̄ clericus poſſit a laico iudice iudicari·ita q̄ȝ iudicans non dicitur co·⁊ qn̄ gaudȝ cl'i
violare libertatē eccl'aſticam·Scd̄us an ⁊ qn̄ clericus gaudeat ꝑuilio c⁹ ꝑuil'o canonis
canonis ſi quis ſuadente·Circa vtrūqȝ plene diſtinguo·Et ꝑmo circa Si q̄s ſuadente·
primuȝ ſic aliqn̄ nō ꝯſtat de clericatu aliqn̄ ꝯſtat vel ꝯſtare poteſt·Si dy°·
non ꝯſtat vt q̄ȝ incedit ꝑ omnia tam̄q̄ȝ laicus nec al' habebat̄ ꝓ cleri
co nec ipſe excipit de clericatu habetur ꝑ omnia ꝓ laico·non em̄ ꝑſumi
tur quis clericus niſi doceat̄·cū ſit qualitas que non ineſt a nā de pre
ſūp·c·ſi·de ſcruti·c·vnico ⁊ ſpetialiter de ēpiſ·cuȝ adeo·de tranſac·ex
lr̄is·⁊ ſic loquunt̄·c·i·de apoſta·et·c·ex parte·ſſ·de priuil'·qd declā·
vt·ſ̄·in·x°·contrario·Si autem ꝯſtat·vel ꝯſtare poteſt alij querimus

an iudex laicus poſſit iudicare de clerico iure non ꝓprio·vt quia facit auctē
legiti ſupioris·Aut an hoc poſſit iure ꝓprio·ꝑmo caſu dic ꝙ pōt vt ſi cō
mittitur laico tamꝙ̄ de legato aliqua cā inter clericos·de iudi·decreui
mus ꝛ qd ibi no·glo·ſicut etiam ſi eſt arbiter inter clericos de auctē
legitimi ſupioris·de arbi·ↄtingit qd hic debet intelligi·vt in vltimo cō
trario dixi·Si vero iure ꝓprio iudicat qñqꝫ clericus fuit traditus curie
ſeculari·vt fit poſt degradationē qñqꝫ nondum traditus·Si traditus
eſt p oīa de iudi° iudicꝭ laici eſt de iudi·cū non ab homine·de v·ſig·
nouimus de pe·c·ij·li·vi·Si nondū eſt traditus aut loquit̄ de cā ꝓui
legiata·aliqñ de cā non ꝓuilegiata·de ꝑma dic ꝙ in illa pōt a laico iudi
cari de fo·ↄpe·ex tranſmiſſa ꝛ·c·verū de app·romana·§·debet li·vi·de
quo dixi in vltimo ↄtraīo·De non ꝓuiliata·dic ꝙ aut clericus fecit ac
tum incōpaſſibilē omnino cū clericatu·vt quia factus eſt bigamꝰ·et tūc
eſt exutus omni ꝓuilegio de biga·c·vnico li·vi·Aut non fecit actū in
cōpaſſibilem·et tūc aut erat ante clericatū ꝓuentus a iudice laico aut
non·Si ſic vt quia fit clericus pendente lite·et tunc iudex laicus de eo iu
dicat p no·in·c·vnico de obli·ad romana·vbi de hoc dixi ꝛ·ff·de pe·l·i
vbi de hoc p bar·et guilľ·de cu·ꝛ bal·C·de epi·ꝛ cleri·l·offitiales·Si
autem non fuit preuentus aut clericus in nullo delinquit aut ſic·Si
non tunc ſolum a iudice ſuo eccleſiaſtico·iudicari poteſt·xi·q·i·in oli
ta·ꝛ·c·placuit de fo·conpe·ſi diligenti·Si vero deliquit aut delinquid
circa aliqua propter que tamen non negat ſe clericum·et tunc adhuc
non niſi a ſuo iudice eccleſiaſtico iudicatur de iudi·ac ſi clerici in prin·
Aut circa talia propter que ipſo facto ſe negat clericum·vt ſi dimit
tit habitū clericalem·et tūc aut fuit tertio monitus·ꝛ non ſe correxit·
et poteſt a laico iudicari·j·e·contingit·ij·aut non fuit monitus·et tūc
regulariter a ſolo eccleſiaſtico iudicatur·fallit in caſu·c·vnici·de vi·
et ho·cleli··vi·Et demon procedendi cum allegat ſe clericum·dic vt
in·c·ſi iudex laicus·preallꝰ·

nō cotidianū·qñ
clericꝰ gaudꝫ pri
uilio canois·Si
q̄s ſuadēte·dꝫ°·

¶ Circa ſecundum articulum de canone·
Si quis ſuadente diſtingue quia aliquando faciens violentiam cle
rico in nullo violat libertatem perſone vt quia iniuriatur clerico ſuper
rebus·aliquando ſic·primo caſu non incidit in canonem·Si quis ſua
dente·Sed alij incidit in excomunicationē per alium canonē vt p·c·
ſi·de immu·ecc·li·vi·Si autē violat perſonam·et intelligo quōcumqꝫ
ſiue quia pcutit ſiue ītercludit vel alr̄ vt plene no·Inno·j·e·nup tē alij
violat·vt iudex legitimꝰ·vel eius auctē aliqñ vt priuatus·primo cāu
aut cum cāe cognitione·aut ſñ·Si cā cognita nō incidit in canonem·
j·c·propi·et·c·vt fame·j·e·ſi clericos·et ibi de hoc in glo·v·li·vi·

Si ſine cauſe cognitione non excuſatur ſicut nec priuatus·j·c·proxi·
xiſ·caſus ⁊ probatur inſimili·ſ·de teſti·ſpo·ꝯquerente·iudex enim qui
non facit iuſtitiam non eſt iudex·j·de x·ſig·forus idem ergo de eo ꝙ
de priuato· Si vero vt priuatus quandoqꝫ neſciuit ꝙ eſſet clericus
quandoqꝫ ſcit· Si neſciuit non incidit in canonem·ſ·e· Si vero·ij·et
hoc niſi ignorantia eſſet improbabilis·vt ibi non preſumitur autem
ignorans·etiam ſi clericus ſit in habitu ſine tonſura· Sed ſi ſurgit du
bium probabile an ſciuerit ⁊ tenet probare ignorantiaꝫ·quam tamē
probat per iuramentum dicto·c·ſi no·qđ eſt notandum· Si ſciuit ali
quando percuſſit non iniurioſe·et non incidit·vt ſi iocoſe·ſ·e·c·i·vel
ꝗꝛ turbabat demum offitium·j·e·veniens vel cauſa correctionis·j·e·
cuꝫ voluntate· ¶ Aliquando iniurioſe·et tunc quandoqꝫ clericus fecit
actum omnino inconpaſſibilem clericatui·vt ꝗꝛ factus eſt bigamus
quandoqꝫ non· Si ſic ipſo iure eſt exutus omni priuilegio·vt dixi in
precedenti diſtinc·per·c·vnicum·de biga·li·vi· Et in hoc dubiuꝫ eſt de
militia armata·an ſit actus omnino inconpaſſibilis ſed dic ꝙ non ꝑ
c·ſi·de cleri·coniu·ibi enim dicitur ꝙ non eſt cogendus talis miles ha
bitum deferre clericalem·poteſt ergo ſi vult·pro hoc·li·di· Si quis
poſt·vbi hoc tenet glo·liiij·di·c·i·ꝙ tenet hoſti·in ſumma·e·ti·§·quis
poſſit ſub·§·ſuperius·iſto autem ſit etiam dubium de matrimonio an
ſit actus omnino inconpaſſibilis ⁊ dic ꝙ non ſi deferret habitum ⁊ ton
ſuraꝫ·per·c·vnicum de cleri·coniuga·li·vi· Si vero non fecit actuꝫ om
nino inconpaſſibilem clericatui·quandoqꝫ in nullo delinquit·et percu
tiens eſt excomunicatus vt in·c·ſi quis ſuadente·alij delinquit ⁊ tunc
aut in hijs propter que non negat clericatum·aut in hijs per que
negat clericatum·primo caſu·vt ꝗꝛ deferens clericus habitum et ton
ſuram delinquit·et tunc percutiens eſt excomunicatus niſi ſe defenden
do·et cum moderamine inculpate tutele·hoc fecerit·ſ·e·ſi vero·i·§·ij·
Si vero delinquid clericus in hijs propter que ſaltem videt facto ne
gare clericatum·vt ꝗꝛ dimittit habitum ⁊ tonſuram vel vtrumqꝫ·dic
ꝙ aliqñ dimittit habitum ⁊ tonſuram·alij alteruꝫ tantum·primo caſu
aut immiſcuit ſe enormitatibus·aut non· Si ſic percutiens eum in ill'
non eſt excomunicatus·vt h·ſ·e·cum nō ab homine·§·i·que ſic loquū
tur ⁊ idem de mandante qui mandat vt priuatus·qđ·ſ·dixi in·xij°·cō
trario· ¶ Si non ſe immiſcuit vel ꝗꝛ ſe immiſcuit aliquibus ⁊ illa fue
runt non enormia·et tūc aut fuit tertio monitus·aut non· Si ſic aut
non reaſſumpſit habitum clericalem·et ipſo iure eſt exutus priuilegio
ꝯtra·e·in audientia·aut reaſſumpſit et retinet priuilegium·vt ibi·

Si autem non fuit monitus retinet adhuc priuilegium dicto·c·in au
dientia· Si vero dimiſit alterum tantū videt̄ dicendū idem ac ſi vtrū
q3 dimiſiſſet ⁊ ſic ꝙ poſt trinam monitionem perdit priuilegium max
ime ſi dimittit habitum per·c·in audientia·quod ſolum dicit de habi
tu ibi relicto habitu clericali·ſed contra eſt·c·contingit·ij·ꝭ·e·ti·quod
probat non ſufficere monitionem ad excludendum priuilegium cleri
cale niſi tunc cum de clerico nichil oſtendit·et ſic ſi quid oſtendit ſecus
eſt·vt qꝛ defert tonſuram patentem ſine habitu·et ſic etiam in cāu hu
ius·c·videtur dicendū idem· Sed·c·cum non ab homine·§·i·s̄·e· pon

concordātia·c·ꝯtin
git·ij·⁊·c·cū non
ab homine

derat ſolam derelictionem habitus quod videtur iuſtius·et in hoc in
tricatio eſt non parua·dic tamen ꝙ ſi de clerico non coniugato loqui
mur ſtandum eſt·c·contingit·ij·Et ſic ad retinendum priuilegium
ſufficit ꝙ non incedit omnino vt laicus ⁊ percōſequens ad excludendū
priuilegium precedēte monitione requiritur ꝙ de clerico nichil oſten
dat ad hoc de priuil̄·ex parte·M· Sed in clerico coniugato ſufficit al

de cleico ꝯiugato

terum·qꝛ ad hoc vt habeat priuilegium clericale duo requiruntur con
iūctim de laico habitus ⁊ tonſure·quod probat·c·vnicum·de cleri·cō
iugatis in prin·et in ſi·li·vi·vbi de veſtibus ⁊ tonſura coniunctim lo
quitur quod eſt nota dignum· Si qui autē̄ caſus repiantur non enuā
ti collocentur ſub aliquo predictorum menbrorum· ¶ Venio ad queſ
tiones quas ſub tribus articulis concludam·ſub quibus formabo qō
nes quamplures quas tamen ad faciliorem modum inueniendi per
numerū ſucceſſiuū inmargine ſigno non attenta diſtinctione articu
lorum·ſicut etiam feci de contrarijs·Et ſi quis vellet per modum trac
tatus poſſet id quod ſequitur vſq3 ad finem ſcribere ſeparatī nam pre
cedentia ſuffitiunt pro intellectu·c· ¶ Quero namq3 primo qꝛ de du
plici puilio immunitatis clericorꝝ ſeu eccl'e facta eſt mentio· ¶ Quid
ſit immunitas eccl'aſtica ⁊ vnde dicat̄ ⁊ qualiter ſumat̄· ¶ 2°·pncipl'r
examinabit̄ in quibꝫ ꝯſiſtat immunitas eccl'aſtica et qñ dicat̄ violari
¶ 3°·circa ꝑpalem immunitatem·de qua loquitur hic titulus·et hoc·c·
querent̄ quedam· ¶ De pma queſtiōe qua querit̄ quid ſit immunitas

queſtio pma

eccl'aſtica vnde dicat̄ ⁊ qualiter ſumatur·dico ꝙ immunitas accipitur
triplicit er vbi ſciendū ꝙ ſcd̄m diriuationes·ſ·hugutionē̄ et papiam
et alios immunitas diriuat̄ ab hoctio munium dicit̄ autem munium
ab hoc termino manus·hic dicit iurſ ꝯſultus ꝙ diriuatur immunitas

immuitas accipit̄
triplicit er

ab hoc termino munus·ff·de·v̄·ſig·l·munus·dicit̄ aūt munus tri
bus modis·p̄mo idē eſt q̄ donum·et in quo differāt munus ⁊ donū
dicit̄ in·l·inter donū·ff·e·ti·et·i·q·i·iudices vbi p archi·ſ̄·de ſy·et
ſi qōs ubi gl·2° dicit̄ idē q̄ onꝰ ⁊ ſic accipit̄ in ti·ff·de mu·⁊ ho·⁊·ff·
de·v̄·ſig·l·munus ꝓpe et inde dicit̄ immunitas ab in q̄ ē ſiñ et mu
nē vel munio q̄ſi ſine onē ut dicit tex·in dcā·l·munus·i·dicit̄ tamen
imunꝰ al's immunis et alio mō·i·nō munificus ut parcus·per hoc
infert̄ q̄ debet imunitas ſcribi ⁊ non emunitas p e·licȝ gof·dixit q̄
ſecūdū·l·p·i·ſꝰ canones per e·⁊ ſic etiā ſentit gof·in ſūma de imuni
eccle in p̄n·⁊ Inno i ſ̄eca illius ti·qd̄ redarguit Io·an·in addic̄ ſpe
ſup ſ̄eica de imuni·ecc̄·in p̄n·vbi ſcribit̄ per i·3° dicit̄ munꝰ ſeu mu
niū idē q̄ officiū dcā·l·munꝰ·i·et tūc dicit̄ eciā aliqñ idē q̄ honoꝝ·ff·
de mu·⁊·ho·l·honoꝝ·§·d̄ honeribꝫ ſiue muneribꝫ ¶ Mō i ꝓpoſito imuni
tas quo ad eccliaȝ dr̄ ut ſcilicȝ ſit ſine onē·et in hoc cōphēdūt̄ oīa
p̄uilegia que hȝ ecclia·dr̄ eñ imunitas q̄ſi libtas ſic accipit̄ p toᵐ
tiꝰ·ff·de iur̄·inmuī·Sic etiam notat gof·⁊ hoſti·in·ſūmis in·ti·de
inmuni·ecclē in p̄ncipio ⁊c̄ ¶ Ad qōnem ergo r̄ndeo q̄ immunitas
eccleſiaſtica ē libtas ſeu exc̄ptio eccleſie in pſonis ⁊ rebus ac iuribꝫ
eccleſiaſtic̄ q̄buſcūq̄ȝ·Patet etiā ex p̄dictis vn̄ dicitur imunitas ⁊
qualit̄ ſumitur cū de immunitate clericoꝝ tractatur ¶ 2° p̄ncipaliter
quero in q̄bus ꝯſiſtit imunitas eccleſiaſtica et quādo dicit̄ violari

q̄ ſit immunitas eccleſiaſtica· queſtio ſecunda in quibꝫ ꝯſiſtit immunitas·

¶ Ad p̄mū dico q̄ illa queſtio ꝓpe querit de p̄uilegijs eccleſie q̄ ⁊
quot ſint vbi quia per alios mateia refert̄ intcate·et quia vtilis et
cottidiana eſt dearticulādo ipſam·Sciendum ē q̄ p̄uilegia ꝯceſſa
ſup libertate eccl'ie poſſunt triplicit̄ diſtingui·p̄mo reſpectu forma
litatis eoꝝ ſeu tenoꝝ qui eſt attēdendꝰ de p̄uilegijs porro·2° r̄ſpectu
eius cui ꝯceduntur·3° reſpectu cōcedentis ¶ Iuxta p̄mū motiuum q̄
dam ſūt priuilegia pſonalia·quedā realia·i·quedā clericoꝝ ⁊ eccle
ſiarum·hanc diſtinctiōem vltimā facit glo·de·biga·c·vico li·vi·in
v̄·p̄uilegio·Et de priuilegio pſonarū exēplificat per c·ſy·quis ſua
dente 17·q·iiij·et per·c·ij·de·fo·ꝯpe·vbi de priuilegio fori et de vtro
q̄ȝ·ſ̄·in diſtinctionibꝫ poſt cōtraria tradit̄ plene dixi·de p̄uilegio re
rum plene exemplificat dicta gloſa p·l·i·et·ij·et·l·generaliter·C·de
epi·⁊·cle·et·ſ̄·de·vi·et·ho·cle c·ſi·in quibus priuilegiant̄ clerici
in pluribus maxime reſpectu munerum ſeu oneꝝ·Quibus aūt munē
ribus obligentur et in q̄bus non plene diſtinguit Inno·de imuni
eccle·non minus et guil'·de mont̄·laud̄·in·cle·i·de vi·et·ho· cleri
Attēdo aūt ſ̄° modo diſtinguendi ſcilicȝ reſpectu eius cui ſit ꝯceſſio

iuxta pꝰ moduȝ diſtinctio·

de p̄uil'·pſonaꝝ·

q̄bꝫ muneribꝫ clerici obligentur et quibus non·

d9°.
diſtinguunt̃ ꝑuilegia qꝛ quedam ſunt vniuerſalia· vt qꝛ cōceſſa ſunt
toti eccleſie vt priuilegium fori clericorum ⁊ canonis ſi quis ſuadente
et aliqua alia· de quibus· ꝯ· in ſequenti principali queſtione· in plꝰibꝰ
articulis· Quedam ſunt priuilegia ſpetialia vel alicuius ordinis· vt
ciſtertientium· de ēpt̃ cū ordinem· vel vni eccl̃e ɔceſſa de preſcp̃· audi
iux̃ tertiū modū d9°.
tis ⁊· c· veniens de deci· dudum· ⁊ de deci· c· ij· li· vi· ¶ Inſpecto vero 3°
modo diſtinguendi· ſ· reſpectu ɔcedentis diſtinguunt̃ priuilegia· qꝛ q̄
puilia ɔceſſa clei co a deo
dam ɔceſſa ſunt a deo quedam ab homine· Priuilegia ɔceſſa a deo ſūt
ꝙ plura ſed ꝑncipaliter tria primum eſt illud a quo tota ptās eccl̃aſ
tica dependet· ⁊ tanta eſt· ſ· illud quodcūqꝫ ligaueris· ⁊c̄ re· q· i· quodcū
qꝫ de tranſla· c· i· Et per hoc papa habet poteſtatē decidendi· et interꝑ
tandi omnia dubia iur̃· etiam ciuilis· ꝯ· qui fi· ſint· le· p venerabilem
℞· rōnibus ¶ Scdm eſt priuilegium de decimis ⁊ oblationibus dan
dis clericis· xvi· q· i· reuertimini de decimis tua· ij· qd̄ plene no· e· ti· a
nobis· ¶ Tertium eſt priuilegium qd̄ habet eccleſia· vt adminiſtrat
ſola· i· ſine laicis res ſuas· xcvi· di· ſi impator de re· ecc̃· non alie· c· ſi·
Et huic eccleſia ſola de ſpiritualibus· et non impator ius ɔdere· ⁊ alr̃
de puilia cōceſſa ab homine
diſponere poteſt· xcvi· di· deniqꝫ ⁊· c· cum ad ver ¶ Multa ſunt et alia
priuilegia ɔceſſa eccleſijs a deo que patēt in nouo ⁊ veteri teſtamēto
prout dicit Inno· in decre· noueritis· ꝯ· e· vbi de hac materia· de priui
legijs ɔceſſis eccleſie ab homine· dic ꝙ quedam a ꝑncipe· quedam ab
inferioribus de primis quedam ɔceduntur a papa quedam ab impera
de ɔceſſ ecc̃e a pp̃
tore· De ɔceſſis a papa eſt priuilegium canonis ſi quis ſuaden· Unde
dicit Inno· in dicto· c· nouerit qd̄ etiam dixi· s̄· pl̃e in· vi°· ɔtrario ad
ſcdam lec· De hijs etiam eſt priuilegium ſup legatis ad pias cauſas
probandis per duos teſtes· s̄· de teſta· relatum· et ꝙ ibi no· Inno· qd̄
c· intelligo tam quo ad legatum adimendum ꝙ quo ad inducendum
vt ɔtrariorum eadem ſit diſciplina et qꝛ tex· c· relatum dicit indiſtinc
te ꝙ cauſa ſuper talibus relictis pertinet ad forum eccleſie· ⁊ ſic ſiue di
catur deberi ſiue non deberi· vt qꝛ ademptum terminabitur per iuditi
um eccleſie· et ſic locutus eſt· c· relatum ſic reſpondi in queſtione facti
¶ Multa et alia ſunt priuilegia a papa conceſſa vt illud ne res eccle
ſie alienentur ſine certa ſolempnitate· xij· q· ij· ſine exceptione de re·
d ɔceſſ ab ipatoē
ecc̃· non alie· ſi q̄s et alia huiuſmōi· priuilegia conceſſa ab imperatore
ſunt multa· quandoqꝫ autē ɔceduntur loco quantū ad immūitatē qn̄qꝫ
eccl̃e· et aliqn̄ general̃r accepte· i· toti ɔgregationi fideliū· C· de ſacro·
ſant· ecc̃· l· i· aliqn̄ minus general̃r accepte· i· omnibꝰ eccleſijs· Et alij
ſtrictius vt eccl̃e romane· Et qn̄qꝫ ep̄is ⁊ alijs ordinibus clericorum

ad predicta. C. de epi. ⁊ cleri. l. nemo. ⁊ per totum ti. de hijs qui ad ecc
ꝯfu. l. preſenti. in auc̃. vt eccl'. ro. C. ante coll'. ij. in auc̃. de alie. et em
phi. ꝯtra. §. i. et multa alia ſimilia proſequit̃ Inno. in dicto. c. nouerit
de priuil' conceſſ eccleſie ab inferioribus poſſunt dari multa exempla
ſ̃. de teſti. in inte. auditis de fi. inſtru. inter. de preſcrip. auditis de deci.
dudum. Et de iſtis do regulam generalez ꝙ quilibꝫ poteſt dare priuile
gium clericale in hijs que ad ſe ſpectant qꝛ quilibꝫ etiam priuatus po
teſt transferre ius ſuum in eccleſiam de donac̃. cũ dilecti. de ꝯdi. appo.
veruꝫ priuilegium tamen generale nullus inferior a principe tribuere
poteſt cuꝫ ad ſolum principem papam. et imperatorez ſpectet vniuerſa
liter de orbe diſponere. ix. q. iij. cuncta ⁊ c. per principalez de vſu. pal.
ad honorem. ff. ad. l. rodiaꝫ. de iactu. l. deprecatio. C. de quadri. preſcꝑ
l. bene azenone. ¶ Nunc eſt examinanda ſecunda queſtio huius men
bri que eſt quãdo dicatur violari libertas. ſeu immunitas eccleſiaſtica
Et hanc proſequar per plures queſtiones vtiles ⁊ nouas que cottidie
de facto emergunt. primo autem premittendo queſtionem quandã in
genere ¶ Quero cuꝫ ſint multa priuilegia eccleſie. vt patet ex dc̃is
in precedenti queſtione. An per violentiam cuiuſcumqꝫ dicatur violaı̃
libertas ſeu immunitas eccleſie. Dicit Inno. et ſingulariter in dicto. c
nouerit ꝙ non ſcd̃m quem non fit ꝯtra libertatem eccleſie quando vio
lantur priuilegia conceſſa perticularibus eccleſijs. ſed tunc fit cõtra li
bertatem huius eccleſie. vel illius. ¶ Quando autem ſunt conceſſa vni
uerſali eccleſie ſecus ſcd̃m euꝫ qꝛ. ſ. tunc violatur eccleſiaſtica libertas
Bar. autem. ff. quaruꝫ rerum actio non da. l. i. §. que onerãdo dicit fieı̃
ꝯtra libertatem eccleſie quandocũqꝫ fit aliqd̃ ſtatutuꝫ vel aliqua diſpo
ſitio propter quam clerici effitiunt̃ timidiores ⁊ hoc per tex. illius. §.
qui dicit fieri ꝯtra libertatez eccleſie alicuius quando fit aliquid ꝓpter
qd̃ fit timidior. qd̃ nõ nego. nam bene reſultat diſpoſitio ꝯtra libertatẽ
⁊ ꝯtra priuilegia conceſſa eccleſie vniuerſali quando per eum clerici fi
unt timidiores. ſed etiam ceſſante tali timiditate fit ꝯtra libertatem ec
cleſie eo modo quo dicit Inno. vt nunc dixi ꝑmo etiam alio modo. vt
dico in ſcd̃a ſequenti. queſtione ex hoc aperitur via ad deciſionem mul
tarum queſtionuꝫ in quibus multi ſolent aberrare quas proſequẽdo.
¶ Q̃uo quid ſi cõitas aliqua ſtatuit ne per ſuos iudices reddatur ius
prelato alicuius eccleſie puto ep̃o ꝯtra ſuos debitorẽs nunquid ſtatutũ
tale eſt ꝯtra libertatem eccleſie videt̃ ꝙ non per dictum Inno. ſtatim
dictum. qꝛ fit ꝯtra perticularem eccleſiam tantum. pro hoc eſt qꝛ potu
iſſet cõita s ex toto reuocare iuriſdictionem a ſuis iudicibꝫ. ff. de iudi.

de ꝑuilegꝭ. ꝯceſſis
ab inferioribus

ꝙ ꝑpa et impator
hũc ſoli regẽ mũ
dũ. alle. ⁊ ꝯcor.

ſc̃a qõ huiꝰ mẽbri

queſtio tertia
nõbilis qõ Inno
an ꝑ violacõꝫ cuꝰ
cũqꝫ dicat̃ violaı̃
libtas eccl'aſtice

ꝯcluſio bar.

queſtio quarta

l. iuditium de offi. dele. paſtoralis. §. p̃. et ꝓnũs poteſt in parte limita
re dicto. c. paſtoralis ℣. item cum totum. ¶ Contrarium dico q̃ ſit cõ
tra priuilegium conceſſum ab imperatore clericis omnibus. C. de epi.
et cle. autem ſtatuimus. ⁊ probat hoc tex. nota². de excep. c. ij. li. vi.
¶ Non enim leditur hic tantum perticularis prelatus ymmo tota vni
uerſalis eccl'a. et eius libertas. ſicut ⁊ quando vnus clericus ↄuenitur
coram iudice laico ſit iniuria toti ordini clericali. xi. q. i. inolita. ⁊. c. pla

questio. v.

cuit de foro. ↄpe. ſi diligenti. ¶ Quid ſi ab vna perticulari eccl'a exigũ
tur collecte ꝑ laicos. dic idem nam violatur libertas eccleſie de qua de
immu. ecc̃. non minus ⁊. c. aduerſus et. e. ti. clericis. li. vi. q̃d. c. clericis
licet ſublatum ſit quo ad ſuam perticularem penam. per clem̃. vnicam
de immu. ecc̃. tamen adhuc durat in ratione ſua pro hac deciſione eſt
q̃ ſit ↄtra libertatem eccleſie etiam ſi indirecte violaretur immunitas
eccleſie. fa. de hereti. c. ſtatutum li. vi. de priuil'. quanto de immuni. ecc̃
c. ſi. li. vi. vbi expreſſe probatur q̃ etiam ſi diſpõ. non ſit ſuꝑ illis ſuꝑ
quibus eccleſia habet ſpetialia priuilegia. tamen poteſt eſſe q̃ ſit ↄtra
libertatem eccleſie. vt ſi ſiat ſtatutũ municipale. q̃ nullus coquat pa
nem clericis certi loci. vel cum eis ↄtrahat. Ex hoc infertur q̃ ſit ↄtra
libertatem eccleſie quotienſcumq̃ tollitur ⁊ diminuitur libertas eccl'e
etiam perticularis ad hoc de immu. ecc̃. c. i. li. vi. ibi ledere minuere q̃d
tamen procedit quando libertas talis non eſt vnius eccleſie perticula

q̃ꝑturbat iuriſdic
tionẽ vni⁹ ordiarij
eccl'aſtice d² iniuri
am facẽ vl'i eccl'e

ris. ſed eſt etiam generalis aliorum vt de clerico in ſcda ſequenti queſ
tione. Per hoc patet q̃ qui turbat libertatẽ eccl'e. et dicit facere iniu
riam eccl'e vniuerſali. de immu. ecc̃. q̃m li. vi. ¶ Quero circa hoc de q̃õ
ne facti coitas terre p̃ti inſcia fecit ſtatutum q̃ nullus preſumeret

Nota.

allegare q̃ prepoſitus p̃ten̄ eccl'e non habeat iuriſdictionẽ quaſi ep̃a

questio. vi.

lem in loco. nunquid eſt ↄtra libertatem videtur q̃ non. ſed potius pro
q̃ fauet eccl'e pratenſi. Dic contra ⁊ ſic conſuluit dominus lapus de caſ
tigl'otio optimus in iure canonico theoricus ⁊ practicus. nam per tale
ſta⁹ violatur libertas epi Dyoceſani qui in ſpirituali iuriſdictione fũ
dat intentionem ſuam de iure cõi in tota dyoc̃. de offi. or. c. i. e. ti. cum
ep̃s li. vi. ita q̃ nullus inferior ep̃o habet iuriſdictionem in tota dyoc̃.
⁊. v. di. per lectis pro hac determinatiõe eſt caſus in dicto. c. q̃m de im

Nota.

mu. ecc̃. li. vi. et de re. ecc̃. non alie. c. ſi. Eſt enim violatio libertatis ec
cleſiaſtice ſi laici diſponunt auctorizabiliter in aliquo de rebus ecc̃. vt

questio. vij.

ibi ꝓbatur ⁊ de ↄſti. eccl'a. xcvi. di. bene quidem. ¶ Quid ſi eccleſie per
ticulari vel alicui ſpetiali ordini ↄpetit aliquod perticulare ꝓuilegium.

et illud violetur·pone in priuilegio ciſtertientium·de quo de ex̄ptꝭ cum
ordinem·vt ſi aliquis delegatus aplicus vrget ciſtertienſem ad reſpō
dendū coram ſe per ex̄ptū non faciens de eorum ordine mentionē·an
facit ꝯtra libertatē eccleſie·dico ꝙ non per predictam theoricā·et doc
trinam Inno·de qua·ſ̄·in·iij·q·nam hoc caſu oportet ꝙ citatus allet
ſuum priuilegium forte enim negabatur eſſe ciſtertienſis·ff·de iudi·
l·ſi quis aliena quod no·glo·in dicto·c·cum ordinem·et eſt vera ſic in — an notoriū ꝑuil' excuſet quē a ꝓ̄
tellecta·ſ·ꝙ tenetur docere de hijs que ſunt facti·et hoc niſi notorium — tādo ſe iudici ⁊ al
eſſet de actu·veniens ⁊ ꝙ ibi no·in glo·ſi·Sed etiam ſi ſit notorium — legā ꝑuilm̄ ſuū
videtur obſtari ad veniendum vt proponat·qꝛ licet notorium excuſet
ab onere probandi·non tamen onere proponendi·vt lite non ꝯteſ·acce
dens·i·et quod ibi no·⁊ no·glo·in clemē·appellanti·de app·¶ Verius
tamen dico ꝙ exceptionem excludentem iudicis iuriſdictionem ſuffi
cit eſſe notam iudici·de app·Si duobus·vbi aperte·hoc probat̄ in ꝓ̄n
in ꝟſ·niſi iudex·et ibi de hoc eſt caſus ſingularis·In hoc tamen caſu ſi — nō· ſingulare in
delegatus ignorans exceptionem pronūtiaret procedendum eſſe ſen — hac materia
tentia teneret·et tranſiret in rem iudicatam·vt dicit glo·in dicto·c·
cum ordinem per dictum·c·ſi duobus ⁊ eſt vera·qꝛ talis ſentētia nō eſt
ꝯtra ius ſcriptum·de re iudi·cum inter·non enim violatur libertas ec
cleſie ſimpliciter ſed libertas huiꝰ eccl'e·vel ordinis in quo q̄uis ſint
plures eccl'e omnes tamen ſingulariter cōſiderantur ac ſi eſſent vna·
¶ Ex predictis ꝯcludo ꝙ ſit ꝯtra libertatem eccleſie quandocūqꝫ violat̄ — ꝯ° de iſto puncto
priuilegium ꝯceſſum ſuper generali libertate eccleſie ⁊ hoc ſiue violet̄
quo ad omnes eccleſias ſeu clericos·ſiue quo ad vnam eccleſiam·vel
clericum qꝛ omnes eccleſie ſūt vna eccleſia·xxiiij·q·i·loquitur de ſū·
tri·c·i·§·vna·⁊·e·ti·in clemē·vnica·§·ad hec·et de exceſ·prela clem·
vnica ad fi·ꝟ·verum de ſen·ex·clemē·prima·§·ad hec·Secus de liber
tate perticularis eccleſie·i·non ꝯpetenti eccleſie generali·vt patet ex
predictis quod eſt notandū diligēter qꝛ prius per neminē bene expli
catum·¶ Quod ſi ꝯſtō·laicorum diſponit non auctorizabiliter et pre — queſtio·viij·
ceptiue·ſed priuilegiatiue ⁊ permiſſiue vt qꝛ diſponit ꝙ frater defunc — nōbilis ⁊ cotidia
ti excludat filiam et ei preferatur in ſucceſſioē an frater qui eſt clericꝰ — na in ſcol' tangēs
vel monachus gaudebit de tali ſtatuto hec qō fuit de facto inꝑſonam — mām·c·eccl'e ſcē
domini lapi abbatis qui ſcripſit ſuper ſexto ⁊ clemē·et ꝯſultum fuit ꝑ — marie de ꝯſti·vñ
dominos Jo·de liguano·et franc·de albergoctis·et lapū de caſtiglo — pōt elici lō ꝯclu°·
cio ꝙ ſic ex quo ſtatutum per verba generalia promulgatum eſt ⁊ ſup — nota diligenter
actu indifferenti cadente etiam in clericos·et hoc per tex·c·dilecti·
de foro ꝯpe·in ꝟ·anglicis·Sed ꝯtra poſſꝫ dici·qꝛ in·c·dilecti·priuilūū

fuit apoſtolicum. vt ibi dicitur idem tamen puto cum predictis per id
qd dixi in ſcda queſtione vbi tradidi regulam q quilibet poteſt dare p
uilegium eccleſie ſuper pertinentibus ad ſe et ſtatuta et leges extendu
tur ad non ſubditos quantu continent eorum fauorem. C. de eman. li.
questio. ix. l. i. et ibi glo. ¶ Sed quid ſi auctorizabiliter et preceptiue tamen non
directe concernit eccl'as. vt pone q diſponit ſtatutu q aliqua bona im
mobilia non poſſint vendi non ſubdito comunis. et anullat contractu
si pt formari pul nunquid ſi laicus vendit eccleſie deſtruitur contractus obſtante ſtatuto
chra q° in materia Dominus fran. de albergoctis conſuluit in queſtione facti q ſic q ſta
cōstitutionum tutum non eſt contra libertate eccleſie. nam in contrahendo eccl'a non
fungitur iure ſpetiali. ſed coi cum alijs. ergo non verſat libertas eccle
ſiaſtica q illa dicit libertas eccl'aſtica. que non competit omnibꝰ. ſed eccle
ſijs tantu ar. l. hoc legatum. ff. de le. iij. et hoc q piuilegium debet aliqd
indulgere ſpetiali. C. de theſaur. l. i. li. x. iij. di. piuilia. et regula piuile
gium li. vi. dicit em pprie libertas eccl'aſtica qn eccl'a habet piuilegiu
p qd tractat non coiter cum alijs ſed iure ſpetiali. et potuit ſtatutu qd
eſt aduerſus laicos vendentes reddere eos inhabiles ad admiſtratione
rerum maxime que ſunt in territorio ſtatuentis iuſti. de contrahe. emp.
§. fi. iuſti. quibꝰ alie non l3 per totu. ff. de re eor. l. i. C. que. res vendi.
non pnt per totum. et ex vi phibitionis contractus per ſubiectu cu non
ſubiecto celebratus infirmatur. C. de comer. l. ij. et. l. mercatores et. C.
cōsiliū Jo. cal. 57 que res ven. non poſ. l. ij. ff. de decre. ab ordi. faci. l. i. Jo. cal. conſuluit cō
trarium. ſ. q non includuntur eccleſie nec eccleſiaſtice perſone q ſi ſta
tutum hoc exprimeret eſſet illicitum in eo q prohiberet contractum de
ſe licitum cum eccleſia fieri ad hoc de priuil. q̄to et de immuni. ecc. c. fi.
li. vi. de exceſ. prela. clemen. frequens. Sed nec in verbis generalibꝰ
includitur eccleſia ad hoc. ff. de magi. conuen. l. i. de decurio. l. vacuat
li. x. et quod no. ff. de re. iur. l. neq3 ex pretorio. pro hoc etiam. ff. q
Idē tenet Jo. an. quiſq3 iuris. l. i. in fi. de iureiuran. c. i. li. vi. Et hoc tenet Jo. an. in. c. fi.
de immuni. ecc. li. vi. dicens q ſtatutum tale quo ad prohibendum con
tractus factos cum non ſubditis laycis bene valet per. l. dudum in fi.
C. de contrahen. emp. iuncta. l. cum ita. ff. de condi. et de pro hoc q eſt
conſonum legi. C. non licere habitatoribus metro thome. l. i. in prin.
li. xi. Sed ſecus eſt in eccleſijs q ſunt priuilegiata ſuper donationibꝰ
vt poſſit in eccleſiam fieri. C. de ſacro ſanc. ecc. l. illud hic et ſuper ali
is contractibus q tranſeat dominium in eccleſiam ſine traditione. ex
ti. l. fin. c. ex litteris de conſuetu. in generali ergo conceſſione facta
populis ſuper condendis legibus per. l. omnes populi. ff. de iuſti.

ꝛ iur̄ non intelligitur derogatum priuilegio tali eccleſiarum· vt in ea
rum preiuditium poſſint populi ſtatuere ad hoc· ff· de offi· eius cui mā·
eſt iuriſdic· l· i· in pn̄· et de penis· l· ſanctio· de cenſi cum inſtantia de re
iur̄· in regula generi· li· vi· item ſic intelligendo eſſet ↄtra libertatem
eccleſie de ↄſti· eccleſia de re· eccl̄· non alie· c· ſi· et ſi fuiſſet expreſſum
ſtatuentes et qui ſeruari facerent eſſent excomunicati· ꝯ· e· nouerit·
ad illum ergo pñſum intellectum ſtatutum trahi non debet q2 in gene
rali ſermone non veniunt illicita· C· de ↄdi· inď· l· ij· ff· de ↄdi· indebi· l· ſi
procur̄· §· celſus· ſ̄· de iure iuran· veniens ꝛ· c· quintauall' de elec· ſi cō
promiſſarius· §· i· li· vi· Et dicit Jo· an· non eſſe abſurdum dicere ꝙ
iudex eccleſiaſticus poſſit cogere illos ad quos pertinet ad decl'andu
ſtatutum non reſpicere ↄtractus faciendos cum eccleſijs· de heret̄ ſtatu
tum li· vi· q2 et ſi non de iure de facto tamē impeditur vtilitas eccleſie p
illud pro hoc· ſ̄· de arbit̄ peruenit ꝛ quod ibi no· in glo· ij· Jdem eiſde
rationibus diſputando in hoc felici paduano ſtudio prius terminauit
ol· de quo ponit Fredericus de ſenis in opere ↄſiliorum· c· lxxvij· al's· lv·
Ego autem dico· vt in ſolutione ſeq̄ntis queſtionis ꝛ ibi ſoluuntur mo
tiua· ſ̄· hinc inde facta· ¶ Quero de q̄ōne facti conformi precedenti in questio· x·
qua ↄſului· diſponit ſtatutum piſtorij ꝙ donatio ſit ipſo iure nulla niſi
ſit denuntiata poteſtati· ꝯ· menſem· an facta eccleſie non denuntiata
modo predicto ſit nulla ꝛ proſeq̄ndo eam laicus vt pateat tam huius
qm̄ precedentis· et ſimilium queſtionu Po· ſciendum eſt ꝙ io· cal· diſ
putauit eandem queſtionē licet ſub alijs terminis ꝛ incip̄· bononienſi
ſtatuto· quando ſtatutū diſponit teſtamentū nō valere ꝙ nō fuerit re
giſtratum in memorialibus comunis· ꝯ· certam diem· Si eccleſia fue
rit inſtituta ꝛ tenuit quo ad eccleſiam ſtatutum non ligare per ratioēs
poſitas in precedenti· q· ¶ Incontrarium eſt q2 ſtatutum poteſt quali
ficare ↄtractus laicorum per ratioēs· ſ̄· in precedenti· q· pro hac parte
factas· pro hoc eſt etiam qd no· bar· ff· de mu· et ho· l· ēpto· §· ſi· vbi di remediū bar· ꝙ p̄
cit apponi poſſe remedium ne predia transferantur in eccleſiam niſi cū dia nō tr̄aſferan
onere vt teneatur eccleſia ad tributa ꝛ vectigalia· et dat modum ꝙ ſi ad eccl'iam·
ant omnia predia ciuium tributaria comunis· et tunc tranſeunt cum
onere reali ad quod inducit notata p Jnno· de foro ↄpe· poſtulaſti que
non multū faciunt· Ad idem induco deciſionem Frederici de ſenis in opē
ↄſiliorum· c· lxxvij· preall'· vbi dicit ꝙ ſi per ſtatutum prohibitum eſt ſi
eri ceſſionem in magnatem etiam ſi fiat ab eccleſia non tenebit ceſſio
nec tale ſtatutum in hoc dicitur eſſe ↄtra libertatem eccleſie· Si ergo
valet ſtatutum inabilitans laicum· paſſiue· ne recipiat ab eccleſia·

nec dicitur eſſe ↄtra libertatem eccleſie. Idem debet eſſe ⁊ actiue. licet
enim aliquando aliquis inabilitetur paſſiue. et non actiue de cl'i. excõ.
miniſ. c. ſi. tamen hoc cãu fortius deberet tenere ſtatutũ inabilitans ac
tiue ꝙ̃ paſſiue q2 ſtatutũ inabilitans actiue ↄcernit bona que ſũt de iu
riſdictione ſtatuentium que rõ ceſſat quando paſſiue ⁊ nulla rõ pro
babilis poteſt in ſpetiali aſſignari quare plus quando actie ꝙ̃ paſſiue
Id autem ꝙ pluribus iuuatur rõibus fortius eſt ergo et firmius de
offi. del'. prudentiam ℞. illa quippe. Ex hijs hec queſtio ⁊ precedens et
ſimiles. tum propter notitia hĩnc inde tamẽ propter au c̃tem plurio
rum. tum etiam propter materie magnitudinem ⁊ arduitatem ſunt
non facilis inveſtigatiõis ꝓpter que non eſt p̃cipitãda ſñia vt accedat
ff. de interro. ac. l. q2. v. di. ⁊ ponderet et. q. i. deus omnipotens. tamen
diuino fretus auxi°. ſubiciam ꝙ ſentio. nam ⁊ dei cãz agimus. cũ de re
bus tractat̃ eccl'aſtic̃ ⁊ eccl'aſtica libertate. vt ↄueniat de elec. clemẽ.
ne romani ibi ſup hoc eius. i. dei negotio. Primo autẽ ꝓ fortificatione
illius ptis ꝙ talia ſtatuta valeãt inducã aliqua. et quedã que maxie

arguũta ꝙ talia
ſtatuta geneãlia
valeãt ecc̃ ↄ̃ cleri
cos indirec̃

facere vident̃ in ↄtrariũ tamꝙ̃ non obſtantia tollaz. Scdo dicã quid
de iure in p̃dictis puto. 3°. ſoluam rões ↄtraias. ꝓ pte igit̃ affirmatĩa
ꝙ talia ſtatuta valeãt induco ꝙ quil; p̃t de ſuis reb9 diſponẽ ꝓut vult
⁊ quil; habens iuriſdictionẽ facere ſtatuta licita de rebus ſuis. Pre
miſſa autem ſtatuta de ſe licita apparẽt maxime in queſtione p̃cedẽti.
Etem̃ in traditione rei ſue etiam facienda ſpetial'r ⁊ expreſſe eccl'e p̃t
laicus etia; formã adicere p quã non ſeruatã ↄtractus etiam q̃ tenuit
reſcindi p̃t. de dona. cũ dilcĩ. de ↄdi. appo. verꝫ vbi res tradite eccl'e reuo
cant̃ ad vſũ laicoꝝ tradẽtiuz. fa. c. ꝙ te de cle. ↄiu. In h tñ Inno. de fo.

nõbile dc̃m Inno
ꝓ ſol'oe iſtaꝝ qõ
nũ ⁊ limitatiõe. c
℞m de ↄdi. ap.

ↄpe. ℞m dicit et nõ². et ſingl'a² valde ꝙ reuocatio fieri debebit auc̃te iu
dic̃ eccl'aſtici q2 cũ res ſit facta ſcã. ↄmitteret̃ ſacrilegiũ ſi laicus eam
auc̃te ꝓpa occuparet. xij. q. ij. nulli liceat ⁊. c. ſe. de fo. ↄpe. cũ ſit ⁊. c. cõ
queſtus. et q2 hoc dictũ multũ facere p̃t ad qõz ideo decl'ando ipm inſte
mus. na; aliqui in h diſtinguũt. An tradẽs apposuerit pactũ p qd poſſi
dens ↄſtituit ſe p̃cario noie poſſidere in eum caũ; in quem facienda ſit

dz°.

reuocatio. et tũc auc̃te ꝓpa fieri p̃t. l. ſi quis ſub hoc pacto. ff. de ↄtrahẽ
emp. An al'r fiat et tunc ꝓcedit dc̃m Inno. ⁊ h no. bar. ff. de acq. poſ.
l. qui abſenti. §. ſi quis poſſeſſiõz. Ego vero puto dictum Inno. ſimpl'r
poſſe defendi. nã forte eccl'a negabit pactũ vel erit du'' de forma pacti
q2 dicet eccl'a ꝙ non eſt ſic late intelligendz vel ꝙ ei fuit renuntiatũ. ⁊
mlta ſi'ia pñt opponi. Itez ex q̃ res ẽ ſcã eccl'aſtica nõ dz in manũ laici
deduci ſñ auc̃te iudic̃ eccl'aſtici. cũ res eccl'e non ſint alienãde ab eccl'a

ſine magna cauſa ⁊ cum decreto de re·ecc̄·non̄ alie·c·i·li·vi·hec autem
reuocatio·et ſi non ſit propria alienatio habet tamen inſtar·pro hoc
qꝛ etiam bona heretici que ipſo iure ſunt ꝯfiſcata iudex laicus non ap
prehendit niſi prius per eccleſiaſticū declaretur illum eſſe hereticum de
hereti·cum ſcdm li·vi·in ſi·pro hoc induco·c·cū dilecti de dona·preal·
qd̄ ſingulariter ad hoc facit ibi enim cum proponeretur extare cauꝫ re
uocationis·anteꝙ̄ reuocatio·fieret primo diſcuſſum fuit quid iuriſ per
iudicem eccleſiaſticū illud ergo de precario nomine adiecto procedit
in alio ꝙ̄ in eccl'a·et eſt vtile valde ipſi tradenti ſed in eccl'a non ratio
nibus premiſſis·Ex hoc tenendo ꝙ teneret appoſitio ꝑtāti precarij mo
do predicto neceſſario infertur ꝙ fortius debet tenere ſtatutum dans
formaꝫ traditioni anteꝙ̄ res ad eccl'aꝫ tranſeat·Sed etiaꝫ tenendo ꝙ
requiratur iuditium iudicis eccl'aſtici precedēs ſcdm dictum Inno·qd̄
puto verius rationibus premiſſis adhuc idem infertur·qꝛ ſufficit ꝙ ha
bemus hoc ꝙ in traditione potuit certa forma adici per laicum·qd̄ ex
preſſe probant·c·cū dilecti ⁊·c·verum non enim apparet·quare non
eodem modo poſſit ſtatutum dare formaꝫ rei transferende in eccl'aꝫ·Iteꝫ
ratio que fit de priuilegio eccl'e nichil videtur vrgere non em̄ preiudi
cat ſtatutum eccl'e in caſibus queſtionū premiſſaꝝ nec fecit eccl'a inca
pacem ſed ipſos potius laicos inabiles reddit ad alienandum niſi cer
tis perſonis ⁊ ſeruata certa forma et inſup·c·eos de immu·ecc̄·cū ratio
ne ſua non facit in ꝯtrarium·procedit enim illud·c·quando ex forma
ꝓhibitionis tollitur·ꝙ in derogationeꝫ ecc^ce·libertatis talia fiunt·vt
qꝛ fit mentio de clericꝭ·vt ibi vel qꝛ ꝓhibitio eſt talis que ꝟgit in omni
modum detrimentū eccl'aꝝ vt in exemplis ibi poſitꝭ ſi ꝑcipitur ꝙ nich
vendatur clericis·Et idem dicereꝫ ſi ꝑ ꝟba generalia·vt qꝛ dicit nich
poſſe vendi non ſuſtinētibꝰ onera·nam ꝑ hoc indirecte cogerent̄ ad ſuſ
tinendū·et ſic libertas eccl'e violaret̄·⁊ hic eſt intellcūs illius lr̄e nec
c·eccl'a de ꝯſti·c·ſi·de re·ecc̄·nō alie·faciūt ad id ad qd̄·s̄·inducunt̄ qꝛ
loquunt̄ qn̄ ꝯſtō·laicoꝝ diſponit ſup rebꝰ eccl'aſticꝭ exp̄ſſe·et ſic ſup nō
ſuppoſitꝭ iuriſdictioni ſtatuentꝭ·His attentis venio ad ſcdm et di
caꝫ qd̄ m̄ videt̄ de iure·⁊ quo·ad duas ꝑcedētes qōes·et ſimiles dico ꝙ
tūc demū quo ad eccl'aꝫ talia ſtatuta non tenet·cū appere ꝑt ea ꝟgere
in derogatiōꝫ libertatꝭ eccl'e·Nec eſt em̄ vō dcī·c·eos que dꝫ attēdi·ff·
de calūp·l·hec actio de leg̃·ij·l·cū ꝑr̄·§·dulciſſimis·i·di·ꝯſuetudo·viij·
di·veritate ⁊·c·fruſtra·Si autē querat̄ qn̄ dicant̄ ꝟgere ꝯtra liber
tatē eccl'e ⁊ maxie in qōibꝰ ſilibꝰ·ad qōes·s̄·foētas·vt habeat̄ plena no
titia·Diſtinguo ſic alij de eccl'a vel eccl'aſticꝭ·ꝑſonis ſit mentio alij nō

intellcūs·c·eos d̄
imu·ecc̄ie·

intellcūs·c·eccl̄ia
de ꝯſti·⁊·c·ſi·de r̄
ecc̄·n̄ alienanduꝫ
vna ꝯ^o ꝑncipal'ſt̄
dcīs qōibꝰ
diſtictio nota qn̄
ſtatuta dicāᶻ ꝟgē
ꝯtra libtatē eccl̄ie
nota

Si ſic dico q̄ eo ip̄o app̄z q̄ ſūt ꝯtra libtatem eccl'e in eo q̄ laici ſtatuūt
de nō ptinētib⁹ ad ſe p̄ d̄cm·c·ſi·de re·ecc̄·nō ali·⁊ d̄cm·c·eccl'a de ꝯſti
Si aūt nulla ſit mēcio ſic in duab⁹ ꝑtis q̄oib⁹ ⁊ ſilib⁹ tc̄ aliȷ̄ ſta⁹ nō
ſimpl'r ꝓhibꝫ ꝯtractū ſꝫ certā fōꝫ requit·vt in q̄ōe p̄miſſa·cū diſpoit q̄
nō valeat dona°·nō inſinuata ptāti· ¶ Aliȷ̄ ſim² ꝓhibꝫ·p̄mo cāu qn̄qꝫ
fōa ē obſeruabil' ſn̄ magna difficultate qn̄qꝫ nō ſn̄ magna difficultate
Si ſn̄ magna difficultate aut forma adicit ꝯtractui q̄ de ſui nā ē de fo
ro ecc°·vt ſup legat ad pias cās·vel aliȷ̄s ꝯtractib⁹ in pias cās fc̄as
aut adicit alteri ꝯtractui·p̄° cāu dico q̄ nō tꝫ tamq̄ꝫ ſup nō ptinētib⁹
ad iurdictiōꝫ ſtatuentis·cū taliū regl'atio ad eccl'aſticū iudicē ptineat
de teſta·nos quidē ⁊·c·ſi hēdes ⁊·c·tua ⁊·c·iohēs·C·de epi·⁊ cle·l·nul
li ⁊·l·ſi quis ad declinandā in auc̄·de ſan·epi·§·ſi q̄s aūt ꝓ redēptiōe
coll'·ix· Si aūt adicit ꝯtractui qui de ſui nā ē de foro iudic ſecularis·
vt regl'ariter ſūt om̄s ꝯtractus et diſpoēs laicoꝝ·et tūc p hoc nō viola
tur libertas eccl'e in aliquo·q̄uis em̄ ſit fauendū eccleſiȷ̄s et eccl'aſtic
pſonis de immu·ecc̄·p totū·C·de ſa·ſan·ecc̄·⁊ de epi·et cle·tn̄ ſic dicit
de viduis q̄ debet eis fauei ita tn̄ q̄ aliȷ̄s non fiat iniuſtitia de fo·ꝯpe·
ex tenore ſa·c·nup de dote p⁹ diuorci·reſti· Sic dico fauendū eccl'e vt
tn̄ nō turbet iurdictio laicoꝝ de iudi·nouit qui ſi·ſūt l̄e·cāꝫ·ȷ̄ȷ̄·¶ Et max
me hoc dico q̄ꝛ ex cāis iuſtis pn̄t iuſtificari talia ſtatuta·ne·ſ·bō alie
nent in non ſubditos ad nutū eoꝝ qui bō habēt· Sꝫ demū cū ſub eſt cā
rōnabilis al's facile pt ciuitas exui tributariȷ̄s ⁊ ſubſtinentib⁹ onera
ciuitat· Idcirco ſi diſpoit ſta⁹·q̄ non teneat venditio niſi p̄us fiat ꝓ
clamatio in palatio ſi quis velit in aliquo ꝯtradicere·vel niſi alienans
ſit·xxx·annoꝝ vel niſi interſeruit duo ꝓximiores nō tenebit alinatio
facta in eccl'aꝫ non ſeruata tali forma q̄ꝛ in hoc nullo iure ſpāli munita
eſt eccl'a·nec in aliquo ſibi p̄iudicat p hoc· Et hanc ꝯſiderationē nemo
adhuc fecit de ſcribentib⁹ que tn̄ vera eſt·vt de ſe patet· Si vbo forma
adiecta non eſt ſn̄ magna difficultate obſeruabilis dico idem ſicut qn̄
preciſe ꝯtractus ꝓhibet ꝯpando in hoc difficultatē impoſſibilitati·ſ·de
iureiuran·breui·et hoc maxime intelligendo q̄ ſit maxima difficultas
et talis que cenſeatur impoſſibilitas vt eſt in caſu·c·filius de teſta·et
eius qd ibi no·⁊·ff·de le·i·l·apud iul'·§·conſtat de vb·obl·l·ꝯtinu⁹·§
cum quis et q̄ ibi no·glo·et dy·in regula ſemel li·vi· Dicut ergo non
tenet ſta⁹·per q̄ ex toto ꝓhibet ꝯtractus qn̄ ex hoc p̄iudicat multū ec
cleſie vt dicā in ſequenti membro ita dico et hoc caſu· Et p hoc decidit
alia·q·diſponit ſtatutū q̄ non poſſit fieri tranſlatio immobiliuꝫ etiaꝫ
non ſubeuntē onera ciuitatis niſi de licentia cōis vel habentis ius cōis·

q̃liter fauend⁹ ſit viduis ⁊ eccl'e·

incidens q̄ō·

Alia queſtio

Nūquid tenet quo ad eccleſiam ut in eam facta tñſlatio premiſſa
forma ſit nulla·dico ꝙ n̄ quia cū obtētio tal' licētie p̄cedat ab vno
ſolo h̄etur ꝑ impoſſibili·d·c·cū ꝗs et qđ ibi no·et in dicta regula ſel'
et ꝑ hoc dico limitaȷ̄ debere ſtatutū nr̄m padue diſpones ſub forma
p̄dicta q̄ d̄et intelligi ita ꝙ ad eccleſias nō ex̄tēdat̄· Sed etiā ſi
difficultas non ſit eſt tanta ut c̄eſeat̄ impoſſibilitas dūmō ſit diffi
cultas pōt idem dici difficultas eni ip̄edit ꝯmiſſionē more·ff·ſi cer·
pe·qđ te de coll·bo·l·i·§·ſi ſup ꝗ·§·ſi cū duob⁹ d̄cō·c·breui·et per ꝯñs
ip̄edit penā que ex mora ꝯmittit̄·ff·ſi quis cauc·l·ij·§·i·ad·l·rodiā
de iac·l·ſi vehenda·§·pe·et·d·c·breui vbi ꝓbat̄ hoc ꝓcedere etiam
ſi ob° ſit iurata· et in hoc nō differt difficultas ab ipoſſibilitate ꝓp
terea cū inabilitatio facta ſimpl̄r vel ſub certā forma ſit quedā pena
ſicut apparet in ex̄cōicato qui in penā ſit inabil' ad actus publicos
de re iudi·ad ꝓbanđ de cleri·ex·mi·c·ſi· Et idē apparet in vſurario
qui remouet̄ a dignitatib⁹ de exceſſ·p̄la·mē dilcōs ⁊ idē in ſimilib⁹
Concludo ꝙ ſtatutū reddēs difficilē tñſlationē tali difficultate q̄ ― ꝯcluſio q̄ōnis no tabilis·
ꝓp̄rie poſſit dici difficultas quo ad eccl'iam nō eſt ſuanđ nec ſtrīgit
que no·diligentiſſime· Quādo aūt dicat̄ talis diffic'tas et qñ non
patet p exēpla·s̄·ſtatiꝫ et ꝯtra ſtatū poſita et ſimilia in quo p maxie
debēt attēdi circūſtantie ex quib⁹ actus variat̄ de iure iurā·cū qui
dā de ſymo·et ſi q̄ōnes· Si aūt ſtatutū ſimpl̄r ꝓhibet ꝯtractum ut i
q̄ōne p̄cedenti cum diſponit non poſſe bona tñſferri in nō ſubditum
vel non ſuſtinētem onera cōis et tūc ſiquidē ꝯtractus eſt de foro ec
cleſie nō tenꝫ ſicut dixi in p̄cedēti mēbro·⁊ forti⁹ ꝓcedit hoc caſu ꝙ
in illo· Sed ſi nō eſt de foro eccl'iaſtico ut cum ſtatutū ꝓhibet vendi
in ſuſtinēti onera·an ſi obſeruaret̄ ſtatutū quo ad eccl'iam multū p̄
iudicaret̄ eccl'ie·aut nichil vel paꝝ·p̄mo caū dico ꝙ ad eccl'iam vel
cl'icos non extēdit̄·et ſic dico de ſtatuto p̄miſſo qđ ꝓhibet bona ven
di non ſuſtinētib⁹ onera nam licet clrici nō ſuſtineāt onera đ imu·
eccle·non minus et·c·adūſus et·c·i·li·vi·C·de ſac·ſanc·eccl·l·ſacro
ſancta de epiſ·et cle·de hijs non ꝓpterea debēt minus bene tractari
quā laici ſuſtinētes ad hoc dictum·c·non minus alias p̄uil'm eccle
ſie eſſet ei dānoſū ꝯtra id·C·de legi·l·ꝙ fauore de re·iur̄ꝯ ꝙ ob grām
li·vi· Itē p hoc indirecē violat̄ libtas imunitatis eccl'iaſtice ex quo
ꝓpterea clerici ſūt deterioꝝ ꝯditionis de p̄uile·quāto et·d·c·ſi·de im
mu·eccia·ſūt etiā clerici ex hoc timidiores·et ſic neceſſario infert̄
ꝙ eoꝝ libtas violat̄·ff·quaꝝ reꝝ ac·nō da·l·i·§·que onerāde de quo ― ꝯcluſio bona in materia iſta·
s̄·in·q·tēcia· Et hoc maxie ꝓcedit qñ general'r ſic ꝓhibet̄ alienatio

Verū ſtatutū generale pui ꝑiudicij arctet cleicos

imobiliū vel ōm q₂ ꝑ h libtati ecclia₇ m̄ltū ꝑiudicat̃ ſi ſic obſuaē
ſ₃ ſi n̄llū ꝑiudiciū eccłe vel nō mag^m genēt̃ ꝑt ſuſtinē ſtatutū vt q₂
diſpoit arma nō alieāri etia₃ nō ſubditū vel qđ ſiłe de hijs a qb⁹ cli
ci ꝓhibēt̃ de iuē·ne·cle·vel·mo·ꝑ tot^m ymo eciā ſi ſint tłia q̄ poſſint
cōꝑtē cleicł dū tn̄ nō ſit notabile ꝑiudi^m eccłia₇ vt appaēat aliq̄ cā
rōnabił ꝓꝑt quā moti fuerūt ſtatuētes·idē dicerē ꝑ ea q̄ ſupi⁹ dixi
i hc·q·ponēdo itellec⁹·c·cos đ imu·eccle·li·vi· ut ſi diſponit ſtatu^m
ꝙ ċta bona que ſūt i cōſinib⁹ nō alienēt̃ i nō ſuſtinētes oneta ne poſ
ſit cōtigē fines vaiari vel diſpoit ꝙ aliq̄ dom⁹ q̄ ſūt ad vſu₃ publi^m
l₃ ſint ſigłoꝝ nō poſſint traſferi in nō ſoditū ne poſſit cōtingē ꝙ ata
li in ꝙ traſlate forēt nō poſſ₃ hrē cōe i locacōe₃ ꝓ vſu ꝑublico vt quia
ille locare nollet vel non ſine magno emolimēto in quo magnū ſiēt
ꝑiudicium cōi· Iſtis caſibus dico ꝙ eciam in eccleſiam non tenebit
facta alienacio et licet ſciā hec noua tamē puto ꝙ cum ceteri diligē
ter inſpexerunt videbunt ꝙ de radice vera iuris ꝓcedūt ⁊ maxima

Bn° Ad cōtraria

vtūtur equitate vt et eccleſie conſeruent̃ in ſuo iure et laicorū iuiſ
dictio non ex toto confūdatur ut accedat·xi·q·i·peruenit Venio
ad tertium et reſpondeo rōnibus contrarijs premiſſis· Et ex ꝑdictis
pro magna parte patet ſolucio tamē ad huc ſpecialiter ſoluo aliq̄s
et primo ad illam cum dicebatur in vendicionibus eccleſiam cēſeri
iuē comuni cum alijs et per ↄn̄s ꝙ indiſtincte valet ſtatutū ꝓhibens
alienacionem in non ſubditum nec eſt contra libertatē eccłie·dico ꝙ
ymo violatur immunitas eccleſie ſaltem indirecte ut ſtatim dixi

Dꝛia inter non ſubditum racioē territorij et rōe cleicat⁹ vł ecclie

Ad aliam cum dicitur ꝙ poteſt ſtatuens prohibere traſlcōe₃ in nō
ſubditum dico referre an ſit non ſubditus vt quia de alieno tritorio
et de tali ꝓcedit illa racio an quia exemptus vt clerici et eccleſie ⁊
de tali non ꝓcedit·q₂ vt dixi ꝑuilegium exemcionis non debet eccle
ſie foē dāpōſū Eſſet autē dāpōſū ſi cleici excludāt̃ a bn̄ſi° ꝙ habēt
cetri ciues·vel ſubditi·q̄ etiā cleici gaudeē debēt de·fo·ↄpe·dilā ⁊ qđ
ibi·no·Ad dc₃·bar·i·l·ēſcrip°·§·ſi·ff·de·mu·et·ho·dico ꝙ mich₃ vi₃
et ꝑ° facit ꝓ ꝑdictł et h̄ q̄ten⁹ dixi ſtatu^m poſſe q̄litatē dicē traſlaci
oni faciēde Sed ex alia rōe nō ꝓcedit dcm̄·bar·i ytalia cū i ea ꝑdia
ſūt nō tbutaia·C·đ·epi·⁊·cle·de hijs·ff·đ·cēſi·l·i·qđ ple·no·glo i·l·
oms·C·ſi·cēſu·vł reliq̄s·fū·ↄpai n̄ poſſe qđ t₃ bal·i auc̄ itē nulla·C
de·epiſ·et·cleri· Si tamē eſſ₃ ciuitas hn̄s rgalia ꝙadmo^m hab₃ hec
ciuitas padue per pacē ↄſtācie facere poſſet predia tributaria et tūc
tā de ꝑdijs ytalie ꝙ̄ de alijs dico ꝙ faciēdo hic generalit̃ oia ꝑdia tbu
taia appaēnt fcā i fraudē et i ꝗuamē eccłia₇ et maxie qñ tbutu₃ eſt

maxīmū et ſolū eſſet īpoſitum et non exigentꝰ·ſed ſi bona fide fieret
teneret et cū tali onere trāſiret in ecc̄liam p·c·paſtoralis de deci· 3ᵐ — 3ᵐ p̄ncipale duᵐ
p̄ncipale tractandū eſt circa ſpetialem īmunitatē de qua loquitꝰ hic
titulus in quo articulo multa iam liquidata ſūt in oppoſitionibꝰ·
Sed vltra illa quero p̄ncipalr̄ de quatuor p̄mo ꝺ natura ſeu ſubſtā
tia excōicationis·2° de ɔcurrētibꝰ ſeu requiſitis ad eā inducēdam·3°
de excōicationis effectu·4° quō tollatꝰ ꝛ non eſt mea intentio attin
gere cūcta que ſuiſte et ceteri de excōicatiōe tractāt ſed tātū aliqua
p̄cipua dubia· Circa p̄mum de materia ſeu ſubſtātia excōicationis — queſtio p̄ᵃ·
quero de pluribꝰ·p̄mo quid ē excōicatio dicit goff·in ſūma·e·in p̄n· — quid ſit excōio·
et oſti·in ſūma·e·in p̄n·ꝙ eſt a qualꝫ licita ɔione vel legitimo actu
ſepatio·Que diffinitio pōt impūgnari nam non explicat naturam
diffiniti cum tamē omnis diffinitio ſubſtātiam diffiniti ſeu naturaꝫ
debeat explicare·Hinc dicit boetius 2° ſuo topicoꝝ qꝛ ſubē integra ꝺ
monſtratio diffinitio eſt·Et ob hanc cām p genus et drīas ſubales
dari debet ut etiā diffiniti naturam appetiat·et cuꝫ diffinito ɔūtatꝰ
qꝺ pſequitꝰ ariſtotiles vi·ꝛ vij·topicoꝝ ꝓpterea dicit lex ois diffitio
ff·ꝺ re·iu·ꝙ diffitio in iure piculoſa ē·parꝝ eſt enī ꝙ nō poſſit ſubūti
rō eſt quia difficile plurimū in hijs de quibꝰ agūt iura vniūſaleꝫ et
ꝓpꝛiam diffinitionē tradere·cū ꝓpter circūſtantias iuris diſpō in plu
ribꝰ varietꝰ ꝺ ɔſang·et affini·nō debet in p̄n·ꝙ aūt diffinitio p̄dicta
non explicet naturam diffiniti patet qꝛ poſſet ɔueniri bāno et cuili
bet ꝓhibitioī etiā facte p iudicē ſecularē per quā ſubtraheretꝰ alicui
cōio· Diffinio igitꝰ alitꝰ ſic·Excōicatio eſt cēſura a canone vel ab ec — diffitio excōicationis ſm dn̄m franciſcum de zabar.
cleſiaſtico iudice ꝓlata excludens a cōione·Cenſura ponitꝰ genꝰ quia
omnis excōicatio eſt cēſura et nō ecōtrario· Sumitꝰ aūt cēſura mul
tiplicitꝰ·ꝭ·ti·i·q̄rēti·ſed in ꝓpoſito idē iportat qꝺ iudicatio ſiue ſnīa
A canone vel ecc̄liaſtico iudice·tangitꝰ drīa ſubſtantifica reſpcū ꝓfe
rentꝭ qꝛ cum excōicatio ſit pena ſpiritualis laicus non eſt capax acti — laicus poteſt excōicare·
ue·licet papa poſſit ei hoc ɔcedere x·cvi·di·benequidē vbi hoc no·gl·
in ꝟ·laico· Dixi aūt ecc̄liaſtico iudice qꝛ p non iudicē ferri nequid
cum ſit iuriſdcōnis de offi·ordi·cōquerēte vbi enumeratꝰ intꝰ ea que
ſūt de lege iuriſdcōnis ꝓ hoc·ꝭ·eo·ſacro ꝟ·qꝺ p̄miſerat generalitꝰ
ne quis excoiceꝫ non p̄miſſa monitione in ꝟ·ſi vero iudex reſtringit
ad iudicē tm̄ ut ꝓbat illud ꝟbum iudex ad idē·ꝭ·eo·c·i·li·vi·ibi iu
dex ecc̄liaſticus qꝺ ꝟbum ibi ter ꝛpetitꝰ·Excludēs a cōione·Hic poni
tur alia drīa magis ſpeālis qꝛ ex hoc differt excōicatio ab interdcō
et ſuſpenſione que duo etiam ɔtinentꝰ ſub ꝟbo cēſura ecc̄liaſtica·d·c

queſtio·xij·
An excõicacio ſit
ſentencia·

querẽti· ¶ Quero an excomunicatio ſit ſentẽcia· Solucio dicit ſpe·
de ſentencia·§·i·in·prin·q̄ eſt pocius pena quaꝫ ſentencia per·c· ne
mo epiſcoporũ·xi·q·iij·et·xxiiij·q·iij·corripiãt· Dic veri9 q̄ ẽ ſentẽ
cia ꝓbat rubrũ de·ſe·ex·ex quo licitũ ẽ arguẽ cũ capl'a debeãt ſb con
gruis titulis collocari·s·in prohemio et apcius in ꝓhemio vi·in·℞·
et tandem in·℞·titulis·et ibi·glo· ponit circa hoc vnum valde ſingu

q̄ ꝓmittẽs ſcribe
re librũ teñẽ ad
ſcribẽꝫ rubricas

lare videlicet q̄ rubrice intelliguntur de textu a deo q̄ ſcriptor qui ꝓ
miſit librum ſcribere teñetur ad ſcribendum rubricas· ad idem in pro
hemio clemen·℞·et licet in·℞o·cõgruis titulis·et·ff·de in·diem·ad
iec·l·imperator·in·ſi pro hoc q̄ dixi in precedenti·q·quia excomuni
cacio eſt cenſura·i·iudicacio vel ſentencia pro hoc·j·e·ſacro ubi ſepi
us ponitur·℞·ſentẽcia ſed ibi eciam in·℞·cũqꝫ·ꝓbatur q̄ eciam ſit

queſtio·xiij·

pena·ꝓp'ea dico q̄ ſit ſentẽcia penalis ſeu pene inflictiua· ¶ Ubi que
ro ã ſit inflictiua pene capitalis·videtur q̄ ſic quia eq̃paẽ deporta
cioni ut·no·glo·inſti·de·capi·di·§·media·vel ſaltem debet equipari

An excõi° eq̃peẽ
deportaciõi vel re
legaciõi ã banno
gloſa ſingularis
dictũ ſingulare

banno nam prohibeẽ cõmunio excõicato ſicut bannito· Dic cõtra q̄
eſt medicialis·j·e·c·i·li·vi·q̄ tenet·bar·ff·de·publi·iudi·l·ij· vnde
dico q̄ potius equipatur relegacioni vt·no·de·appel·paſtoralis· in·
glo·ſi·que eſt ad hoc ſingularis·et tenet hoc· Jo·an·e·ti·de cerm9
li·vi·banno autem conpari nõ poteſt quia bannum nõ habꝫ in iure
limitatam naturam ſed ſecundum varias terrarum diſpoſicões vari
atur· Item bannitus ab vna ciuitate in alijs non euitatur quia ius
dicenti extra territorium ꝛc̃·ff·de·iuriſdic·omni·iudi·l·ſi de·cõſti·
c·ij·li·vi· Sed excomunicatus ab vno epo ab õibus eſt euitãdus
de·offi·ordi·ad reprimẽdã·pro hoc q̄ no·bal·C·de·ſacro·ſanc·eccle
auc̃ Item nulla et de here·inſti·l·i·pro hoc eciam quia non eſt verũ
q̄ ita prohibeatur comunio excomunicato ſicut bãnito· nam bãnito
ſubtrahitur territorium· excomunicato nõ ymo etiam in certis caſi
bus ꝑmittitur comunicari excomunicato de·ſen·ex·inẽ alia·xi·q·iij·
quoniam multos· Ex hijs apparet q̄ cã ſuper excomunicacioẽ nõ eſt
capitalis ſed cum a deo cencetur ardua q̄ in ea non ſit probatio
q̄ quis excomunicatus ſit per vnum teſtem et famam ut dicit·ſpe·

queſtio·xiiij·

de noto crimi··§·fama·℞·quid· ſi agenti·quod eſt ſingulare· Cir
ca hoc cum excomunicacio ſit pena quero ideo ã ſit imperii· an iuriſ
dictionis et ſi eſt imperij an meri·an mixti· Dicit· Inno·de·offi·de

Excomunica° eſt
meri Imperij·

legati·de·cauſis in ℞ concenſu·q̄ eſt meri imperij· dicit q̄ quo ad
penam excomunicacioĩs poteſt fieri prorogatio in iudices dummodo
ſint tales q̃ imperiũ meꝝ habeãt Idem ſentit·de·elec·trãſmiſſã ad ſi

vbi dicit ꝙ ↄfirmatus habet meꝝ imperiū qđ ex eo ꝓbat quia excōi
cat ut ibi dicit̄ et hoc exp̄ſſe tenet hoſti· de offi· ordi· ꝙ ſedē et ſepe de
iuriſ· om iudi· vbi ſꝫm canones qđ eſt veꝝ quia meri imperij eſt quit
quid offitio iudicis expedit̄· et qđ mere eſt ↄcernēs vtilitatē publi
cam· ff· de iuriſ· om iudi· l· imperiū qđ dixi de offi· ordi· ad ſedem· Sꝫ
meꝝ imperiū diuiditur per gradus ut no· in· d· l· imperiū vbi bar· diui
dit in maximū maius magnum paruū minus et minimum quod de
claraui in· d· c· ꝙ ſedē et ſub paruo collocat relegationē et ſic ↄparando
excōicationē relegationi ut in· q· p̄cedenti dicēdum eſt ꝙ excōicatio
eſt meri imperij· Sed ſub ea ſpetie que dicitur puruꝫ imperiū· Ex hoc
infero ꝙ excōicatio eſt iuriſdcōnis ſumēdo iuriſdcōnem quatenus ē
genus ↄp̄hendēs merū imperiū ⁊ mixtam iuriſdcōm ſimplicē ⁊ mo
dicā cohertionē qđ no· glo· in· d· l· imperiū et dixi in· d· c· ꝙ ad ſedem
vbi etiā alit̄ diuiſi imperiū nō aūt eſt iuriſdcōnis q̄tenus iuriſdcō
eſt ſpeties et vocatur iuriſdcō ſimplex que expeditur officio iudicis
mercenario vel ad partꝭ inſtātiam et ↄcernit p̄uatam vtilitatem de
quo in· d· l· imperiū ⁊ dixi in· d· c· ꝙ ad ſedem Infero etiā ꝙ ut quis
poſſit excōicare req̄rit̄ ꝙ ſit iudex ecclīaſtic⁹ qđ dixi· ē· q· xi· et ſic nō
eſt verū qđ no· hoſti· in ſūma· e· §· quis excōicare ſub· §· nedū autem
&· tu dicas vbi dicit ꝙ etiā ſacerdos pōt excōicare p· c· ſi ſacerdos de
offi· ordi· ſed ibi intelligit̄ de hn̄te ordinariā et de hoc plenius dixi
de offi· ordi· cum ab eccliꝫ· Quero qꝛ dixi ꝙ excōicatio ē ſiña an
diffinitiua an intlocutoria dicit ſpe· de ſiña· §· ij· ꝙ potius trahit ad
naturā intlocutorie q̄ꝫ diffinitiue qđ tenet glo· ij· q· i· in ſūma que ē
ad hoc notabil· et hoc maxime ꝓcedit quādo fert̄ ꝓpter ↄtumatiaꝫ
qꝛ tūc equipat̄ miſſioni ī poſſeſſionē q̄ ſit ob ↄtumatiā ut lite nō ↄteſ·
qm̄· §· ſi· bue miſſio eſt intlocutoria ut de ſe patet nam īterlocutoria
eſt omne p̄ceptum iudicis qđ facit ante diffinitiuam ut dicit glo· in
auc· de litigioſ· §· ad excludē· coll· viij· que ſꝫm alios non ē alibi per
hoc infero ꝙ excōicatio ↄuocari pōt quādocūqꝫ etiā a delegato qđ te
net ſpe· de ſen· §· qualit &· quod ergo ſi ſiña qđ eſt no· dignū et ſin
gulare Op· ad hoc qꝛ quādo ſiña interlocutoria eſt mādata exe
cutioni iudex eam non reuocat niſi de ↄſenſu partiū ut no· ff· de p̄to·
ſtipu· l· i· in ſi· in glo· in &· addit in ſi· que eſt notabil ac excōicatio
trahit ſecū executionē de app· paſtoral in ſi· ergo ſi dēt tolli requirit̄
ↄſenſus partiū ꝓ hoc qꝛ eadē eſt rō quādo intlocutoria trahit ſecuꝫ
executionē que eſt quādo a iudice mandata eſt executioni qđ etiā te
nꝫ bar· in· d· l· ſi· p· l· apud aufidiū· ff· de optiōe lega· Sed dico ꝙ gl·

Q̄ ē meri impij·

Ad hoc ꝙ q̄s pōt
excōicare requiri
tur ꝙ ſit iudex
eccleſiaſticus·

Qđ xv·
An ſententia excō
municatiōe ſit dif
finitiua vel inter
locutoria·

glo· q̄ nō ē alibi
ꝙ oē p̄ceptuꝫ iu
dicꝭ qđ facit an̄
ſiñam ē ſiña int
locutoria·
oppoſitio·
Nota ꝙ excōica
tio ↄuocari pōt
quandocumqꝫ·
Solutio·

illius·l·ꝓprie dꝫ intelligi de interlocutoria ↄcernēte ↄmodū ⁊ intereſſe
ꝑtis·qn̄ em̄ non ↄcernit ꝑtis intereſſe nulla ſub eſt rō q̄re ꝑciū ↄſꝫus
exigat̃ maxie aūt ꝓcedit hoc qn̄ in ſn̄a excōionis q̄ cū ſit mere in iudi

tꝫ abſo° ſc̄a a iudi
ce ꝑte aduſa non
vocata

cis ꝑtāte·ſi iudex abſoluit·etiaꝫ ꝑte aduerſa non citata·etiam eo caū
quo de iure citanda fuit tenꝫ abſolō·qꝛ etiam ſi pn̄s foret impedire nō
poꝫ abſolōꝫ·vt no·Inno·de offi·del̄·prudentia·§·ſexta in ℞·malitiam
pro hoc q̄ no·glo·xi·q·iij·excōicatos·et ſpe·de cōtumatia·§·ſi·℞·ſed
pone excōicatos ⁊ ſequenti·Et q̄ teneat abſolō vel reuocatio excōicati
onis ꝑte non vocata·verum eſt qn̄ qui abſoluit vel reuocat ad h̄ ꝑtātē
habet non impeditam·de ſen·ex·venerabilibꝫ·§·vbi autē li·vi·pro h̄
de ēptē·olim in p̄n·de app·qua fronte·vbi ex cā poteſt abſoluere·etiaꝫ
ſi ꝑs aduerſa ↄtradicat·et appellet·ſecus ſi non habet poteſtatem pure
ſed in certūꝫ caſū ſicut eſt iudex appellatiōis qꝛ tunc reuocatio vel abſo
lutio·non tenꝫ de app·romana·§·ſn̄as li·vi·⁊ q̄ ibi notauit Io·an·p̄t
et alio modo reſponderi ad glo·dicte·l·i·in ſi·q̄ cū dicat ibi glo·q̄ int̄
locutoria que eſt excōicatori mandata reuocari poteſt cā cognita pro
h̄·l·p·e·ti·ſaltem fateri·oportet q̄ excōicationē tam̄q̄ interlocutoriaꝫ

excōicatiōis ſn̄a ē
int̄locutoia ſeu de
nā int̄loe·⁊ hoc tꝫ
ino·⁊ ſic cū app°·
ab eo opꝫ exp̄mi
cāꝫ rōnabilē appe
llatiōis
dc̄m ſingl̄e Inno

cū cāe cognitione reuocare pōt iudex etiam delegatus·⁊ hec ſolō de ſe ē
vera tn̄ p̄cedens vtilioꝛ ex qua liquet q̄ dixi excōicationē eſſe interlocu
toriā ſeu de nā iterlocutoie·¶ Ex h̄ vlteri⁹ infero q̄ ſi appellat̃ ab ex
cōicatiōe non valꝫ app°·niſi cā in appellatiōe exp̄ſſa q̄ eſt ſingl̄are ⁊ h̄
tenꝫ Inno·ī·e·p tuas·in ℞·abſolōe·ſed non p rōꝫ iſtaꝫ qꝛ ſit interlocu
toria ſed alia rōe q̄ ſtatim ſubicio·h̄ etiam tenꝫ ſpe·de ap·§·ſexto ica
p̄n·ſed ſufficit ꝓ hoc rō ſm gen⁹ ex p̄miſſ·qꝛ excōicatio potius accedit
ad nāꝫ interlocutorie q̄ diffinitiue cū autē appellat̃ ab interlocutoria
vel grauamie expedit cāꝫ exp̄mi de app·vt debitus ⁊·e·ti·clem·appellā
ti·pro h̄ eſt ⁊ alia rō qꝛ ſicut iudex tenet̃ iuſtificare excōicatiōꝫ ex cā·ī
e·ſacro ⁊·e·ti·c·i·li·vi·vbi pl⁹ dicit̃ q̄ cā debet inſcp̄tis exp̄mi·ita g°
⁊ ↄquerens de iniuſtitia debet cām exprimere·al̄ non audiet̃·pro h̄ q̄
no·hoſti·in dicto·c·i·q̄ ponit ibi io·an·ſuper glo·vt qꝛ in ſi·Sed hec
rō non vrget·nam potius ex quo iudex tenetur in excōicatione cām ex
primere deberet appellanti ſufficere q̄ negaēt cām iuſtaꝫ ſub eſſe·ideo
verioꝛ eſt rō precedens Inno·autem in dicto·c·per tuas adducit illam
rōꝫ·qꝛ excōio trahit ſecum executionem·nec eam appellatio impedit de
app·paſtoralis·vt ergo impediat neceſſarium eſt cām exprimi al̄s cā
n n deuoluitur ad iudicem ad q̄ vt dicit Inno·ibi ⁊ h̄ rō non omnino
vrget qꝛ non iuſtificat̃ app°·ab excōicatiōe ad effectuꝫ impediendi exe
cutionē·ſed tantū deuoluendi dicto·c·p tuas·Vnde potioꝛ eſt rō qꝛ hec

censet appellatio ab interlocutoria vel grauamine de hoc etiã dixi in·d·c per tuas· ¶ Questio scda pncipalis huius tertij articuli est de acci dentibus seu requisitis ad excõicationem inducẽdam· ¶ Et hic quero quis possit excõicare quis excõicari ex qua causa et sub qua forma· Ad pmum quis possit excõicare sũt varie opiões ut patet ex nota tis xi·q·i·experientie et·c·de persona et vtrobiq3 de hoc p archid·de hoc etiã de offi·or·cũ ab ecclia2um et plene p host·in sũma·e·§·quis possit excõicare·dico q excõicatio pfertur aliqñ a iure·et in quibus ca sibus quis excõicatus sit ipso iure no·host·m·d·§·et glo·eo·ti·eos li· vi·et in cle·i·in glo·est sciendum·e·ti·Alij ab homine et in hoc ẽ va rietas quia quidam dicũt q citra epm nullus excõicare potest· Alij q quilibz iudex excõicare põt·Alij q quilibet iudex ecclasticus habẽs ordinariam hoc põt·Alij q etiã sacerdos·iuta pdictis opi·allegã tur p hosti·in·d·§·quis possit excõicare et p archi·in·d·c·experiẽtie et·c·de psona preall·et colligũtur in alijs pluribus locis·Ego aũt pu to q quilibet habẽs iurisdcõm ecclasticam siue ordinarius siue dele gatus hoc põt nec curo vndecũq3 habeat siue de iure cõi siue spetiali pt hoc·j·e·si quem vbi dicit de excõicato a iudice suo nec distinguit qual fuerit iudex·intelligo tam q sit ecclasticus p hoc·j·e·c·i·li·vi· vbi simpliciť dicit de iudice ecclastico p hoc qd dixi·s·q·xi·et suffi cit q nulli iudici ecclãstico est hoc phibitum cum enim sit iurisdcõ nis ut dixi·s·q·xiiij·et pbatur de elec·trãsmissam necessario sequi tur q quilibet habẽs iurisdcõm ecclãsticam excõicare põt p hoc qd notabiliť Inno·dicit de resti·spo·olim iij vbi tenet q quilibet cleri cus potest possidere et pscribere ius excõicandi· Et per hoc dico nõ cẽ verũ id qd no·hosti·de fo·cõpe·cu3 cõtingat vbi dicit p cõsuetudinẽ ñ posse cõpetere excõicandi ptãtem·sed p puilegiũ sic ut enim patet ex pcedenti dicto·pmo non tm p cõsuetudinẽ sed etia3 p pscriptionem põt hoc ius cõpetere ad hoc de hijs que fi·a ma·p·ca·c·ij·qd allegat Inno·in·d·c·olim iij·sed nõ pbat hoc pmo potius cõtra Itẽ ibi loq tur de interdicto non de excõicatione dictum tam verũ est et probatur optime rõe quã ponit Inno·in·d·c·olim iij quia posset eps expresse cõcedere ptãtem excõicãdi clerico etiã qui sit puata psona p id quod no·de offi·or·cum ab ecclãrum ergo et p tacitum cõsensum de cõsuetu dine vel pscriptione põt acquiri p patiẽtia3 epi· ¶ Op·ad hoc d·c·d bent xi·q·iij·vbi pbatur solum epm posse excõicaẽ·Solutio quedam est excõcatio que ferť cum solẽnitate quedam sine·de scda procedit quod dixi sed pma dicitur anathema et fertur cum solẽnitate·que

qd scda ťtij pri cipal articuli et ẽ xvi·in ordine·

quis possit excõi care·

q epũs possit cõ cedere cleico sim plici ptãte3 exco municãdi·

expͥmitur in·8·c·debēt et hāc ſolus epus cū numero·xij· ſacerdotū eum circūſtantiū profert ut ibi dicit̄·et hoc tenet glo·in dicto·c·auꝫ ab eccleſiarū et oſti·eo·§·quot ſunt ſpecies in fi·in hoc tamē dico ꝙ hodie cōiter non ſeruat̄ illa ſolēpnitas ꝑ hoc quia nec apparet ꝙ maiorꝭ roborꝭ·ſic excōica° lata auꝫ p̄dicta ſolēpnitate niſi ꝗꝛ magis videt̄ aggͧuari excōicatus ſeruata p̄dicta ſolēpnitate et hoc quo ad hominū opinōem et de hac ꝓcedit opinio que vult per non epm nō poſſe excōicationē fieri ꝗꝛ tex·in·c·debēt expͥmit de epo et·xij·ſacͣdoti

queſtio·xvij·

bus ¶ Quero circa hoc an ex ꝓrogatiōe poſſit ꝯpetē ptās excōicādi quidā vt refert Inno·de·offi·del·de·cāis·dicūt ꝙ non quia poteſtas excōicandi nō ꝓuenit niſi a deo vel eius vicaio pro hoc ꝙ no Inno de reſti·ſpo·olim·ij·℞·ideꝫ dicit·ꝙ tenet archi·i·q·vij· quociēs cor dis· Incōtrariū eſt de·elec·cum·dilti·vbi cleicus ſe obligat ad penā ſpūalem et hoc puto verius naꝫ cū poſſit ipſe ꝓrogare iurīdcōneꝫ nō ſui epi de ꝯſenſu ꝓpͥi epi de·fo·cōpe·ſig·nō ſubeſt rō quare poſt pro rogacionē non poſſit a tali excomunicari· Item dico plus ꝙ etiaꝫ ex preſſe poteſt ꝓrogari ptās excōicandi non quidē ut per ꝓrogacōeꝫ conpetat ſimpliciter ei cui prius hec poteſtas non conpetebat·

Sed conpetit in iſtum in quem pͥus nō ꝯpetebat et in hoc nulla prohibicio Sed ſi iudex talis foret qui nō poſſet excōicare ut q̄a lꝫ ſit clericus tamen habꝫ iuriſdictiōem ſolum in ciuilibus de iure ſpe ciali tunc procedit qͦd dicit· Inno·in dicto·c·de cauſis nō tamē per racionem predictam ex eo ꝙ hec poteſtas dependeat a deo uel eius vicario nam in ꝓrogacione interuenit auctoritas vicarii dei qui ſta tuendo iura permittētia ꝓrogaciōem hoc itelligit̄ permiſiſſe 8·offi de le·p et·g·vbi de materia ꝓrogacionis Sed ſubeſt alia racio ꝗꝛ ut teneat prorogacio neceſſe eſt ꝙ iudex in q̄ꝫ ſit ꝓrogacio habeat iuriſdictionem in cauſis ſimilibus ad illam in qua ſit ꝓrogacio·vn de iuriſdictio iudic̄ dati ad ciuilia prorogari nequid ad crimina lia nec ecōuerſo et ad hoc·C· de iurīſdic·omni·iudi·l·i·vbi dicit glo ſub dubio forte ꝙ poteſt fieri prorogacio in cauſis meri vel mixti im perii in iudicem habentem merum vel mixtum imperium ꝙ forte te net· Inno·in dicto·c·de cauſis·et alij cōmuniter i dicta·l·i·qͦd tenui in 8·c·p·ꝛ·g·et ſic nō poſt fiei ꝓroga° i aliū iudicē niſi hn̄teꝫ merū vl̄ mixtū īpiū i cāis p̄dict̄·cui? rō ē ꝗꝛ ꝓroga° n̄ ē niſi iuriſdictionis

ex̄tenſio qđ ip̄ortat vis vocabuli et ꝓbat̄·ff·de preca·l·ſed ſi manente
vbi progatur p̄catium ut dixi in·d·c·p·et·g· Extendere eſt aūt id
qđ habet ſubſiſtentiam ad aliud eiuſdē ſimilitudinis ꝓtrahere·ſed
extra ſuam ſpēm non pōt quid extēdi·nam tunc eſſet potius noua
diſpoſitio· ¶ Secūda queſtio huius articuli fuit quis poſſit excōi
cari·ad quā dico ꝙ quilibet ſubditus iudicis eccliāſtici adeo ꝙ iudex
eccliāſticus rōne domicilij excōicat ſubditū etiā exn̄tem ex̄ territoriū
ꝯ hoc ut lite nō ꝯteſ·tue qđ ad hoc facit ex eo qꝛ ibi dirigitur epō et
dicit̄ ꝙ ſi reus ſe abſentet poteſt excōicari ⁊ ſic intelligēdo idiſtincte
ſequit̄ ꝙ etiā ſi ex̄ territoriū ſit tenet ſn̄a·ad idem đ appell·cum ſit
romana in ſi·quod facit eodē modo· Paulus tn̄ de liaza·tenuit ꝯtra
rium qꝛ iudex non pōt exequi ſn̄am ſuam in alieno territorio đ fo·
ꝯpe·poſtulaſti ac hic exequētur cum excommunicatio trahat ſecū exe
cutionē de app·paſtoral̄ qđ dicit Jo·đ lignano in·c·ſi·de fo·ꝯpe·nō
ꝓcedere qꝛ·c·poſtulaſti loquit̄ de executiōe que ꝯcernit diuiſiones
locales·Excommunicatio aūt ligat aiām que eſt quid indiuiſibile·
Sed ꝯtra hanc rōm eſt expreſſe de ſen ex·a nobis ij vbi apparet ꝙ
excommunicatio etiā afficit corpus nam etiā poſt mortē ab excomu
nicatione ſit ibi abſolutio nec cōicatur corpori eius qui defunctus ē
in excōicatione niſi apparuerūt in eo ꝯtritionis ſigna et tunc cōica
tur poſt abſolutionē tm̄ ut ibi ad hoc de ſepul·ſacrꝭ·defendi tam̄ pt
illa rō qꝛ excōicatio ligat p̄ncipalē aiā et ꝓpt̄ hoc nō fertur i corpꝰ
rep̄n̄tatum ut eſt vniuſitas de ſen ex romana·§·in vniuerſitatē li·
vi· ¶ Ad quod op·ꝙ p̄mo etiā vniuſitas poſſit excōicari·C·de epiſ·
et cle·auc·Itē nulla cōitas vbi eſt de hoc tex·ſingularis· Solutio
dic ꝙ excōicat̄ vniuerſitas·i·ſinguli de vniuerſitate maior enim et
iurati ſeu ꝯſules per quos regit̄ vniuerſitas excōicātur de imu·ecc·
aduſus et illi dicūtur vniuſitas ſeu cōitas in effectu ad hoc de ꝓci·
c·ſi· Sed quo ad dictū p̄cedens potior poteſt aſſignari rō ꝙ excōica
tionē trahere ſecū executionē non eſt in mediate ex p̄tāte excōicato
ris ſed ex iurꝭ diſpōne que hoc dicit·d·c·paſtoralis de app·e·ti·is
cui·§·ſi·li·vi·Et aū hoc iure diſponit̄ ꝙ excommunicatus ab vno epō
vitet̄ ab omnibꝰ et in quocūqꝫ t̄ritorio xi·q·iij·cure đ offi·or·ad rep̄
mendam iuri aūt canonico non ob·varietas t̄ritorij cū canones ſūt
ab omnibꝰ obſeruādi xi·q·iij·ꝯcta ⁊·c·ſequētibꝰ ad ſi·qōis đ ꝯſti·
c·i· Item exequi in alio t̄ritorio tūc prohibet̄ quādo oportet iudicē
exequētē aliquid ꝯtētioſe iuriſdcōnis exercere in alieno territorio
ut eſt clericū p̄uatum beneficio non dimittētem de facto beneficio

queſtio 18·
nō extēditur ꝙ
ex̄ ſuam ſpetiem
ꝯcluſio rō repercu

ſingularis tex·ꝙ
vniuſitas pōt ex
cōicari·

quō itelligit̄ ꝙ
excōicatio trahit
ſecū executionem

qn̄ ꝓhibeat̄ exe
cutio in alieno t̄
ritorio·

ſpoliare et eicere de poſſeſſione ſic loquit· c· poſtulaſti· et· ff· de re· iudi·
itellcus re· ex tri l· a diuo· §· i· qꝛ tunc procedit regula extra territoriũ ius dicenti ꝛc· ff·
toi⁹ ius diceti ꝛc de iud· om· iudi· l· fi· de cõſti· c· ij· quando vero quod exequendũ eſt non
exigit aliquid fieri in contentioſo iuditio· ſed ſufficit fieri p actum nudi
facti tunc fieri poteſt etiam in alieno territorio· ſicut ſi iudex domicilij
decernit citationem contra aliquem nuntius intimat eam citato etiaꝫ
exiſtenti extra territorium· C· de epi· et cle· l· omnes· §· ſi no· apitor al'
verum ſi aperitor de offi· prefec· in· l· ij· de fo· cõpe· c· romana· §· cõtrahen
tes li· vi· q̄ dixi de fo· cõpe· c· fi· In exequenda autem excomunicatione
nullus actus exterior requiritur· ſed fit ipſo iure· vt in precedenti rati
one dixi· et ſi quis actus requireretur non eſt contentioſe iuriſdictionis
non enim habet excomunicans aliud facere niſi notificare epis vicinis
quomodo talem excomunicauit· ꝛ ſtatim ſurgit iuriſdiſpoſitio· per q̄
queſtio· 19· coguntur illum euitare· xi· q· in cure· ¶ Sed nunquid ſtatutum epi p
q̄ excomunicantur ſubditi certum quid facientes ligat ſubditum cõtra
drã inẽſta⁹ ꝛ ſñia; facientẽ in alieno territorio· tñdeo non p· c· ij· de cõſti· li· vi· Et rõm di
uerſitat inter ſtatu⁹· ꝛ ſñiam voc viue notaui in dicto· c· ij· et de rapto
c· i· qꝛ ſta⁹ eſt quaſi quedam qualitas regulãs pncipl'r territoriũ· ꝛ in
vim cõſeqñtie pſonas ita q̄ non ſolum ſubditos ſed quoſcũqꝫ inter terri
torium afficit· et ſic non afficit ea rõe qꝛ ſubditi ſint ſed rõe territorij
regulati per ſtatutum· ideo non poteſt extendi extra territoriũ· qꝛ p h
ſurgeret q̄ p ſtatuta vnius epi regularet territoriũ alterius epi· q̄ ē
cõtra iura ſed ſñia vocis viue afficit perſonam ꝛ in ea ceſſat rõ predicta
de quo dixi plenius in dictis iuribus· Et pro hac drã eſt q̄ dico· ĩ· v·
queſtio· 20· ſeqñti queſtione· ¶ Quid ſi delinquid ſubditus epi in loco exempto in
tra dyoc· an ligatur ſtatuto epi delictum illud puniente· Jo· cal· diſpu
tando tenuit et determinauit q̄ non qꝛ locus exemptus equiparat lo
co extra territoriũ conſtituto· per· c· cum epus de offi· or· li· vi· q̄ bene
facit et de ſta· regu· c· vnico· e· li· in fi· de priuil'· cleri· archiepo· xviij· q
ij· luminoſo in quibus idem probatur exceptis quibuſdam caſibus et
ſic in alijs firmatur regula pro hoc etiam de foro· cõpe· cle· q̄uis· et q̄
nõ ſingulariter ibi no· in glo· qꝛ nomine q̄ tenet io· an· in dicto· c· ij· de cõſti· li· vi· ꝛ hoc
tenuit dominus Marſilinus eius doctor quando delinq̄s eſt al' exemp
tus· ſecus ſi al's ſubditus qꝛ tunc ligatur et ſic diſputando terminauit
frede· de ſenis· vt patet in eius conſilijs· c· ij· et mouetur quod locus
exemptus eſt in dyoceſi· de offici· ordi· cum epiſcopus prealleg· Sed
melius probatur de reſcriptis abbatem· et de offi· or· graue· primam
tñ opi· puto veriorẽ cũ ſtatuta non habeãt vires niſi quaten⁹ extendit

iuriſdcō ſtatuentis·d·c·ij·d ꝯſti·li·vi·in rōne ſui maxime cum dicit
extra t̃ritorium ius dicēti ⁊c̃·nam quo ad hoc iuriſdcō importat idē
qd t̃ritoriū p ibi no·ac locis exeptus non eſt de iuriſdcōne epi·d·c
graue qd etiam dixi in·d·c·ij·ergo nec de territorio·¶ Quero qd
de alias nō ſubdito excōicatoris·Solutio hec qō plures iplicat·ſcd queſtio 21·
pncipalit̃ ꝓſequamur quatuor pma eſt ſi excōicat iudex eccliaſticus
p ſnām ſpecialem eū qui non ē eius ſubditus aliqua rōne·ſcda ē
ſi excomunicat̃ al' non ſubditus qui tamē factus erat quo ad quid
ſubditus ut rōne delicti ꝯtractus vel rei de qua agit̃·tertia quid ſi
ſnā fuit gnālis lata p ſtatutū an ligabit̃ ipſe ſtatuēs ſi ꝯtraueniat
vel eius ſuperior·quarta quid ſi ſnā eſt general' lata voce viua an li
gabit̃ ꝓferens vel eius ſuperior ſi ꝯtrauenīat·Ad pmam rn̄deo ꝙ n̄
habet multum dubij·quia lata ſnā a non ſuo iudice nulla eſt·ij·q·i·
in pmis ix·q·i·p totum de ꝯſue·ad nrām de iudi·at ſi clerici et ſpeā
lit̃ de ſnā excōicationis ꝓbat̃ de puile cum olim·i·Xᵒ·illud etiā·Ad queſtio 22·
ſcdam ſ dico ꝙ cum iudex rōne delicti vel rei vel cōtractus non habeat
ptātem in pſonam niſi muētam in ſuo territorio de fo·ꝯpe·romana
§·ꝯtrahentes li·vi·non tenꝫ excōicatio lata in pdictos niſi ſint itra
territoriū excōicantis qd tenet Inno·d fo·ꝯpe·c·ſi·in pn·et Jo·mo·
in·d·§·ꝯtrahentes dicēs ꝙ ſi hoc poſſet al' fieri fieret ꝯtra mentem il
lius·§·qui vult ꝙ delinquēs vel ꝯtrahens non trahat̃ d aliena dyo
tzeſi·Si enim tenerꝫ excōicatio traheret̃ qꝛ cogeret̃ pro abſolutiōe
ad excōicatorē accedere de offi·delega·cum ꝯtingat in ſi·d·eo·cum de
ſideres per quā rōnem idem ſequit̃ Jo·an·in·d·§·ꝯtrahentes ⁊ hoc
dictum placet·vō tam pdicta non eſt neceſſaria qꝛ·§·ꝯtrahentes ꝓ
hibet realem trahitionē quā facit ordinarius de volente ad ſe venie
quē facit duci captum·C·quō et qn̄ iu·b·ꝯſentaneum vbi ē caſus iūc
ta glo·in Xbo eum licet glo·teneat ꝯtrariū de iudi·c·i·li·vi·in Xbo
delegatum et minus bene·Sed ꝙ excōicatus cogat̃ ad excōicatorē Reprobat̃ glo·c
venire ꝓ abſolutione hoc non eſt pciſe trahi ſed cauſatiue Item poſſꝫ i·de iudi·li·vi·
abſolui p ſuperiorē excōicatoris de reſcrip·ab excōicato de offi·dele·
prudētiam·§·ſextam et·c·cum ꝯtingat de offi·ordi·cum ab eccliarū
et quod ibi no·in glo·ſi·ij·eo·c·per tuas et·c·venerabilibꝫ·§·vbi au
tem li·vi·ix·q·iij·nullus pmas ⁊ ibi p glo·et per archi·xi·q·iij·qui
ēſiſtit·Sed vō pdicta pōt roborari ex eo ꝙ ſicut in·§·ꝯtrahentes ꝓ
hibet̃ iudici ꝯtractus trahere ꝯtrahentem inuitū ad ſe niſi ſit inuen
tus in ſua dyotzeſi·ſic etiam ꝓhibet̃ ius dicere in pſonam exiſtentē
extra territoriū p excōicationē aūt ius dicit̃ in pſonā que ꝓhibet̃

questio 23.

a cōmunione. ¶ Ad t̄ciam. q. dico ꝙ de iuris ṽitate ꝑ ſtatutum ex
cōicatus erit et ſtatuens et eius ſuperioꝛ ſi delinquāt qꝛ tāquam pri

cōcluſio Jo. an.

uati delinquūt. licet ſit in ꝯtrariū qđ no. Jo. an. de re. iu. cui licet in. q
li. vi. Cuius rōibꝫ rn̄deo đ ꝯſti. c. ij. li. vi. et de hoc etiā dixi de rap. c
i. Et ꝑ ibi no. colligit̄ etiam modus ſoluēdi rōnes que ſunt ꝓ opiō
ne ꝯtraria et ꝓ p̄dictis facit quod dicit̄ in duabꝫ q̄ōibꝫ ſequentibꝫ

questio 22.
questio 24.
q̄ ſit rō diuſitatiſ
int̄ ſn̄aꝫ ſtatuti
et viue vocis.

¶ Ad q̄rtam q̄ōnem ſꝫ° ꝙ non ligat̄ ep̄s vel archiep̄s ꝑ ſn̄am voce
viue latam generalit̄ ab ipſo ep̄o. Ubi quero que eſt rō diuſitatis
inter ſn̄am ſtatuti ⁊ vocis viue. So. Jo. cal. in repetitiōe. c. i. de rap.
tenuit ꝙ nulla foret et ſm̄ hoc tolleret̄ deciſio duaꝝ q̄ōnum ſtatim
p̄cedentium. Ego vero dico rōnem fore qꝛ ſn̄a ſtatuti non dependet
a ſtatuēte ſed a ſtatuto. vnde etiā defuncto vel tn̄ſlato ſtatuente diſ
poſitio ſtatuti firma manet đ offi. lega. c. ſi. ſn̄a autē vocis viue tra
hit robur ab ipſo ꝓferente in eſſe et in ꝯſeruari. vnde eo mortuo vel

glo. ſingularis.

tranſlato caret effectu ita no. ſ̄. e. a nobis in glo. ꝑe. que eſt ad hoc
ſingularis non miꝝ ergo ſi ꝑ ſtatutū ligatur ſtatuens vel eius ſupe
rioꝛ quia ut alius delinquid vel delinquēdo gerit ꝑſonam ꝑuataꝫ ſꝫ
ſtatuendo publicam qđ no. cy. poſt ꝑe. C. de ſac. ſanc. eccl. auc̄. quibꝫ
cumqꝫ non ergo ligat ſeipſum vel ſuperiorē ſed ligatur vtqꝫ a diſpoſi
tione ab ep̄o egreſſa qui ſtatuendo fuit ſuperioꝛ ad ſe ⁊ ad ſuperiorē
ꝯſideratos ut ꝑuatos que rō ceſſat qn̄ ſn̄a eſt vocis viue qꝛ tunc cū
non habeat fomentum niſi ab ep̄o ꝓferēte ꝓcedit rō ꝙ idem non li
gat ſe vel ſuꝑiorem et hanc dr̄iam approbat frederi. de ſeis in ꝯſilijs
c. 16. vbi dicit ꝙ ſn̄a ep̄i ligat ſubditum exiſtentem ex̄ territorium
qui tam̄ non ligat̄ per ſn̄am ſtatuti. ¶ Queſtio t̄cia huius articuli

q̄t ſunt ſpeties
excōicationis

eſt ex qua cauſa poſſit excōicatio ferri. So. qꝛ non eſt vnica ſpeties
excōicationis et non ex eiſdē cauſis fertur excōicatio vnius ſpēi ꝓ q̄
bus fertur excōicatio ſpetiei alterius ideo p̄mitti oportet quot ſint
excōicationis ſpeties In quo dicit goff. in ſn̄a. e. §. ſpēs ꝙ pn̄t eſſe
infinite qꝛ q̄t ſunt ſpēs cōiōnis tot pn̄t eſſe ſpēs excōicationis qđ nō
ē ſimplic̄ veꝝ. nam diuſitas ſpecificata attēdit̄ ſm̄ diuſitatē ſubalē
ſicut dr̄n̄t homo et equꝰ et hoc mō nō pn̄t eē plures ſpēs excōis q̄
due de quibꝫ ſtatī dicet̄ Sꝫ ſi attēderemꝰ diſpōm acc̄ntalem ꝓut diſ
tinguūt̄ ecc ea q̄ ſūt idē ſpē ſꝫ ſūt diuſa numero ut petrꝰ ⁊ paulꝰ ꝓ
cederet qđ dicit goff. qui in eodē. §. dicit ꝙ de duabꝫ excōicationibꝫ
agit frequētius eccleſia ⁊ ſit de duplici excommunicatione vnde comu
niter tractatur in iure vna eſt que dicitur anathema et excludit ab
ingreſſu eccleſie et comunione fidelium et a ſacramētis ⁊ hec dicitur

excõicatio maior ꝛ ſic wlt goff· ꝙ quelibet excõicatio maior dicatur
anathema et pro hoc ꝺ iudi· cum non ab homine ſed tam̄ ſtricte lo
quendo dicimus anathema ſolam excõicationē que ferꝫ cum ſolēni
tate de qua xi·q·iij·debet quod dixi·ꝭ·q·xvi· Alia eſt excõicatio que
ſepat a ſacramētis et dicitꝫ minor·dicit tam̄ goff·ꝙ hec etiaꝫ qnꝙ ſe
pat a cōiōne hominū ·vnde ut idē dicit in ſūma de cleri·exco·mi·§·
iteꝫ ſciens Aut loquimur de minori que ferꝫ a canone et hec ſepat
a ſacramētis ut qn̄ ɔtrahitꝫ per participiū excõicati·ī·e·nup· Aut lo
quimur ꝺ minori que fertur ab homine·et hec qnꝙ ſepat a ſacram̄
tis tm̄ v q·i·c·ij·qnꝙ a cōiōne fideliū et non ſacramētoꝝ·v·q·ij·pn̄ti
et·q·iiij·in loco ibi tam̄ non ꝓprie loquitꝫ de excõicatione ut·ī·ea·q·
dicā ad idem xviij·di·placuit xxxiij·di·quorūdam lviij·di·ſi quis
de adulterijs ꝛ hoc etiā ponit hoſti·i ſūma de cle·ex·in pn̄· Poſſūt
aūt colligi varij modi excõicationis minoris p ea que no·glo·ī·e·
ſi quē et hee varietates ſurrexerūt in p̄matiua ecc̄ia·ſed hodie exco
muicatio que dicitꝫ anathema non eſt in vſu ut dixi in dicta·q·xvi·
Itē excõicatio minor ſolū eſt in vſu quatꝫ·ꝓfertur a iure et ꝓut in
ducit excluſionē a ſacramētꝫ tm̄ ut bene ꝓbatur in·d·c·ſi quē et me
lius de cle·ex·mi·c·ſi·et ad p̄dicta facit quod ibi dixi· Hoc p̄miſ
ſo cum queritꝫ quibꝫ ex cauſis ꝓferatꝫ excõicatio minor et maior ꝓut
ſunt in vſu modo p̄dicto·dic de minori ꝙ ferꝫ a iure tm̄ ut mō dixi
et ferꝫ ꝓpter cōiōnem excõicati·ī·e·nup licet aliqn̄ ꝓpter cōiōnem
taleꝫ incurratꝫ maior·ut quādo pticipat quis in crimine dānato·d·
c·nup et·c·ſi ɔcubine·de maiori dic ꝙ ferꝫ aut a canone aut ab ho
mine·ſi a canone dic ꝙ fertur ꝓpter crimē xvij·q·iiij·ſi quis ſuadē
te de ɔſti·c·ij·li·vi·qꝺ tenet glo·xi·q·iij·epi·ſi·ſed poſſet dici ꝙ ꝓpe
fertur ꝓ ɔtumatia qꝛ canon vel ſtatutū intelligitꝫ monere ꝙ quilibet
abſtineat ab eo ꝓpter quod excõicat et ſm̄ hoc dꝫ intelligi qꝺ no·
archi·poſt lau·in·d·c·epi ſi vbi dicit in omni excõicatiōe p̄termittē
dam eſſe monitionē·ſi ab homine viderꝫ tex·ꝙ ferri poſſit ꝓ cōtuma
tia et ꝓ offenſa·ī·ti·i·ex parte et hoc tenet Jo·in·d·c·epis ſi et·e
q·nemo et ꝓ hoc viderꝫ tex·exp̄ſſus de app·qua frōte·§·ſane cum
dicit ſi quis excõicatꝫ ꝓ ɔtumatia vel alia qualibet cauſa nam dictio
alia denotat diuſitatē in ſubꝫa·licet cōiter denotat ꝺēptitatem in q̄
litate·ſed non ſemp ut no·glo·de reſcrip·ſedes ꝓ hac etiā qꝺ no·gl·
de offi·dele·ex lr̄is in ℞·ſatiſfcm̄ vbi diſtiguūt an feratur excõicatio
ꝓ crimine an ꝓ ɔtumatia· Sed goff·in ſūma·e·in·§·excõicatio fer
ri et hoſti·in ſumma·e·§·quibꝫ cāis in pn̄·dicūt ꝙ ſolū ꝓ ɔtumatia

q̄bꝫ ex cāis ꝓfe
ratꝫ excõica° ma
ior et minor·

quādo feratur ex
comunicatio·
dꝫ°

An excõicatio fe
ratꝫ ꝓ crimine ꝉ
ɔtumatia·

fertur que ↄtumatia eſt multiplex. Dicit̃ enim ↄtumax qui citatus
non venit vel venit et non reſpondit ⁊ alijs pluribꝫ modis quos ibi
ꝓſequũtur et hoc tenet Inno. in. d. c. ex pte in vᵒ. offenſa et in eo ꝙ
dicit ibi tex. ꝙ excõicatio quãdoq3 fertu pro offenſa ſupplet ꝙ ꝓ ↄtu
matia nam ꝓ ſolo crimine quis non eſt excõicandus ſi velit ſe corri
gere xi. q. iij. nemo xlv. di. ſed illud xxiiij. q. iiij. tam ſacerdos et idẽ
tenet Inno. ſ̃. de exceſſi. p̃la. c. i. vbi dicit ꝙ. c. in loco. v. q. iiij. pall'.
cum dicit d' excõicatione dẽt exponi ꝓ ſuſpenſione hoc etiã tenz bar.
brix. in. d. c. epĩ ſi et xvij. q. iiij. de preſbiteroꝝ et vtrobiq3 idẽ tenet
archi. qui hoc etiam tenet de excep. c. i. li. vi. in vᵒ ↄtumatie vbi di
cit ꝙ iura dicẽtia quẽ poſſe ꝓ crimine excõicari intelligenda ſunt ſi
nolit ſuper illo ſe corrigere et ſic excõicatur ꝓ ↄtumatia ꝓ hoc quod
no. xi. q. iij. certum et. ij. q. i. nemo epĩs hoc etiam tenet glo. in. d. c. i.
de excep. in vᵒ. ↄtumatie et Io. de lig. in tractatu de cẽſura ecclesiaſti
ca in q̃one ꝓpter quid feratur excõicatio et hec opĩo eſt vera et apte
ꝓbat̃. ĩ. eo. ſacro in p̃n. vbi generalit̃ ꝓhibetur excõicationẽ ferri
monitione non p̃miſſa ⁊ eodẽ modo ꝓbat̃ per. c. ex parte. ĩ. ti. i. rec
te intellectum. nam ibi dicitur ꝙ excõicatio fertur ꝓ cõtumacia tm̃
ut quia citatus noluit ſtare iuri. Aliqñ etiam ꝓ offenſa ut qꝛ iuſſ⁹
noluit maleficium emẽdare cuius ſenſus eſt ꝙ aliqñ nulla p̃cedente
culpa quis citatur et quia non ↄparet excõicatur et tunc dicitur ex
cõicatio lata ꝓ ↄtumacia tantũ aliqñ preceſſit culpa ſeu maleficium
ſup quo citat̃ et emẽdet et qꝛ non paret excõicat̃ et tũc excõicatio di
citur lata non ꝓ ↄtumatia tm̃ ſed etiã ꝓ offenſa hũc intellectũ exp̃ſ
ſe ꝓbat dictio etiã ibi poſita q̃ eſt iplicatiua. ff. d' vᵒ. ob. l. quocũq3. §
ſicuti. C. qui admit. ad bo. poſſ. l. i. de ↄſti. cum omnis et. c. eccleſia et
ex hoc ſequit̃ ꝙ etiã qñ ꝓ offenſa fertur cã immediata ẽ cõtumatia
ex eo qꝛ non ſatiſfecit ꝓ offenſa ſeu nõ ſe emdat. et p hoc patet ꝙ
illud. c. ex pte inductum ꝓ cõtraria pte potius facit ꝓ eodem modo
h'° ad. c. qua frõte qꝛ dꝫ itelligi cũ dicit excõicationẽ ferri ꝓ ↄtuma
cia. ſ. tm̃ et cũ dicit vel ꝓ alia q̃lꝫ cã dẽt ſuppleri et̃ itelligendo ſm̃. c.
ex pte ꝓut nũc dixi et ſm̃ hoc dẽt itelligi gl. in. c. ex lr̃is d' offi. dele.
et quelꝫ alia ſimilr̃ dicẽs. Quero an ex qualꝫ ↄtuãcia poſſit ferri
excõicatio vr̃ ꝙ nõ ꝫ ꝙ ſolũ ꝓ ↄtumacia fc̃a in tribꝫ caibꝫ exp̃ſſis. xi
q. iij. c̃tum ꝓ hoc q̃ð dr̃. e. q. null⁹ ſecerdotũ ꝙ ꝓ leuibꝫ cãis non dẽt
ꝓhiberi alicui cõio ꝫ ꝓ ill' tm̃ ꝓ quibꝫ canones hoc pmittũt ſed gl.
in. c. certum dicit idẽ ꝓ ↄtumacia qualibet ſup quocũq3 crimine q̃ð
tenet Inno. ĩ. ti. i. ex pte. i. in verbo offenſa ꝓ hoc qꝛ q̃to cõtumacia

questio 21.

ſit ſup actu leuiori vi'detur eſſe grauior ſicut furtum dicitur maius
in re leuiori inſti·de re·diui·§·gallinaruꝫ q𝔡 no·ſ·in ꝓhemio in glo·
ſi·pro hoc q𝔡 no·archi·xi·q·iij·epi ſi tam̄ ꝓpter·c· nullus ſacerdo
tum·dico qꝫ ꝑlati non debēt eſſe faciles ad excōicādum ꝓ qualibet le
ui ɔtumatia·ſed qꝫ pn̄t bene ꝓbatur·ĵ·eo·ſacro ¶ Quero circa h°
an excōicātio lata ex falſa vel iniuſta cā teneat·de ꝑmo quādo ex fal
ſa cā dicit glo·de offi·or·ex parte qꝫ tenet licet abſolo ab excomunicā
tione ex falſa cā non teneat qꝛ vtrobiqꝫ ɔſulitur anime quā glo·licꝫ
omnis teneāt·dico non ꝓcedere qꝛ omnis diſpoſitio ex falſa cā vitia
tur quādo cā ē adequata effectui ita qꝫ diſponēs ceſſante cā nō erat
diſpoſiturus·C·de falſa cā adiec·le·l·i·vbi caſus notabil' de ɔſang·et
affi·qꝛ circa vbi etiā expreſſe ꝓbatur ſm intellectū quē poſui ibi·ſ·
qꝫ cā intelligitur ibi appoſita ɔditionalit' aut fuerit adiecta in r̄ſcrip
to in quo etiam ſi non apponatur clauſula ſi p̄ces veritate nitūtur
tam̄ ſubintelligitur de iure canonico de reſcrip·c·ij·cum aūt cā appo
nitur ɔditionalit' habetur ꝓ finali adeo qꝫ ſi eſt falſa viciat·ff·𝔡 ɔdi·
et de·l·demōſtratio·§·i·et ſm hoc ſaluatur itellectus·c·qꝛ circa qui
alit' defendi non pōt a ɔtrarijs que ſibi formātur qꝫ dic ut ibi dixi p
hoc dico qꝫ excōicātio lata ex falſa cā non tenet qn̄ excōicās ſi ſciuiſ
ſet cām non eſſe verā non erat excōicāturus q𝔡 dixi de reſcrip·ab ex
cōicato· De 2°·ſ·de excōicātione lata ex iniuſta cā dicit canon xi·q·
iij·ſn̄a qꝫ timēda eſt et putāt aliqui ſpeāle in excōicātione ut in iuſ
ta liget ſed ut dixi in·𝔡·c·ab excōicato nullum in hoc ſpeāle·naꝫ q̄
libet ſn̄a lata ex iniuſta cā ligat et trāſit in rem iudicātā de re iudi·
cum inter·nam etiā abſolutio ab excōicātione ex iniuſta cā tenet·e·
ti·venerabilib·§·vbi aūt li·vi·par aūt eſt ptās ligādi et abſoluen
di de ma·et obe·cum inferior ꝓ hoc·ĵ·eo·ſacro vbi eſt caſus aptus
qꝫ excōicātio lata in non ɔtumacem et ſic ex iniuſta cā indigꝫ abſolu
tione·¶ Quarta queſtio huius articuli eſt ſub qua forma ferri de
beat excōicatio·Solutio duplex ē forma ꝓut in iure cōiter ſunnim⁹
altera ſubalis altera accntalis quā dicim⁹ de ſolēnitate de vtraqꝫ exē
plum·ſ·de elec·qꝛ ꝓpter et ꝑmo de ſubali in eo q𝔡 in forma ſcruti
nij exꝑmunt' ibi aliqua adeo ſubalia qꝛ ſi vnū ſolum obmittit' tota
electio viciat'·ff·de tn̄ſac·cum hij·§ ſi pcor et de tali forma ꝓcedit
qꝫ dicimus factū ɔtra formam mādati non tenere·ff·mā·l·diligent'
de reſcrip·cum dilecta et q𝔡 ibi dixi de offi·dele·venerabili ꝓ hoc 𝔡
elec·ſi cui li·vi·de forma accntali exēplum i·𝔡·c·qꝛ ꝓpter vbi diſpo
nitur de citādis abſn̄tib ad electionē et idē dicit' eo·ti·coraꝫ et·e·ti·

queſtio 28·
An excōicatio lata ex falſ cauſis teneat·

Intellcūs nou⁹ c·qꝛ circa 𝔡 con· et affini·

queſtio 29·
An excōicatio lata ex iniuſta cauſa teneat·

Excōicatio et abſolo pari paſſu āmbulant·

queſtio 30·
duplex ē forma excomuicatiōis·

bone·ij·tam̃ electio facta aliquib⁹ ↄtẽptis nõ eſt nulla licet poſſint
agere de ↄtẽptu de elec·ꝙ ſicut ℞·ſi aũt et·c·bone·ij·et·c·ecc̃ia·ij·po
teſt etiã poni ex⁹ in forma que ẽ ut ꝑmittat̃ poſſeſſoriũ petitorio·ff·
de iudi·l·ſi de vi·C·de rei ven·ordinarij de interdic·l·incerti·ij·q·i·et
ij·per totum ꝺ teſti·ſpo·ex ↄqueſtione que tam̃ forma ſi obmittitur
ꝓceſſus non viciat̃ qꝺ tenet glo·C·de app·l·i·et·ij·q·i·in ſũma licet
glo·in·c·cum dilecta ꝑall·in ℞·ordinẽ teneat ꝙ viciet̃ ſed ꝑmuꝫ ve
rius ut ibi etiam dixi quia non habemus iure expreſſum ꝙ ꝑ hoc ꝓ
ceſſus viciet̃ et ↄtrariũ ꝓbatur iurib⁹ et rõnib⁹ qꝺ dic ut ibi dixi
Hoc ꝑmiſſo dico ꝙ aut querit̃ de excõicatione que fertur a canone
et illa fertur ſ̃m formã in canone vel ꝑ quem fert̃ vel al' expreſſam ſi
aut in caſib⁹ in quib⁹ ipſo iure incurrit̃ excõicatio quos no·glo·e·ti·
eos li·vi·et eo·ti·cle·i·in ℞·excõicationis et int̃ ceteros eſt caſus ca
nonis ſi quis ſuadẽte·xvij·q·iiij·circa queꝫ multa queri poſſent que
tamen ꝓ maiori parte decidunt̃ ꝑ ea que dixi in diſtinctiõe·s̃·in vl
timo ↄtrario·Aut querit̃ ꝺ excõicatione lata ab homine·et aut que
ritur de forma ſubſtantifica·aut de ſolẽni ꝑmo caſu nulla ꝓprie eſt for
ma ſubſtantifica poſitiua q2 etiã nulla ſ̃uata form̃ lata excõicatio teneꝫ
ĩ·eo·ſacro qꝺ apcius ꝓbatur·ĩ·e·c·i·li·vi·vbi excõicatio lata nõ ĩ
ſcriptis et al' non ſ̃uata forma ibi expreſſa eget relaxatione ut ꝓba
tur ibi in ℞·ſuperior·ſed in proprie loquẽdo tradita eſt forma nega
tiua in certis caſib⁹ q2 diſpoſitum eſt in certis caſib⁹ excõicatione n̄
ferri et latam non tenere ut ſi ↄtinet ĩtollerabilem errorẽ vel fertur
poſt legitimã appellationẽ·ĩ·e·per tuas et·c·ſolet li·vi·Et poſſꝫ exẽ
plificari in aliquib⁹ alijs caſib⁹ in quib⁹ eſt excõicatio nulla de qui
h° · b⁹ no·glo·e·ti·preſenti li·vi·in ℞·cautelam·2° caſu de forma ſolẽni
dic ꝙ aut queritur ꝺ excõicatione lata cum ſolemnitate que dicitur
anathema et in hoc exꝑmitur forma xi·q·iij·debent et fertur a ſolo
epiſcopo ut ibi quod dixi·s̃·q·xvi·Aut de alia excõicatione et aut de
minori et nulla forma proprie eſt conſideranda quia ut dixi·s̃·q·
26·non eſt hodie in vſu·aut de maiori et dic forma exprimitur quo
ad ea que precedũt excõicationem·ĩ·eodẽ ſacro vbi dicitur ꝙ debet
premitti citatio quo ad ea que concomitant̃ excõicationem exprimitur
forma·ĩ·eodẽ·c·i·li·vi·ut feratur in ſcriptis ⁊ exprimat̃ cauſa ꝓpt̃
quam fertur quo ad ea vero que conſequũtur poſt eaꝫ lata exprimi
tur form̃ ut intimet̃ excõicatio vicinis et ſubdit̃ ut vitẽt excõicatum
xi·q·iij·cure de offi·or·ad reꝑmendã de ꝓbatio·poſt ceſſionem·¶
q̃o 31· Quero ꝺ effcũ excõicatiõis dic ꝙ ꝑncipal' effcũs ẽ ꝓhitio cõionis ut

excōicatus maiori nulli cōicet nec ſibi cōicetur et hoc tā quo ad cōiō
nem hominū q̄ꝫ quo ad pticipationem ſacramētorum ꝺ cle·ex·illō
et·c·ſi·de excep·a nobis·ſed ſi eſt excōicatus minori intelligit̄ remo
tus ſolum a pticipatione ſacramītoꝝ·d·c·a nob· Qua aūt circa il
los effectus plura querūt̄ circa excōicatum maiori ideo videamus q̄
dam quoniā aūt eoꝝ que agūtur quedā ſūt extra iudicialia·quedā
iudicialia·p̄mo videamus de ex̄iudicialibꝫ et qꝛ eoꝝ quedā ꝯcernūt
tēporalia quedā ſpiritualia·videamus p̄mo circa tēporalia· Que
ro igit̄ an geſta ab excōicato ex̄ iudiciū in tēporalibꝫ valeant· Sꝫ o
aut geſſit in rebꝫ eccīaſticis aut in alijs·de 2° dicā in·q·32· ſed p̄mo
caſu dic ꝙ ſi excōicatio eſt publica geſta non tenēt adeo ꝙ alienatio
facta de rebꝫ eccīe non valꝫ de dolo et ꝯtu·veritatis in ſi·vbi melius
ꝓbat̄ quā alibi licet ibi reddat̄ et alia rō quare non tenuit aliena
tio de quo ibi dixi ꝓ hoc etiam qꝛ p excōicationē interdicit̄ comunio
ut dixi in·q·p̄cedenti et p ꝯñs adminiſtratio que non pōt eſſe ſine co
munione ꝓ hoc qꝺ no· Inno·ꝺ cle·non reſi·ex tue vbi licet non pre
ciſe hoc firmet tam̄ in hoc inclinat et ibi hoc tenet hoſti·et Jo·an·
ꝓ hoc etiā de app·paſtoralis in ſi·vbi dicit̄ ꝙ pdunt̄ fructus benefi
cij·ſed ſi excōicatio eſt occulta valent geſta ab excōicato rōe officij
de re iudi·ad ꝓbandum· Quero incidēter in eo qꝺ dixi excōicatū
non eſſe p̄uatū bñficio an hoc ſit vm̄ ſimplicit̄ vel an ſaltē pōt p̄uari
ſup hoc dicit Inno·de eta et quali·cum bone ꝙ ſi excōicatus p annū
ſtetit in excōicatione dēt ſpoliari p ſñam beneficio ſic intelligit illō
c·dicēs Idem de pſiſtente per annū in interdicto ad idem inducē·xi·q
iij·turſus per quod·c·ut dicit Inno·in·ꝺ·c·cum bone mitigat̄ rigor
c·ſi quis preſbit̄·e·q·vbi dicit̄ ꝙ ſtatim poſt excōitionē locū amit
tit ⁊ ſm Inno·ibi poſſꝫ etiaꝫ dici ꝙ ſolus lapſus anni ſine ſñа amo
tionis a beneficijs ſufficit ut vlterius non audiat̄ ſup beneficijs ut
diat Inno· hoc pcedere etiam in ſuſpenſione ar·d·c cum bone qꝺ
c·licet dicat de pſiſtente p trienniū tam̄ Inno ibi dicit idem ſi p an
num· Ego dico nullibi ꝓbari maxime per illa·c·et ꝓpter ſolaꝫ pſiſtē
tiam in excōicatione poſſit quis p̄uari beneficio naꝫ·c·turſus preal̄·
et·c·quicūqꝫ·e·q·ꝙ idem inducit̄ ſolū ꝓbāt ꝙ ſi is ꝯtra quē pcedit̄
ſup crimine ꝓpter ꝯtumatiam excōicet̄ et in excōicatione pſiſtat p
annum non audit̄ poſtea volens purgare ſuam innocētiam ſup crīe
illo et licet·c·quicūqꝫ videat̄ loqui etiam de cauſa ciuili tam̄ dēt itel
ligi ꝙ erat cauſa ſup crimine licet ciuilit̄ al̄ non pceſſiſſet ibi iudex
ex officio de eo qꝺ ꝯcerneret intereſſe p̄uatum de poſtul·bone·i· Et

questio 32·
An et quādo geſ
ta ab excōicato
valeant circa tē
poralia
diſtinctio

qꝺ incidens·

An excōicat⁹ pri
uād⁹ ſit bñficio
p ſñaꝫ an ſtati
ſit ꝓpter excōica
tionē ipſo iure p̄
uatus·

ꝙ nullibi ſit iuē
cautū ꝙ ꝓpt̄ pſiſ
tētiā i excōicacio
ne quis p̄uet̄ be
neficio p⁹ annū
ꝯcluſio pl̄chra

ꝑt hoc dico ꝙ post annum is qui inter annũm post excõicationem
non cõparuit habet̃ ꝓ cõuicto de illo crimine qd̃ exp̃sse ꝓbant ista·c·
⁊ idem ꝓbatur ꝯ hereti·cum cõtumacia li·vi· Dicit enĩ ibi excõicat⁹
ꝓpter cõtumatiam in causa heres̃ ꝑsistens in excõicatione ꝑ annum
habetur ꝓ cõuicto de heresi· Ita etiam in alio crimine habet̃ ꝓ cõuic

Intellect⁹·c·cũ cõtumacia de heretici·li vi·et·c·cũ bone ꝯ eta·et q̃li et·c·p̃sbit̃ xi·q·iij·

to de illo qd̃ tenet glo·vltia in·d·c·cum cõtumacia non tamẽ dico ꝑt
hoc·ꝙ habeat̃ ꝓ cõuicto de heresi nisi qñ sup heresi ꝓcedebat̃ et sic de
bet ĩtelligi glo·in·c·excõicamus·§·qui aũt de hereti·in ℞·cõdẽnetur
in fi· qd̃ etiã ꝓbatur in·d·c·cũ cõtumacia vbi hoc tenet Io·an·ad·c
si quis p̃sbit̃ et·c·cum bone dico eodẽ modo ꝙ non ꝓbant ad id qd̃ ĩ
ducit̃ nam·c·si quis presbit̃ solum dicit ꝙ locũ suũ amittat non di
cit beneficiũ sed quo ad hoc cõiter intelligit̃ de beneficio sed ex alio
non ꝓbat ibi enĩ non apponit̃ tẽpus· Item ibi loquit̃ ꝯ eo qui est
inobediens faciendo scisma cum aliquib⁹ ⁊ qui administrat post ex
cõicationẽ ⁊ sic est irregularis nimi3 ergo si ꝑdat locũ ad hoc de ex
cess·pla·tanta·ad·c·cũ bene dico ꝙ ibi dĩ de tennio nõ de anno· Itẽ
ibi cõtẽpserant papam qd̃ specifice põderatur ibi in ℞·cõtẽptu apostoli

casus singularis ꝙ suspẽsus triennio ẽ ꝑuat⁹ bñficijs ipso iure·

co et ꝑ hoc dico ibi esse casum singularẽ ꝙ suspensus ꝑsistẽs tennio
est ꝑuatus ipso iure bñficijs tam habitis ante suspensionem q̃ pos
tea acquisitis dicit̃ enĩ ibi ꝙ non licet eis ea retinere ergo carẽt ti·
al' licite tenerẽt donec ꝑuarẽt̃ ꝓ hoc qd̃ no· Inno·de cõcess·pben·cu3

ꝙ hoicide et irregulares licite tenent beneficia donec ꝑuentur· hic potest saluari vtraq3 opinio qd̃ est notandum·

nr̃is vbi dicit ꝙ hoicide et irregulares licite tenent beneficia donec ꝑ
uent̃·tamẽ hec rõ posset ĩpugnari ⁊ intelligi ꝙ in·c·cum bone illis ñ
licet ea retinere in effcũ quia debẽt spoliari ut ibi qd̃ est tutius tenẽ
Ex p̃dictis itaq3 patet ꝙ iurib⁹ non ꝓbat̃ ex persistentia in excõica
tiõe ꝑ annũ quẽ cẽseri ꝑuatũ beneficio·tñ dico ꝙ ox imo omniũ qui
acten⁹ hoc tenuerunt põt saluari hoc modo ꝙ si ꝓcedit̃ sup crimine
ꝓpter quod excõicat̃ reus cum ex lapsu anni habeat̃ ꝓ cõuicto de cri
mine ut p̃dixi ideo poterit ꝑuari beneficio· sed oporteret intelligi ꝙ
crimen foret tale ex quo veniret ꝑuandus et tunc non rõne ꝑsisten
tie sed ratione criminis· Cõiter tamen tenent omnes ꝙ ratione so

cõis opinio·

lius persistentie quod tenet archi·in·d·c·cursus et Io·an·in dicto
·c·cum bone intelligendo scd̃m eos ꝙ super crimine ꝓcedebatur et
ꝙ ob contumatiam super crimine seu processu de crimine fuit exco
municatus et sic scd̃m eos si pro contumacia sola fuit quis excomu
nicatus ex persistentia quãtacumq3 non priuabitur beneficio·sed nõ
appar3 rõ d'iie an sit excõicatus sup crĩe an ꝓ contumacia simplici

ex q̃o pondetamus in mediate pſiſtentiam in excõicatione niſi dica
mus crimen fore tale de ſui natura priuationẽ inducat ut predixi et
hoc de iure cõi eſt verius tam̃ ꝓpter auctoritatẽ Inno· et alioꝝ docto
rum multoꝝ magne auctoritatis põt adhereri ↄcluſioni cõi ꝙ perſiſ
tens in excõicatione lata occaſione criminis vel pſiſtens in ſuſpen
ſione vel interdicto p annũ priuari poſſit beneficijs p· d· c· cum bone
ꝑut intelligit Inno· ut· s· dixi ꝑ hoc etiã de penis· c· ſi· et qđ ibi no·
Sed ex rigore iuris hoc non ꝓbatur ut patet ex predictis ¶ Que questio xx·
ro ꝓſequẽdo de geſtis per excõicatũ ſi excõicatus eligit cum nõ excõi
catis an electio tota viciat̃ et licet hec queſtio ↄcernat geſta in ſpi
ritualibꝫ tam̃ qꝛ dubiũ pͥcipale qõis nõ fũdat̃ ſup ſpiritualitate iõ
hic inſerui In quo igit̃ videtur ꝙ ſic qꝛ ex quo admiſcet̃ abil' cum in
abili totum viciatur de offi· dele· cum ſup abbacia et· c· ſup qõnum
§· ſi vero duo· In ↄtrariũ ꝙ tũc tm̃ vicietur electio qñ excõicatus ſci oppoſitio·
enter fuit admiſſus ꝓbat̃ de elec· illa de ꝑauꝫ· c· ſi· vbi viciatur ac
tus vniũſitatis quãdo ſcient̃ admiſit excõicatos ⁊ ſic ſecus ſi ignorã
ter· Solutio vltimũ verius qđ tenet Inno· in p̃· c· illa vbi dico ꝙ đ Solutio·
iuris rigore q̃uis ad electionẽ admittat̃ excõicatus p non excõica
tos etiã ſcient̃ tamẽ nõ deberet electio viciari qꝛ ſufficit ꝙ per alios
tam̃ꝙ abiles facta eſt electio in quos ſolos reſidet ius collegij ⁊ ꝙ
vicietur hoc eſt in penam ſcient̃ admittẽtium niſi enĩ fieret in penã
Fruſtra ponderaret̃ an ſcient̃ an ignorant̃ qđ tam̃ ponderatur in· d· c·
ſi· de ꝑauꝫ· Ad ↄtrariũ· c· cuꝫ ſup dico ꝙ ibi loquitur nõ in actis vni
uerſitatis ſed ſinguloꝝ et eo caſu quo aliquibꝫ eſt ↄceſſa aliqua po
teſtas que non ↄpetit eis in ſolidꝫ indiſtincte et ſemp ſed in certũ ca
ſum tãtum· ſ· purificata clauſula ꝙ ſi ambo cuꝫ ergo ante purificatio
nẽ ꝓcedit abil' cuꝫ inabili videt̃ ꝓcedere ac ſi ſibi ↄpeteret iuriſdcõ ꝑ
pte tm̃ et ↄſocio ꝑ alia pte habet ergo locũ regula qđ potuit noluit
⁊c̃· de qua ibi qꝛ reperitur ſñia ꝑ parte lata ab eo qui non habet ptã
tem· ſed ſi poteſtas ↄpeteret vtriqꝫ i ſolidꝫ indiſtincte et ſemp tũc ſe
cus foret· ideo in pluribus tutoribꝫ quibꝫ ↄpetat ptãs in ſoliduꝫ· C· de
aucto· p̃ſtan· l· ſi· Si verus tutor ꝓcedit cum falſo actus tenꝫ· ff· ꝙ cũ
fal· tu· l· i· §· ſed põponius et eſt rõ qꝛ verus admittens non verũ non
videtur facere eo animo qꝛ putet ſe habere ptãtem pro parte tm̃· cuꝫ
indiſtincte habeat in ſolidꝫ et ſic non põt velle videri ꝓcedere ꝑ par
te tm̃ et p ↄñs ceſſat ratio quod potuit noluit ⁊c̃· et per hec aperitur
intellectus illoꝝ iuriũ hactꝰ non ĩſeratus quo ad ſoluẽdam ↄtrarie
tatẽ· §· ſed põponius ad· d· c· cum ſup et de hoc dixi in· d· c· illa ad· c·

Solutio· l· i· § ſꝫ põponiꝰ· ff· ꝙ cuꝫ fal· tu· ad· c· cum ſup de offi· dele·

cum ſuper·ad·§·ſi vero duo dic q loquit in alio caſu ⁊ nichil obſtat
questio 34· ¶ Quero de geſtis ab excõicato circa tẽporalia in alijs reb9 quam
eccie· Ꝓo·q̃ñqʒ geſſit rẽ priuati intereſſe q̃nqʒ publici 2° caſu dic ut
in ſe·q· Ꝓʒ p° caũ poẽ ex⁹ ut qz ↄ·trexit an ergo tũc ſurgit obli° ex
ſicax qua obliget alijs et alij ſibi Inno·de dolo veritatis et ꝯ ſen·ex
co·ſi vere et de excep·c·i·li·vi·dicit geſta valere etiam ſi ſit publice
excõicatus qđ tam̃ pbatur in·c·ſi vere·hoſti·in·d·c·tenet ↄtrariũ qz
excõicatus ↄtrahendo facit ↄtra canones qui euʒ phibẽt a cõione er
go geſta non valent·x·di·vides de teſti·c·ij·et ꝯ poſtu·c·ſi·vbi de h°
articulo dixi plura ſingularia·dic opi·Innc·veriorẽ que apte pbat
de penis felicis·§·cum aũt li·vi·vbi agit excõicatus poſt abſolcm p
obligatiõib9 q̃ſitis p9 excõicationẽ ⁊ loq̃t ibi nõ tm̃ de q̃ſitꝭ p9 q ẽ
abſolut9 ſʒ etiã de q̃ſitꝭ poſt abſoloʒ nã de q̃ſitꝭ p9 abſoloʒ nullũ fuiſ
ſet dubiũ et hoc tenʒ Io·cal·in·q·excõicatus maiori·Ad qõm hoſti·
R° q non ſimpliciẽ phibeẽ cõio excõicato ſed ſoluʒ ĩponitur pena co
municãti cum excõicato nõ ergo inferẽ nullitas agitatorꝫ·C·de legi·
l·non dubiũ vbi de hoc ff·de diuoꝛ·l·q ait lex·et eſt rõ quia quãdo
adiciẽ pena lex non pſiſtit in phibitiõe actus ſimile dicimus in lau
do penali q non emologatur ſed ſolum obligatur nõ parẽs ad penã
de arbi·per tuas·C·de arbi·l·cũ anna et hoc niſi ſit adiecta in ↄpro
miſſo clauſula rato manẽte pacto quia tũc bñ poteſt emologari·ff·
questio 35· de arbi·l·ij·vbi hoc tenet·glo· ¶ Quero de geſtis ab excõicato rõne
publici officij in reb9 que non ſũt eccie· Ꝓo·dic ut dixi de geſtis in
reb9 eccie et ſatis decidiẽ hoc p·c·ad pbanđ de re iudi·Ex quo p
questio 36· bat q ſi excõicatio eſt publica non tenet ſecus ſi occulta· ¶ Quero
An excõicat9 poſ circa hoc an excõicatus poſſit eſſe teſtis·dico q aut opponiẽ de excõi
ſit eſſe teſtis· catione repelletur de teſti·veniens·ij·in ſi eo·ti·de creu:mus li·vi·h°
h9°· tam̃ membrũ videtur ↄcernere iudicialia cum tam̃ queraẽ hic tantũ
de extraiudicialib9 ſed cum etiã extraiudicialia ↄcernat ſʒ expedio·dic er
go q aut fuit oppoſitum aut non fuit oppoſitum vel non fuit locus
ↄpoſitioni ut qz excõicatus fuit deſcriptus in teſtem in inſtrõ·pmo
caſu repelliẽ de teſti·veniens·ij·2° caũ adhuc videtur q hoc non tene
at quia teſtificari eſt publici officij ſicut eſſe iudicem qđ tenʒ glo·C·
ꝯ libe·cauſa·l·ſi filium·i·ſed Inno·in·c·pia ꝯ excep·li·vi·dicit non vi
ciari inſtrumentum in quo excommunicatus eſt ſcriptus in teſtem et
q ↄputatur in numero aliorum teſtium pro hoc q licet teſtificari
ſit publicum officium tam̃ teſtis non reddit teſtimonium ratione of
ficij quod habeat ut dicit Inno·de electi·nichil tamen quia negari·

nequit quin teſtificari ſit actus legitimus et aut actus legitimi int
dicunt excoicato ·e·ti·licet li·vi· videtur dicendum ↄtrariũ ſed attento
q ·c·licet non dicat excoicatum ipſo iure remotũ ſed debere remoueri
a legitimis actibꝰ pot teneri qd dicit Inno·et quo intelligatur·c·li
cet dic ut i ſequẽ·qõe· ¶ Quid de teſtamẽto ↄfecto ab excoicato dic — queſtio 3a·
ex p̃dictis q valet qr licet teſtari ſit publici officij tamẽ teſtatur quis — q̃ d̃ teſtamẽto cõ
roe p̃uati inteſſe qd tenet glo· Jo·an·e·ti·decreuimus li·vi· vbi de — fcõ ab excoicato
hoc plene per eum· Sed Jo·cal·in qõe excoicatus maiori in ſolutio
ne ſcdi articuli tenet ↄtrariũ dicẽs q licet teſtm̃ videatur quaſi con
tractus quia tamẽ ipſius fectio eſt de iure ciuili inſti·de teſta·ordi·in
p̃n·ideo non tenet ↄfectũ ab excoicato cum a ciuilibꝰ actibꝰ·i·haben
tibꝰ formam a iure ciuili ſit remotus·e·ti·licet li·vi·vbi dicitur q — q̃ dicũtur actus
debet ĩmoueri a legitĩs actibꝰ·p̃mum puto verius vbi ꝑ itellectu hu — ciuiles·
ius dubij et p̃cedẽtium ⁊ ſequẽtium dico q actus dicũtur legitimi õ — q̃ dicũt actus le
mis qui a quacũqꝫ parte iuris ſcripti ſunt inuenti ita dicit glo·ff·de — giti et q̃t modis
re·iuris·l·actus legiti ⁊ ea·regula actus legiti li·vi·vbi dicit Jo·mo· — dicãtur legiti·
q actus eſt effectus potẽtie ⁊ dicitur ligitimus quãdo a lege defer
tur ſeu firmatur·ff·de verbo·ſig·l·lege obuenire· Sed in hoc aduẽte q
quidam ſũt actus legiti tam in ſe quã reſpectu facientis quidã ſũt
legiti in ſe ſed reſpectu facientis ſũt iuris priuati·p̃mi ſunt actus qui
fiunt ab aliquo roe officij legiti·i·a lege ſurgentis ſeu approbati ſi
cut eſt iudicare·iudex eñ iudicat roe iuriſdcõnis que eſt a lege vel
ab homine lege mediate ꝑ hoc qd dixi in repetitiõe·c·que in eccia
rum declarãdo an iuriſdcõ ſit de iuregẽtium an de poſitiuo· Similit
tabellio conficit inſtrumẽtum roe publici officij de fi·in ſtru·cum·p·et
qd ibi no·ne cle·vel mo·ſicut ſcdi ſũt actus qui licet ſint de iure ⁊ p
ↄſequẽs legiti tamẽ facienti ↄpetunt tamq̃ ſibi et tamq̃ p̃uate pſone
et non roe alicuius officij publici ſicut ẽ teſtificari quia licet ſit pub
lici officij tamẽ quo ad teſtificãtem non eſt alicuius officij·ſed teſtifi
catur tamq̃ ipſe qd dixi in p̃cedenti·q·ſic etiã eſt teſtari licet eñ teſ
ſtimoniũ ſit actus legitimꝰ et teſtamẽti factio ſit publici iuris·ff·de
teſta·l·iij·tamẽ qui teſtatur nõ roe alicuius officij publici ſed tamq̃
ipſe facit·vnde dicimus hoc reſpectu quatenus ↄcernimꝰ volũtatem
teſtantis q teſtm̃ eſt de iure naturali·C·de teſta·l·teſtandi et qd ibi
nota· ¶ Eſt autem lata dria inter actus legitimos primo modo et le
gitimos 2° modo nam in primo nõ curatur patria ptãs filius eñ fami
lias poteſt tales actus exercere ſicut paterfamilias vñ pot eſſe iudex
etiã quo ad ꝑcedẽdum ↄtra patrem et eum cogendo ·ff·ad trebell·l·

ille a quo in ſi·et·l·ſe· In publicis em̄ cauſis·i·actis legitimis hoc
modo filiuſfa·habeť ac ſi eſſet paterfa·ff·de hijs qui ſūt ſui vel alie·
iurꝭ·l·filiuſfa·ſed in actu legitimo 2° mō bene curať patria poteſtas
vnde filiuſfa·non poteſt teſtari·C·qui teſta·fa·poſſ·l·ſeuiū de ſepul·
licet·§·q̄uis li·vi·ꝛ pro hoc quod no·ey·in d·l·ſeuium· Ex hijs di
co ꝙ de actibꝯ legitimis 2° mō cū q̄tum de ipoꝝ validitate reſpec
tu facientis non ſunt legitimi et ꝑ hoc patet ꝙ ſicut·ꝫ·in·q·iij·dixi
tenere geſta ab excōicato que geſſit rōe ꝓuati intereſſe ita ꝑ ꝯñs te
nēt omnes actus etiā legiti qui quo ad facientem ſūt non legitimi
et ſic tenet teſtm̄ et hec rō ꝑ neminem tacta et per que multa dubia
ſoluūtur ꝛ per hec patet ſolutio ad rōm Jo·cal·quā etiā ſoluēdo ple
nius·dic ꝙ id qꝺ diciť in iure excōicatū eſſe ẽmotū ab actibꝯ oīo le
gitimis dēt intelligi de actibꝯ omnino legitīs·ſic intelligo·c·licet p̄
alľ·nam ꝓprie intendunt iura facere excōicatū īabilem ad ea que
gerit rōe alicuius officij a iure approbati quia cū excōicatio exhere
datio ſit inablilitatio ſurgens a iure merito tales actus tenere nō ꝺ
bent et ex hoc id qꝺ dicitur in·c·ad ꝓbanꝺ de re iudi·de ſñia lata a
publico excōicato intelligo in quocūqꝫ actu ſimili·i·qui ſit legitimꝰ
non tantū ad ſe ſed etiam rōe facientis et omnis tales dico eſſe nul
los ſi ab excōicato gerūť ꝑ·d·c·ad ꝓbandū ſed actꝰ legitimos ſolū
de ſe q̃ rōe facietꝭ nō ſūt legiti dico ſemp tenere etiā ſi ab excōicato
publice fiant qꝛ nullo iure ꝓbatur ꝯtrariū et ſi de aliquo reperiatur
rō ſpetialis in illo iure apparebit· et ꝑ hoc patet ꝙ dēminatio p̄ce
dētis qōis eſt vera· ¶ Quid de inſtrō ꝯfecto ab excōicato· Ad patet
ex p̄dictis in p̄cedēti qōe·tam̄ ſpetialiť dicit in hoc Inno·in·c·pia
p̄allꝰ ꝙ non valet ſi eſt ſñaliter dānatus ꝑ·c·nullus·iij·q·iiij·et de
ꝓcu·c·ſi·et ſic vult ꝙ ſi nō eſt ſñaliť dap̄natus valet inſtrm̄· Jo·de
lig·in·c·veritatꝭ ꝺ dolo·dicit īdiſtincte valere inſtrm̄ qꝛ excōicatꝰ ē ca
pax officij tabellionatus ꝓ hoc de here·excōicatus·§·credētes vbi ſo
lū poſt annū intẽdiciť tabellionatus p̄mum verius ꝑ dicta in ſequen
ti qōe nec curo an ſñaliter ſit dānatus·i·ꝙ ſit ſibi interdictum offi
cium vel per ſentētiam iudicis ſit lata excōicatio·ſed ſoluꝫ diſtinguo
an ſit publice excōicatus an occulte ſi occulte valet inſtrumentum
ſi publice non per dictum·c·ad probandum·et ſic etiam ſi quis eſt
excomunicatus per ſñam iuris dummodo publice idem erit non em̄
apparet differētia an a iure aut ab homine· ¶ Quero an excōicatꝰ
poſſit doctorari videť ꝙ nonqꝛ repelliť ab actibꝯ legitimis ut dictuꝫ
eſt ī duabꝯ p̄cedētibꝯ·q·ac doctoratus ē actus legitimꝰ ꝛ ē dignitas

ꝯ° iſtiꝰ·q·q̃ a ne mine tāgiť·

nota diligenter

intellectus·c·ad ꝓbanꝺ ꝺ re iud·

pulchra ꝯ°·

queſtio 38·
an valeat iſtrm̄ ꝯfectum ab exco municato·

queſtio 39·

vt in pͥma conſtōne codicis ibi magiſteria dignitate et hoc tenet ibi
Ja·bu·et bal· In ↄtrariū qꝛ doctoratus non eſt actus qui ↄpetat ali
cui rōe officiȷ publici ſed ↄpetit tamꝗ̄ ſibi et rōe priuati iuris ſicut
dictum eſt de teſtamēto et de officio teſtis in ſtatiꝫ p̄cedentibꝯ·q·ꝙ
puto verius·vnde licet doctorari non debent tamen tenet doctoratus
Et ad rōm ↄtrariam dico pͥmo ꝙ non ꝓbatur i dicta ↄſtōne ꝙ doc
torat⁹ ſit dignitas loquit̄ em̄ ibi de dignitate magiſteria· Alio mō
·ſ·ꝙ ille erat magiſter agentium in rebꝯ· Sed p̄ſuppoſito ꝙ de doc
taratu loqueret̄ adhuc idem dico non em̄ excludit̄ excōicatus a qua
libet dignitate ſed ab illa ſola que eſt publici officiȷ cuius collatio
eſt omnino actus legitimus ut in tribꝯ ꝓximis qōibꝯ declaraui nō
ſic autē eſt doctoratus qꝛ ſaltē rōe eius cui ↄfert̄ ↄpetit ei tamꝗ̄ ſibi
et tamꝗ̄ pͥuate pſone licet in hoc poſſet aliqualit̄ iſtare· ¶ Quero — queſtio xx·
nunc de geſtis ab excōicato in ſpiritualibꝯ· So·ut de dolo veritatis
vbi dixi ¶ Quero de agitatis in iudicio p excōicatum vel ↄtra ip — queſtio xxi·
ſum· So·quo ad pͥmum ut no·in·d·c·veritatis et ꝰ re iudi·ad pro
bandum et vtrobiqꝫ dixi· Sed quo ad ſm de geſtis ↄtra eum cōit̄ — queſtio xxii·
dicit̄ ꝙ valent de iudi·intelleximus et qꝰ ibi no·circa hoc tamē opor
teat eum qui excipit ꝰ excōicatione eam ꝓbare·c·i·li·vi· ¶ Quero — queſtio xxiii·
an ad ꝓbanꝰ quem eſſe excōicatum ſufficit ꝓbare ꝙ petiȷt ab excōi
catione abſolui ut ſic p hoc videat̄ ↄfeſſus eſſe ſe excōicatum in tan
tuꝫ ꝙ poſſit a iudicio excludi ⁊ ex̄ iudiciū euitari·videt̄ ꝙ ſic ꝰ elec·
venerabilem ꝟ·ſint vbi dicit ꝙ recognouit ille ſe excōicatum duꝫ pe
ciȷt abſolui quod tenet ibi glo·que nichil allegat ꝓpterea eſt mag⁹
ſingularis· In ↄtrariū eſt qꝰ no· Inno·in·d·c·venerabileꝫ vbi dicit — glo·ſingularis·
ꝙ per hoc ſolum infert̄ ꝙ habet leſam ↄſciām et idem de oꝛ·ↄgni·c·
ȷȷ·dicit ꝙ non pōt ex hoc publicari nec ſufficit opponēti de excōica
tione hoc ꝓbare qꝰ petierit abſolui qꝛ pōt eſſe ꝙ peciȷt ex habun
danti cautela ſe abſolui quia bonaꝝ mentiū eſt ⁊c̄·v·di·ad eius qꝰ
no·ſingularit̄· Bar·aūt·ff·ꝰ ꝟ·ob·l·x·dicit ꝙ q̄ petit ſe abſolui eo
ipſo fatet̄ ſe eſſe i poſſeſſione excōicationis adeo ꝙ euitari det nisi pe
tierit ad cautelam ⁊ hoc p·c·venerabilem ſecus dicit ſi de p̄terito di
cit ſe fuiſſe abſolutum· Ego dico ſimplicit̄ ꝙ nō ꝓbat̄ excōicatio cū
ꝓbatio debeat eſſe tal̄ que neceſſario inferat de ꝓba·in pn̄tia non ſic
aūt hic neceſſario infert cum poſſet eſſe ut p̄dixi ꝙ peciȷt ad ꝗ̄dam
habūdantem cautelam licet hoc non expreſſerit ⁊ ꝙ petēdo ſimplici
ter ſe abſolui non intelligat̄ fateri ſe excōicatum induco de homici·
exhibita vbi ſimplicit̄ ꝓbat̄ ꝙ qui peciȷt veniā ſuper delicto non p

Intellectus .c. venerabilē de elec.

hoc fatetur ſe illud omiſiſſe. et ad .c. venerabilem §ꝰ ꝙ dictio dūm
ibi poſita denotat tēpus .ſ. ꝙ tunc recōgnouit ſe excōicatū .ſ. p ꝟba
ad hoc apta non aūt denotat cauſam. ut ſit ſenſus ꝙ p ipām abſo
lutionis petitionē recognouit ita dicit ſpe. de pba. §. ſi. ꝟ. ſed nūqd

questio xx.
questio xxi.

quod ē notād. ¶ Quero qūo tollit̄ excōicatio. Ro. tollitur p abſo
lutionē .ſ. e. ti. cum deſideres .ȷ̄. e. ſacro ⁊ in pluribꝫ alijs .c. ¶ Quo
modo aūt fiat abſolutio et a quo et que forma ſeruet̄ in faciēda ab
ſolutione tā ab ordinario ꝙ̄ a delegato no. in. d. c. cum deſideres et ð
offi. dele. cum ꝯtingat et de reſcrip. ab excōicato et in omnibꝫ de hoc
dixi. Plura alia queri poſſent ſed per p̄miſſa aperitur via ad omnia
Laus et gloria ſit indiuidue trinitati Amen. Repetitū per me franc.
de ſambarell' iuriſ. vtriuſqꝫ doctorē 1398. menſ nouēbris in felici ſtu
dio paduano.

¶ Finis ineſt operi. pie me facias deus vti.

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x·rite
mm
0
1
2
3
4
5
6